

SAN LUKASMI

JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Lukasqa? *San Lukasmi suq duktur karqan. Paymi iskibrirqan kay libru San Lukasta chay libru Ichustapis. Payqam Jisukristuwan puriqkunata suqta suqta tapurqan, ancha allita Jisukristupaq yach'ashpa, kay libruta iskibrinambaq (Lukas 1.1-3). Lukasqam San Pabluwan pulla riqlapa *Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Duktur kashpam, Pablutaqa ancha yanapaq. Chaymi Pablu karsilpi kaptimbismi, Lukasqa pullan kidarqan. Manam dijarqanchu wakingunashina (2 Timutiya 4.11). Kanan Pablupismi Lukastaqa ancha kuyaq (Kulusinsis 4.14; Filimun 1.24).

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Lukasqam kay librundaqa iskibrirqan rrispitashqan yanasun (yanasan) Tiyufilupaq. *Grigu rimaypiqam “Tiyufiluqa” munan niyta: “Dyusta kuyaq”, nishpa. Chaymi wakin yach'ayniyuqkuna yuanllapa: “Chay Tiyufilupam mana suq runallachu karqan. Ashwan San Lukasqam Dyusta yumbay kuyaqkunapaq kay libruta iskibrirqan, *isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqis”, nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Lukasqam ancha munarqan, kay libruta liyiqkuna ancha allita intyindinanllapa Jisukristupa tukuy bidambaq (Lukas 1.3,4). Munarqan yach'ananllapa: Jisukristupam wañurqan yumbaypaq; manam isrraylinukunapaqllachu, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqlapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Lukas 1.1-4 niwanchiqlapa, Lukas Tiyufiluta napaykushpa nishqambaq, imapaq kay libruta iskibrishpa kach'ashqambaq.

Lk. 1.5-2.52 niwanchiq, *Jwan Shutichikuq nasishqambaq, Jisukristu nasishpa, wiñashqambaq.

Lk. 3.1-4.13 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisusta shutichishqambaq, *dyablu Jisukristuta tyintayta munashqambaq.

Lk. 4.14-9.50 niwanchiq, Jisukristu *prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk. 9.51-19.44 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk. 19.45-21.38 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq

Lk. 22.1-24.53 niwanchiq, Jisukristu padishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

**San Lukasmi Jisuspaq
kayshina iskibrirqan**

1 ¹Achka runakunam Jisuspa bidambaq manyaqlla iskibrishqallapa. ²Paykunaqam Jisuspa pullan puriqkuna nishqanda iskibrishqallapa. Chaqa chay pullan puriqkunaqam kikin ñawinllapawan Jisustaq rikashqallapa. Chaymi paykunaqa tistigunguna kashpa, chay rikashqanshinalla *shumaq famanda yach'achiwashqallapa kanchiq. ³Dun Tiyufilitu, noqapismi chay tistigukuna Jisuspaq nishqanda allita yach'akushqa kani tukuy bidambaq, nasishqan diyamandapacha. Chaymi yuyarqani tukuy ima rurashqambaq manyaqlla iskibriya, puntata imashina kashqa, chaymandaqa imatam rurashqa, nishpa. ⁴Kaykunatam iskibriyki, chay yach'ashqaykimanda mas allip kaqta Jisuspaq yach'anayki.

**Suq anjilmi rimarqan,
Jwan Shutichikuq nasinambaq**

⁵*Irudis Judiya *prubinsyapa gubyirmun kaptinmi, suq *isrraylinu kura karqan. Paymi shutirqan Sakariyas. Payqam kurakunapa suq trupamanda karqan. Chay trupam shutiq Abiyas. Sakariyaspa warmin Ilisabitpismi payshina chay unay kura *Arumba karu willkan karqan. ⁶Paykunaqam ishkandin shumaqta kawsaqllapa. Chaymi Dyusqa ancha kushikurqan paykunawanqa. Chaqa pay nishqanda, tukuy liyningunatapis allita kasushpam kawsarqanllapa. Chaymi mana pipis atirqanchu paykunata anyaytaqa. ⁷Piru manam wambrayuchqu karqanllapa. Chaqa chay Ilisabitqam mana nunka wambrayuchqu karqan. Kanan ishkandinmi ancha byijitukunana karqanllapa.

⁸⁻⁹Suq diyam chay Abiyas trupa *kurakunata tukarqan, *Dyuspa

adurana wasimbi ruranangunata rurananllapa. Chaymi chay kurakunaqa swirtita rurashpa, Sakariyasta akrarqanllapa, yaykunambaq Dyuspa adurana wasimba *Santu Kwartunman, *insinsyuwan qondachikunan. ¹⁰Chaymi uku Santu Kwartupi Sakariyas insinsyuta rupachishpa qondachiykaptinqa, sawapi ancha achka *isrraylinukuna Dyusman mañakuykarqanllapa. ¹¹Chayshina Sakariyas ukupi kaykaptinmi, Dyuspa suq anjilnin payman rikakurqan. Chay anjilqam insinsyuta qondachikunan *pata altarpa allin ladumbi shayaykarqan. ¹²Chaymi Sakariyasqa anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa, mana nimanayta atirqanchu. ¹³Piru anjilqam nirqan:
—Sakariyas, ama manchaychu.

Mañakushqaykitam Dyusqa uyashushqa. Chaymi warmiki Ilisabitqa wambrayuch rin kaq. Chay wambraykitaqam *Jwanda ringi shutichiq. ¹⁴Pay nasiptinqam, ancha ringi kushikuq. Chayshinam achka laqta masikikunapis ancha rinllapa kushikuq. ¹⁵Chaqa Dyusqam chay churikitaqa ancha kamachikuqta rin ruraq, Dyusta sirbinambaq. Manam rinchu upyaq *binuta ni suq laya tragukunatapis. Mamamba pach'ambilla kaykaptinmi, Dyuspa *Santu Ispiritunqa paypina rin kaq. ¹⁶Achka isrraylinukunata yach'achiptinmi, uchangunata dijashpa, Dyustana rinllapa kasuq. ¹⁷Dyusmi Jwannikita Santu Ispiritunda rin qoq, chay unay pudirmiyuq *Eliyashina kanambaq. Kanan *Dyus Akrashqan Washadurmandaqam Jwannikiaq mas puntata rin yach'achikuq, piñakushqa taytakuna allianambaq wambrangunawan, Dyusta mana kasuqkuna yach'akunambaq payta kasuyta. Chayshinam runakunata, warmikunata rin yach'achiq, chay Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinanllapa, nishpa.

¹⁸Chayshina niptinmi, Sakariyasqa anjilta tapurqan:

—¿Imata rikashpam atini kriyiyta kay niwashqaykitaqa? Chaqa noqaqam ancha byijuna kani. Warmiypismi byijana, nishpa.

¹⁹Chayshina tapuptinmi, chay anjilqa nirqan:

—Noqaqam Grabyil kani. Dyuspa ñawpambim kani, kamachiwashqanda ruranaypaq. Tayta Dyus kikinmi kach'amuwashqa, chay kushikunayki nutisyata nishunaypaq. ²⁰Piru chay nishushqaytaqam mana kriyiwangichu. Chaymi muduna ringi kidaq. Mananam ringichu atiq rimayta, kay nishushqay kumplinangaman, nishpa.

²¹Chayshina ukupi anjilwan unayap-tinmi, sawapi kaq runakunaqa Sakariyasta ancha shuyaykarqanllapa: ¿Imanashqataq Sakariyasqa? ¿Imakushparaq ancha unayan lluqshimunambaq *Santu Kwartumandaqa? nishpa. ²²Chaymanda lluqshimushpaqam, Sakariyasqa manana atirqanchu parlachiyta paykunataqa. Chaymi intyindirqanllapa: Santu Kwartupi kashpa, *musqoypishinach'i karqan, nishpa. Chaqa Sakariyasqam siñakunata rurashpana intyindichirqan. Chayshinam mudullana kidarqan.

²³Chayshina Sakariyas *Dyuspa adurana wasimbi yumbay ruranangunata kumplish-paqam, rirqanna wasinman. ²⁴Chayman-daqam warmin Ilisabitqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan. Chaymi wasinman-daqa sinku killata manana maytapis rirqanchu. ²⁵Payqam nirqan:

—Dyusmi munashqana, wawayuq kanaypaq, suqkuna ama rimawanambaq, nishpa.

**Anjilmi Maryata willarqan,
Jisus nasinambaq**

²⁶Sayis killamandam Tayta Dyusqa kach'arqan chay anjilnin Grabyilta waq

prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanman, ²⁷parlachinambaq suq china *Marya shutiqta. Chay Maryaqam dunsillaraq karqan. Piru tratukush-qanam karqan, suq runa *Jusi shutiqwan kasaranambaq. Chay Jusiqam alma gubyirnu *Dabidpa karu willkan karqan. ²⁸Chaymandaqam Dyuspa anjilnin chay Maryaman shamushpa, napaykushpa, nirqan:

—iMaryita, Dyusri yanapashunqa! iKushikuy! Chaqa Tayta Dyusmi qamwan. Paymi qamtaqa rin yanapashuq maski yumbay warmikunamanda, nishpa.

²⁹Chayshina chay anjil napaykup-tinmi, Maryaqa isphantashqata chapashpa, ancha yuyarqan: ¿Imapaqraq kayshina nishpaqa napaykuwan? nishpa.

³⁰Chaymi anjilqa nirqan:

—Ama manchaychu, Maryita. Chaqa Dyusqam qamwan ancha kushikun.

³¹Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) ringi kidaq. Chaymandaqam ringi qeshyaq suq wambrituta. Chay wambrituykiqam rin shutiq Jisus. ³²Paymi ancha kamachikuq rin kaq. Chaymi paypaqqa rinllapa niq: Ancha pudirniyuq Dyuspa Churinmi, nishpa. Kanan Taytanchiq Dyusmi rin ruraq ancha pudirniyuq gubyirnuta, chay karu agwilun Dabidtashina. ³³Wambraykim yumbay *isrraylinuku-nata tukuy tyimpu rin kamachiq. Chaqa kargunqam mana nunka ushyakan-qachu, nishpa.

³⁴Chayshina chay anjil niptinqam, Maryaqa tapurqan:

—Mayá, ¿imashinam chay niwashqay-kiqa rin kaq? Chaqa dunsillaraqmi kani. Manaraqmi runawanqa puñushqachu kani, nishpa.

³⁵Chaymi chay anjilqa nirqan:

—Dyuspa *Santu Ispiritunmi qaman rin shamuq. Paymi Tayta Dyuspa

puDIRninwan pukutayshina rin pambashuq. Chaymi chay urasmanda-pacha pach'ayuqna (ukuyuqna) ringi kidaq. Chaymi chay nasiq wawaykiqa Dyuspaqlla kashpa, mana nima uchayuqchu rin kaq. Paypaqmi ninqallapa: Dyuspa Churinmi, nishpa. ³⁶Aylluyki Ilisabitpismi ancha byijana kashpapis, pach'ayuqna (ukuyuqna). Paypaqmi niqllapa: “Payqam mana atinchu wambrayuq kaytaqa” nishpa. Piru kananqam sayis killakunana pach'ayuq (ukuyuq). ³⁷Chaqa Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, nishpa.

³⁸Chayshina anjil niptinqam, Maryaqa nirqan:

—Dyuspa kriyadanmi kani, payta kasunaypaq. Chay niwashqaykishina kanqa, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay anjilqa rirqanna.

Maryam rirqan watukuq Ilisabitta

³⁹Chay diyakunam Maryaqa utqaymaya rirqan *prubinsya Judiyapa jalkanman. Chay jalkapa suq llaqtambim Ilisabitqa tiyaq.

⁴⁰Maryaqaq Sakariyaspa wasinman ch'ayarqan. Chaymandaqam yaykushpa, Ilisabitta napaykurqan. ⁴¹Chayshina napaykuptinmi, Ilisabitpa pach'ambi wambritunqa kuyurqan. Kanan chay urasmi Dyuspa *Santu Ispiritunwan Ilisabitqa unda karqan shunqombi.

⁴²Chaymi payqa ancha jwirtita nirqan:

—Maryita, Dyusmi ancha yanapa-shuykangi maski yumbay warmikunamanda. Pach'aykipi wambrituykitapis ancha yanapaykan. ⁴³¿Pitaq kani noqaqa? Manam nimapaq balinichu shamunambaq watukuwaq Siñurniypa mamanqa. ⁴⁴Chaqa diki napaykuwap-tikim, uku pach'aypi wambrayqa kushikushpa kuyurqan. ⁴⁵Kriyishqayki-

rayku kushikuy. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima nishushqandam allipta rin kumpli, nishpa.

⁴⁶Chayshina Ilisabit niptinmi, Maryaqa nirqan:

Taytanchiq Dyustam tukuy shunqoywan ancha alabani.

⁴⁷Chayshinam ancha kushikuni Dyus *Washadurniypaq.

⁴⁸Chaqa mana baliq kriyadanshina kaptiypismi, Tayta Dyusqa akrawashqa. Chaymi kananman-dapacha tukuy runakuna noqapaq kayshina ninqallapa: “Dyus yanapaptinmi, payqa ancha kushikuq warmi”, nishpa.

⁴⁹Chaqa Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, ancha yanapawashqa. Manam nima maluta ruranchu. Chaymi *Santu shutin.

⁵⁰Kanan Tayta Dyusqam yumbay kasuqkunata tukuy tyimpu rin yanapaq.

⁵¹Kanan mana ni pi atishqanda ruraytam payqa rurashqa. Yumbay afanirutam binsishqana.

⁵²Pwidiqkunatam kargungunamanda kambyarqanna. Mana karguyuq kaqkunataqam numbrarqan, ancha kamachikuqkuna kanambaq.

⁵³Chay mallaqkunatam tukuy imata qorqan. Piru kapuqkunataqam nirqan illaqlana rinanllapa.

⁵⁴Tayta Dyusmi sirbikuqnin *isrraylinu-kunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqallapa kanchiq.

⁵⁵Chaqa chay unay agwilunchiq *Abrajanda yumbay ayllundinda chayshina ufrishqa karqan yanapayta tukuy tyimpupaq. Chay ufrisishqandam kumplishqana, nishpa.

⁵⁶Kanan kimsa killatach'i Maryaqa Ilisabitpa pullan tiyarqan. Chayman-daqam kutirqanna wasinman.

Jwan Shutichikuqmi nasirqan

⁵⁷Chaymandaqam Ilisabitpa qeshyanan tyimpun kumliptinqa, qeshyarqanna wambritundaqa. ⁵⁸Bisinungunawan ayllungunaqam yach'arqanllapa: Tayta Dyusshi Ilisabitta ancha yanapashqa, nishpa. Chaymi paykunaqa Ilisabitpa wasinman tandakashpa, paywan ancha kushikurqanllapa. ⁵⁹Chaymandaqam 8 diyasmanda chay wambritupa *kwirpumbi siñalta ruraraqanllapa. Chay diyapiqam chaypi kaqkuna wambritupaq nirqanllapa:

—Sakariyas shuttinga, taytanshina shutiyuq kanambaq, nishpa.

⁶⁰Piru mamanqam nirqan:

—iManám! *Jwanmi rin shutiq, nishpa.

⁶¹Chaymi mamandaqa nirqanllapa:

—¿Imaraykutaq munangi chayshina shuttinganaq? Chaqa manam pipis aylluykipiqa Jwanqa shutinchu, nishpa.

⁶²Chaymi siñiyashpa, taytanda tapurqanllapa:

—¿Wambrituykitaqa imatam munangi shutichiyta? nishpa.

⁶³Chayraykum taytanqa suq tablitata mañashpa, chaypi kayshina iskiбриrqaqan: “Wambrayqam shutin Jwan”, nishpa. Chaymi chay iskiбриshqanda rikashpaqa, yumbaynin ancha ispantarqanllapa.

⁶⁴Chay urasmi Sakariyasqa mudu kashqanmanda, atirqanna rimayta. Kanan Dyustam ancha alabarqan.

⁶⁵Chaykunata rikashpaqam, chay bisinungunaqa masta ispantarqanllapa. Chaymandaqam chay famaqa chay prubinsya Judiyapa tukuy jalkangunaman shikwaraqan. ⁶⁶Yumbay chayta yach'ashpaqam, ancha yuyashpa, paykunapura tapunakurqan:

—Chay wambra wiñashpaqa ¿ima karguyuraq kanqa? nishpa.

Chaqa paytaqam Tayta Dyusqa ancha yanapaq.

Sakariyasmi Dyuspaq rimarqan

⁶⁷Tayta Dyuspa *Santu Ispiritunmi yaykurqan Jwamba taytan Sakariyasman. Chaymi chay Santu Ispiritu rimachiptin, Sakariyasqa kayshina nirqan:

⁶⁸iAlabashqa kanqa noqanchiq *isrraylinukunapa Taytanchiq Dyus! Chaqa kayman shamushpam, noqanchiq wambrangunata washawashqa kanchiq.

⁶⁹Chay unay *Dabidqam Tayta Dyusta ancha kasuq. Kananqam chay Dabidpa karu willkanda qowashqa kanchiq, ancha pudirniyuq *Washadurninchiq kanambaq.

⁷⁰Chayshinam Dyusqa unaymanda-pacha paypaq ancha *santu *rimaqkunata akrashpa, kayshina rimachirqaqan:

⁷¹“Yumbay kuntrashuqmanda, ch'i'iqnishuqmandam rini washashuqllapa”, nishpa.

⁷²Chaymi Tayta Dyus chay unay agwilunchiqkunata llakipashpa, paykunawan suq santu *tratuta ruraraqan. Chay tratutaqam mana qonqashqachu.

⁷³Ashwanmi unay agwilunchiq *Abrajanda jurashpa, noqanchiqkunapaq kayshina ufrisirqaqan:

⁷⁴“Karu willkaykikunatam kuntraqkunamanda rini washaq, ama ni pita manchashpa noqatalla kasuwananllapa,

⁷⁵allitalla rurashpa, mana uchayuy kashpa, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa”, nishpa.

⁷⁶Chayshina nishpaqam, Sakariyasqa chay wambritunda nirqan:

Ijitu, qambaqmi rinllapa niq:
 “Ancha pudirniyuq *Dyuspaq
 rimaqmi kangi” nishpa. Chaqa
 qam *Dyus Akrashqan Washadur-
 manda puntata
 yach'achikushpaqam, ñanninda
 allichaqshina ringi kaq, payta
 shumaqta ch'ayachinanllapa.

⁷⁷ Ringim kayshina yach'achikuq:
 “Tayta Dyus pirdunashushpam,
 uchaykikunamanda rin washa-
 shuqllapa”, nishpa.

⁷⁸ Chaqa Taytanchiq Dyusmi
 kuyawaqninchiq, llakipawaqnin-
 chiq, Washadurninchiqta
 syilumanda rin kach'amuq
 runakunata, warmikunata washa-
 wananchiq. Paymi rupayshina
 llipyashpa, suq mushuq diyashina
 rin achikchakuq.

⁷⁹ Uchayuq kashpaqam chingaykar-
 qanchiqllapa. Piru payqam suq
 mushuq bidata rin qowaqninchiq.
 Chaqa rinmi yanapawaqninchiq,
 kushikushpa, shumaqta kawsa-
 nanchiqllapa, nishpa.

⁸⁰ Chaymandaqam chay Jwan
 wiñaykaptinqa, Dyuspa Santu Ispiritun
 yanaparqan, tukuy shunqo Dyusta
 kuyanambaq. Kanan Jwanqam chuncha
 lugarkunapi tiyaq, ch'ayanangaman
 tyimpu isrraylinukunata
 yach'achinambaq.

Jisukristum kayshina nasirqan

(Mt. 1.18-25)

2¹ Waq tyimpukunapim *Rrumapa
 gubyirnun *Sesar Agustu kamachi-
 kurqan, suq *sinsuta rurannllapa tukuy
 mundupi. ²Chay punta sinsutaqam
 ruraraqanllapa, chay *prubinsya Siryapa
 *prifikun Siriniyu kaptin. ³Chayshina
 chay gubyirnu kamachikuptinmi,
 yumbay runakuna riqllapa kikin
 llaqtanman, chay sinsupí apuntakanan-

llapa. ⁴⁻⁵Chaymi *Jusiqa prubinsya
 Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda
 llushishpa, rirqanna prubinsya
 Judiyapa Bilin llaqtanman. Chaqa chay
 Bilimbim chay unay alma gubyirnu
 *Dabidqa nasishqa karqan. Chaymi
 Jusiqqa Dabidpa karu willkan kashqan-
 rayku, rirqan *Maryawan Bilinman,
 chay sinsupí apuntakanambaq. Chaqa
 Jusiqam Maryawanqa tratukushqana
 karqan kasarannllapa. (Piru mana
 puñuptinllapam,) Maryaqa pach'ayuqna
 (ukuyuqna) karqan. ⁶Chaymi Bilimbilla
 kaykaptinllapa, Maryapa qeshyanan
 diya ch'ayamurqanna. ⁷Chaymi chaypi
 qeshyashpa kulaka wambritunda,
 llambu trapukunawan wangushpa,
 usurachirqan suq istablu kurralpi suq
 *pisibripi. Chaqa pusadapiqam mana
 karqanchu lugar, paykuna kidanam-
 baqqa.

Anjilkunam michidurkunaman rikakurqan

⁸Chay Bilimba sawa chunchambim
 michidurkuna yuraqashtin wishanlla-
 pata kwidaykarqanllapa. ⁹Paykuna-
 manmi das rikakurqan Dyuspa suq
 anjilnin. Kanan Tayta Dyuspa llipyay-
 ninmi rridurninllapata limpu
 achikcharqan. Chaymi chay michidur-
 kunaqa ancha mancharqanllapa. ¹⁰Piru
 anjilqam paykunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkuna-
 manmi ancha shumaq nutisyata apamuni.
 Kay nutisyata yach'ashpaqam, yumbay
 runakuna ancha rinllapa kushikuq.

¹¹Kananmi chay unay *Dabidpa llaqtambi
 nasishqa suq *Washadur. Paymi *Dyus
 Akrashqan Washadur. ¹²Kriyiwanykim,
 chay wambritutaqa ringillapa tariq llambu
 trapukunawan wangushqata, suq *pisibripi
 usuraykaqta, nishpa.

¹³Chaymandaqam chay anjilpa
 ladumbi das rikakurqan ancha achka

anjilkuna. Paykunaqam kunyarqanllapa, Dyusta kayshina alabashpa:

¹⁴—iBiba, biba altu syilupi Tayta Dyus! iAlabashqa kanqa! iChaqa payqam achka runata, warmita munan yanapayta! iChaymi paykunaqa kay mundupi ancha kushikunqallapa! nishpa.

¹⁵Chayshina chay anjilkuna Dyusta alabashpaqam, kutirqanna syiluman. Chayshina kutiptinllapaqam, michidurkunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Mayá, akullapa Bilinman, Taytanchiq Dyus niwashqanchiqta rikananchiq, imash' kashqa, nishpa.

¹⁶Chaymandaqam utqaymaya rishpa, *Maryata, *Jusitaga, iti wambrituyutana tarirqanllapa. Chay wambritunqam usuraykarqan chay pisibripi. ¹⁷Chaymi chay michidurkuna wambrituta rikashpaqa, chaypi kaqkunata parlachirqan chay anjil nishqanda.

¹⁸Chayshina parlachiqtinqam, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantarqanllapa. ¹⁹Piru Maryaqam tukuy chaykunata uyashpa, ancha yuyashpa, shunqombilla waqaycharqan. ²⁰Chaymandaqam chay michidurkunaqa kutiriqshina Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa yumbay uyashqambaq, rikashqambaqllapa. Chaqa chay anjil tukuy ima nishqanqam allip kashqa karqan.

**Wambritu Jisustam aparqanllapa
Dyuspa adurana wasinman**

²¹Chay wambritu 8 diyasniyuq kaptinmi, *kwirpumbi siñalta rurashpa, nirqanllapa: “Jisus shutinqa”, nishpa. Chaqa *Marya manaraq pach'ayuq (ukuyyuq) kaptinmi, Dyuspa anjilnin chayshina nishqa karqan shutinambaq.

²²Chaymi *Muysis kamachikushqanda kumplishpaqa, 40 diyasmandaqa rirqanllapana Jirusalinman. Kanan *Dyuspa adurana wasinman rishpaqam, Dyusta nirqanllapa: “Kay wambrituytman apamunillapa prisintaq qamba ñawpaykiman, qamta sirbishunan”, nishpa.

²³Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachikushqa karqan: “Yumbay ullqo kulaka nasiqtam noqapa ñawpayman apamuyllapa, wiñashpa noqata sirbiwananllapa”, nishpa.^a Chaymi Dyus nishqanda ruraraqanllapa. ²⁴Dyusqam liynimbi kamachikushqapis karqan, ufrindananllapa ishkey turtula pishqokunata ichu ishkey palumata.^b Chaymi Maryawan Jusiqqa chayshina ruraraqanllapa.

²⁵Chay tyimpupim Jirusalimbi suq ancha allin runa tiyarqan. Paymi Simiyun shutirqan. Payqam Dyusta ancha aduraq. Chaymi ancha shuyakuykarqan, *Dyus Akrashqan Washadur payta, *isrraylinu llaqta masingunata washanambaq. Chaqa Dyuspa *Santu Ispiritunmi Simiyunwan kashpa, ²⁶kayshina yach'achishqa karqan: “Manaraq wañushpam, ringi rikaq Tayta Dyus Akrashqan Washadurta”, nishpa. ²⁷Kanan Dyuspa Santu Ispiritun chay Simiyunda apaptinmi, payqa rishqa karqan Dyuspa adurana wasinman. Chaymi Maryawan Jusiqqa chay adurana wasiman Jisusta apaptinllapa, Muysis kamachikushqanda kumplinan, ²⁸chay Simiyunqa Jisusta marqashpa, Dyusta kayshina ancha alabarqan:

²⁹Dyusilupagi Taytitu; ufrisiwashqaykitam kumplishqana kangi. Chayraykum ancha kushikuni. Kananqam atingina dijawayta wañunaypaq.

³⁰ Chaqa kikiy ñawiykunawanmi rikashqana kani kay Washadurta.

³¹ Qam paytaqa kach'amushqana kangi, yumbay runa, warmi riqsinanllapa.

³² Kay wambritum suq micha achikchakuqshina rin yanapaq yumbay *nasyungunapi tiyaqkunata, qamta shunqonllapapi riqsishushpa, allita kasushunanllapa. Kay wambritu achka furastirukunata washaptinmi, paykuna rinllapa alabaq llaqta masin isrraylinukunatapisi, nishpa.

³³ Chayshina Simiyun Jisusta alabaptinmi, Maryawan Jusiqa ancha ispantarqanllapa.

³⁴ Simiyunqam Dyusman mañakurqambis, paykunata shumaqta yanapanambaq. Chaymandaqam Maryata nirqan:

—Kay wambreykim achka *isrraylinu masinchiqkunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Piru achka llaqta masinchiqkunaqam rinllapa chingaq, paypi mana kriyishpallapa. Chaqa achka runakunam paytaqa rinllapa disprisyay. ³⁵ Chayshina disprisyaptinllapam, wakinqa chayta rikashpa, yach'anqallapa: Chay runakunaqam mapa shunqoyuqkuna, nishpa. Lukismi Maryita, tukuy chaykunata rikashpaqa, ancha ringi llakiq. Chaqa qambaqqam chay llakikunaqa suq *atun kuchilluwan shunqoykipi puntiyashuqshina rin kaq, nishpa.

³⁶⁻³⁷ Chaypim karqambis *Dyuspaq suq rimaq warmi Ana shutiq. Paypa taytanmi Fanwil shutishqa karqan. Chay Fanwilmi *atun ayllu Asirmanda kashqa karqan. Chay Anaqam chinalla kashpa, kasarashqa karqan. Kanan qosanwanqam syiti watastalla purirqan. Chaymandaqam qosan wañuptinqa, 84 watas biyudalla kashpa, ancha byijana karqan. Payqam *Dyuspa adurana wasinmandaqa mana lluqshiqchu. Chaypim punchawnindin

tutapnindin Dyus munashqanda rurashpa, ayunashpa, Dyusman mañakushpa kawsaq.

³⁸ Chay Simiyun wambritu Jisuswan kaykaptinmi, Anaqa paykunaman qemikashpa, Dyusta pagikushpa, chaypi kaqkunata parlachirqan. Paykunaqam unaymandapacha ancha munarqanllapa rikayta, Jirusalin llaqtapa *Washadurnin ch'ayamuptin.

Nasarit llaqtamanmi kutirqanllapa

³⁹ *Jusiwan *Maryaqam, Dyus tukuy ima kamachikushqanda rurashpaqa, wambritundinna *prubinsya Galiliyaman kutirqanllapa chay kikin Nasarit llaqtanman. ⁴⁰ Wambritun Jisusqam diyapi diyapi wiñashpaqa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuqna karqan. Kanan Tayta Dyusqam tukuy imapi payta ancha yanaparqan.

Wambra Jisusqam Dyuspa adurana wasimbi kidarqan

⁴¹⁻⁴² Jisuspa taytan mamanmi watan watan riqllapa Jirusalinman chay *Paskwa fyistaman. Chaymi Jisusqa dusi watayuqna kaptin, paykunawan rirqan Jirusalinman chay Paskwa fyistamanqa. ⁴³ Chay fyista ushyakaptinqam, taytanwan mamanqa kutiriykarqanna Nasarit llaqtaman. Piru Jisusqam Jirusalimbilla kidashqa karqan. Kanan *Maryawan *Jusiqaq mana watukushqachu karqan Jisus kidaptinqa. ⁴⁴ Paykunaqam yuyarqan: Kay achka runapa ukumbich'i riykan, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, suq diya ñandana rirqanllapa. Chaymandaqam watukushpaqa, manana tarirqanllapachu. Chaymi ayllungunapi, tukuy chay riqsishqangunapi maskashpa, ⁴⁵ mana tarishpaqa, paykunaqa kutirirqanna Jirusalinman maskaq.

⁴⁶ Chaymi ancha maskashpa, kimsa diyamanda *Dyuspa adurana wasimbi tarirqanllapa. Jisusqam *Muysispa

liyningunata yach'achikuqkunapa ch'awpimbi tiyashpa, paykunata uyaykarqan, tapuykarqan. ⁴⁷Kanan payta tapuptinllapaqam, ancha allita kuntistarqan. Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa ispanashqata kidarqanllapa: iRikay, tapuptinllapaqam, kay wambraqa ancha yach'ayniyuq kashpa, ancha allita kuntistan! nishpa.

⁴⁸Kanan taytanwan mamanqam chay yach'ayniyuqkunapa ch'awpimbi tarishpaqa, ancha ispanarqanllapa. Chaymi mamanqa nirqan:

—Ay, ijitu, ¿imapaqmir kayshina rurawangillapa? Taytaykiwanmi noqaqa ancha manchashpa, llakishpa, maskaykaykillapa.

⁴⁹Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¿Imapaqmir maskawaykangiq?

¿Manachu yach'angillapa: Taytaymi munan, paypa wasimbi ruranangunata ruranaypaq, nishpaqa?

⁵⁰Piru paykunaqam mana intyindir-qanchu Jisus nishqandaqa.

⁵¹Chaymandaqam Jisusqa paykunawan kutirirqan Nasaritman. Chaypim payqa paykunata tukuy imapi kasushpa kawsarqan. Kanan mamanqam yumbay chay pasashqambaq mana pitapis parlachir-qanchu. Ashwanmi shunqombilla waqaychaq. ⁵²Kanan Jisusqam diyapi, diyapi wiñashpa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuq karqan. Tayta Dyusqa, runakunapismi paywanqa ancha kushikuqlapa.

**Jwan Shutichikuqmi chuncha
lugarkunapi yach'achikurqan**

(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 ¹Tibiryu *Sesar *Rrumapa gubyirnun kinsi watasna kamachikuykaptinmi, *prubinsya Judiyapa *prifiktun Punsyu Pilatu karqan. Prubinsya Galiliyapa prifiktunmi suq

*Trudis karqan. [Nuta: Chay suq Irudismi chay punta gubyirnu Irudispa churin karqan.]

Prubinsya Ituriyapa tukuy Trakunitipa prifiktunmi chay Irudispa masan Filipi karqan. Prubinsya Abiliñapa prifiktunqam Lisaniyas karqan. ²Kanan Anaswan Kayfasmi *mas kamachikuq isrraylinu kurakuna karqanllapa. Chay tyimpupim suq chuncha lugarpi Sakariyaspa churin *Jwanda Dyusqa nirqan, paypaq rimanambaq. ³Chaymi Jwanqa yach'achikushpa, yach'achikushpa, riykarqan chay riyru Jurdamba tukuy chuncha lugarningunata. (Chay chunchakunamanmi achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa, Jwanda uyaq.) Chaymi paykunata nirqan:

—Uchaykikunata dijashpa, Dyustana kasushpa, shutikuyllapa, Dyus pirdunashunan uchaykikunamanda, nishpa.

⁴Chay Jwambaqmi *Dyuspaq rimaq *Isayiyasqa unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: “*Dyus Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinayki, bidaykita allichayllapa suq ñandashina.

⁵Chaqa mana allin yuyaynikikunam suq weqru ñanshina. Chayri chay mana baliq ñandashina bidaykita allichayllapa, Washadurninchiq mas allita qamkunaman ch'ayamunambaq.

⁶Chayshina bidaykillapata allichaptikiqam, yumbay runakuna rinllapa yach'aq: Kayshinam Dyus washawashun”, nishpa.^c

⁷Kanan achka runakuna, warmikuna tandakaptin shutichinanqam, Jwanqa wakinda nirqan:

—iA, qamkuna kulibrapa wambrangunata! ¿Pinamir nishurqan, Dyuspa ancha manchaypaq kastigunmanda

washadu kanaykillapaqa? ⁸Mana allita rurashqaykirayku malayakushpa, chay uchakunata dijashpana, kananmandaqa allita rurashpa, kawsayllapa. Piru ama ni ashrita yuyayllapachu: “*Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi, Dyus washawashun”, nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa: Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. ⁹Chaqa qamkunaraqam uchata rurashpaqa, chay mana allin puqoq yurakunashina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda qemishqana. Listunam kuchushunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq yurakunata kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman rupanambaq.

¹⁰Chayshina Jwan niptinmi, chay runakunaqa tapurqan:

—¿Imatamiri atinillapa rurayta washakanayqa? nishpa.

¹¹Chaymi Jwanqa nirqan:

—Mayqanniki ishkey mudanayuy kashpaqa, suq mudanaykita qoyllapa chay mana mudanayuyta. Mayqanniki mikunayuy kashpaqa, chay mana mikunayuyta qoyllapa, nishpa.

¹²Chay Jwanmanqam wakin *kuntribusyunda kubrakuqkunapis ch'ayarqanllapa shutichinambaq. Paykunaraqam Jwanda kayshina tapurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatamiri noqaykunaga atinillapa rurayta? nishpa.

¹³Chaymi Jwanqa nirqan:

—Liy nishushqanshinalla kubrakuyllapa; ama mastaqam, nishpa.

¹⁴Chaymandaqam wakin suldadukunapis Jwandaqa tapurqan:

—Noqaykunaga ¿imatataq atinillapa rurayta? nishpa.

Chaymi paykunata nirqan:

—Ama ni pitapis jurapashpa, ni yanqakunata tumbashpaqa, imanda

qoch'iyllapachu. Ashwan paguykita ch'askishpa, kuntintakayllapa, nishpa.

¹⁵Chaymi Jwambaqqa chay llaqta masin isrraylinukunaqa yuyarqanllapa: Paqtaraq payna Washadurninchiqqa, nishpa. (Chaqa unaymandapacham paykunaga ancha shuyaykarqan, *Dyus Akrashqan Washadur shamunambaq.)

¹⁶Piru Jwanqam paykunataqa nirqan:

—Alliptam niykillapa. (Manam paychu kani.) Piru shamunqam rin. Noqaqam qamkunataqa yakupilla shutichiykillapa. Piru payqam ancha kamachikuq maski noqamanda. Chaymi Dyuspa *Santu Ispiritumba pudirninwan ninawambis rin shutichishuqllapa, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Pay shamuptinqam, noqaga mana nimachu kashaq paypa ñawpambiqqa. Manam ni llanqemba watunda paskanaypaq balishaqchu. ¹⁷Dyusta kasuqkunaraqam allin trigushina. Chaymi chay Washadurninchiqqa palan piskashqana, trigunda wayrachashpa, trujambi waqaychanambaq. Piru mayqan paypi mana kriyiqkunaraqam tamushina. Chay tamutaqam rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman rupanallapa, nishpa.

¹⁸Kanan Jwanqam runakunata ancha allita chay Washadurpa *shumaq nutisyanda yach'achirqan:

—Dyus Akrashqan Washadurmi rinna shamuy washawananchiq, nishpa.

¹⁹Chay Jwanqam anyashqa karqan gubyirnu Irudista, masanda traysyunda rurashqambaq, suq laya mana allikunata rurashqambaqpis. Chaqa chay Irudisqam masan Filipa warmin Irudiyasta qoch'ishpa, payna purichiykarqan. ²⁰Chaymi chay Irudisqa malpaq piskashpa, ashwamba maluta rurashpa, Jwandaqa karsilarqan.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mt. 3.13-17; Mk. 1.9-11)

²¹Piru *Jwan manaraq karsilpi kashpam, ancha achka runakunata

shutichirqan. Jisuspismi chay diyakunapi Jwanman rirqan shutichinambaq. Chaymandaqam Jisusqa shutikushpa, Dyusman mañakuykaptinqa, syiluqa kich'akarqan. ²²Chaymandaqam Dyuspa *Santu Ispiritun suq palumitashina shamurqan Jisuspa sawanman. Chay urasmi Tayta Dyusqa syilumandapacha payta kayshina nirqan:

—iQami ancha kuyashqay Churiyqa kang! iQamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

**Kayshinam karqan Jisuspa
unay agwilunguna
(Mt. 1.1-17)**

²³Jisukristu 30 watayuq kashpach'i, qallarirqan Tayta Dyuspaq yach'achikuq.

Jisuspaqqam niqllapa: “*Jusipa churinshi”, nishpa.

Chay Jusipa taytanmi Eli shutiq.

²⁴Elipa taytanqam Matat shutiq.

Matatpaqam Libi;

Libipaqam Milki;

Milkipaqam Jana;

Janapaqam Jusi;

²⁵Jusipaqam Matatiyas;

Matatiyaspaqam Amus;

Amuspaqam Nawun;

Nawumbaqaqam Isli;

Islipaqam Nagayi;

²⁶Nagayipaqam Mat;

Matpaqam Matatiyas;

Matatiyaspaqam Simiyi;

Simiyipaqam Jusi;

Jusipaqam Juda;

²⁷Judapaqam Juwana;

Juwanapaqam Rrisa;

Rrisapaqam Surubabil;

Surubabilpaqam Salatyil;

Salatyilpaqam Niri;

²⁸Niripaqam Milki;

Milkipaqam Adi;

Adipaqam Kusam;

Kusambaqam Ilmudam;

Ilmudambaqam Ir;

²⁹Irpaqam Juswi;

Juswipaqam Ilyisir;

Ilyisirpaqam Jurin;

Jurimbaqam Matat;

³⁰Matatpaqam Libi;

chay Libipaqam Simiyun;

Simiyumbaqaqam Juda;

Judapaqam Jusi;

Jusipaqam Junan;

Junambaqam Ilyakin;

³¹Ilyakimbaqam Miliya;

Miliyapaqam Maynan;

Maynambaqam Matata;

Matatapaqam Natan;

³²Natambaqam *Dabid;

Dabidpaqam *Isayi;

Isayipaqam Ubid;

Ubidpaqam Bus;

Buspaqam Salmun;

Salmumbaqaqam Nasun;

³³Nasumbaqaqam Aminadab;

Aminadabpaqam Aram;

Arambaqam Isrum;

Isrumbaqam Faris;

Farispaqam *Juda;

³⁴Judapaqam *Jakubu;

Jakubupaqam *Isak;

Isakpaqam *Abrajan;

Abrajambaqam Tari;

Taripaqam Nakur;

³⁵Nakurpaqam Siruq;

Siruqpaqam Rragaw;

Rragawpaqam Piliki;

Pilikipaqam Ibir;

Ibirpaqam Sala;

³⁶Salapaqam Kaynan;

Kaynambaqam Arfasad;

Arfasadpaqam Sim;

Simbaqam *Nuwi;

Nuwipaqam Lamik;

³⁷Lamikpaqam Matusalin;

Matusalimbaqam Inuk;

Inukpaqam Jarid;
Jaridpaqam Malalil;
Malalilpaqam Kaynan;
³⁸ Kaynambaqam Inus;
Inuspaqam Set.
Setpa taytanqam kashqa chay punta
runa *Adan.
Adandaqam Dyus rurarqan.

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mt. 4.1-11; Mk. 1.12-13)

4 ¹Jisusmi chay rriyu Jurdambi
shutikushpaqa, kutiykarqanna.
Chayshina kutiykaptinqam, Dyuspa
*Santu Ispiritun shunqombi kaqqa suq
chuncha lugarman aparqan.

²Chaypiqam 40 diyas tukuyta karqan,
mana nimata mikushpachu. Chaymi
Jisus ancha mallaqnaptin, *dyabluqa
chaypi rikakurqan tyintanambaq.

³Chaymi Jisustaqa nirqan:
—Mayá, qam Dyuspa Churin allip
kashpaqa, kay rumita kamachiy,
tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

⁴Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa
nirqan:

—*Dyuspa Santu Librumbim nin:
“Runakuna, warmikunaqam mana
mikunawanllachu kawsanqa. Ashwanmi
Dyus tukuy ima nishqangunawan
kawsanqa”, nishpa.^d

⁵Chaymandaqam chay dyabluqa suq
ancha altu qaqapa sawanman Jisusta
apashpa, kay mundupa yumban
*nasyunningunata rikachishpa, ⁶nirqan:

—Rikay kay ancha shumaq nasyungu-
nata. Tukuy munaypaq imandindam noqa
ch'askishqa kani. Chaymi pitapis atini
qoyta. Mayá, qamta qoshqayki, qamna
tukuy imapa dwiñun kanaykipaq. ⁷Piru
qam qonqorikushpa adurawaptikiqam,
yumbay kaykunata qoshqayki, nishpa.

⁸Piru Jisusqam nirqan:
—¡A, dyablu, ashuy ñawpaymanda!
Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:
“Tayta Dyustalla aduray. Pay munash-
qandalla rurashpa kawsay”, nishpa.^e

⁹Chaymandaqam dyabluqa Jisusta
aparqan Jirusalin llaqtaman. Waqvim
*Dyuspa adurana wasimba mas altu
sawanman surqoshpa, Jisusta nirqan:
—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa,
kaymanda ura pachakaman brinkay.

¹⁰Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:
“Dyusmi anjilningunata rin kamachiq
kwidashunambaq. ¹¹Chaymi makingunapi
rinllapa ch'askishuq, ama ni ch'akikikuna
waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrika-
nambaq”, nishpa.^f

¹²Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa
nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam
niwanchiqpis: “Dyusnikitaqar ama
mallipaychu, munashqaykita
ruranambaq”, nishpa.^g

¹³Chayshina dyablu tukuy layata rurashpa,
mana atishpa tyintaytaqam, Jisuspa ñawpan-
manda suq tyimpupaq ashurqan.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Mt. 4.12-17; Mk. 1.14-15)

¹⁴Jisusmi *Santu Ispiritupa pudirminwan
kutirqan *prubinsya Galiliyaman. Kanan
chay Galiliyapa yumbay llaqtangunapim
waqpi kaypi famanqa shikwakarqan.

¹⁵Chaqa Jisusqam kada llaqtaman
ch'ayashpaqa, *sinaguga wasikunaman
yaykushpa, shumaqta yach'achikurqan.
Chaymi yumbay ancha alabaqllapa.

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt. 13.53-58; Mk. 6.1-6)

¹⁶Jisusmi uywakashqan llaqta
Nasaritman kutirqan. Waqvim *samana

d 4.4 [Deuteronomio 8.3] e 4.8 [Deuteronomio 6.13] f 4.11 [Salmo 91.11-12]
g 4.12 [Deuteronomio 6.16]

diyapi *sinaguga wasiman rirqan, chayshina kustumbrin kaptin. Chaymi atarishpa, ñawpanllapaman riptin liyiq *Dyuspa Santu Librunmandaqa, ¹⁷qorqanllapa *Dyuspaq rimaq *Isayiyaspa librunnda. Chaymi chay libruta ch'askishpa, kich'ashpa, kayshina liyirqan:

¹⁸Taytanchiq Dyusmi Ispiritunda qowashqa. Chaqa akrawashqam, paypa *shumaq nutisyanda pubrikunata yach'achinaypaq. „Kach'amuwashqam llakishqa kaqkunata kunsulanaypaq, prisukunata ninaypaq: “Ringillapanam lluqshiq”, nishpa, sarkukunata chapachinaypaq; chay qesachadu kaqkunata washanaypaq;

¹⁹yumbayta ninaypaq: “Rinnam ch'ayamuq Siñumnikipa allin tyimpun. Chay tyimpupim payqa ancha rin yanapashuqllapa”, nishpa.^h

²⁰Jisusmi chayta liyishpaqa, chay librunnda kutichirqanna chay sinaguga wasipi yanapakuqta. Chaymandaqam tiyarqanna. Chaymi yumbay chaypi kaqkunaqa ancha unayta chaparqanllapa Jisustaqa. ²¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librunmanda kay liyishqayqam kanan diya ñawpaykillapapi kumplishqana, nishpa.

²²Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa ispantashqata, Jisusta ancha alabashpa, kayshina parlaqllapa:

—iAncha shumaqtaraq riman! nishpa. Piru chayshina nishpaqam, suqnin suqnin paypura nirqanllapa:

—Piru kay runaqam *Jusipa churin, ¿manachu? nishpa.

²³Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqach'i chay rimashqaypaqqa niwangimanllapa: “Qam

ambikuqar, qamlla ambikashpa, kach'akay. Mayá, waq Kapirnewun llaqtapi yumbay chay rurashqayki milagrukunata, kay llaqtaykipipis ruray rikanaypaqllapa”, nishpa.

²⁴Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Alliptam niykillapa, Dyuspaq rimaqkunataqam mana allitaqa ch'askinllapachu kikin llaqtambiq. ²⁵Manchu Dyuspaq rimaq *Eliyaspa tyimpumbim kimsa wata y midyuta mana tamarqanchu. Chaymi tukuy *Israyilpi ambrunawan ancha padisirqanllapa. Chay tyimpupim Israyilpiqa achka biyudakuna karqan. ²⁶Piru Dyusqam chay rimaq Eliyastaqa mana ni suq israyilina biyudaman kach'arqanchu yanapanambaq. Ashwanmi kamachirqan suq *nasyunman rinambaq, chay *prubinsya Sidumba

Saripta llaqtanman, suq biyudata yanapanambaq.ⁱ ²⁷Chayshinallam Dyuspaq rimaq *Elisiyupa tyimpumbipis Israyilpiqa achka *ismuykaq kwirpuyuk runakuna karqan. Piru Elisiyupismi mana ni mayqanninda kach'akachirqanchu. Ashwanmi chay nasyun Siryamanda kaq runa *Naman shutiqta kach'akachirqanqa.^j

²⁸Chayshina Jisus furastirukunata sawachashpa niptinmi, chayta uyashpa, chay sinaguga wasipi yumbay kaqkunaqa ancha piñakurqanllapa. ²⁹Chaymi Jisusta piskashpa, chay Nasarit llaqtamanda aparqanllapa, suq filamanda wichukuq. Chaqa chay llaqtamanda ancha altu qaqapa sawambi karqan. ³⁰Piru Jisusqam paykunapa ch'awpinda rirqan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyarqan
(Mk. 1.21-28)

³¹Jisusqam rirqan *prubinsya Galiliyapa Kapirnewun llaqtanman. Chay llaqtapiqam *samana diyapi *sinaguga wasiman rishpa, chaypi ³²ancha yach'ayniyuq kamachikuq

kashpa, yach'achikurqan. Chaymi uyaqkunaqa ancha ispanarqanllapa. ³³Chay sinaguga wasipiqam karqan suq runa. Paypiqam *dyablupa *ispiritun tiyaq. Chaymi chay runaqa kayshina qayach'akurqan:

³⁴—iA, qam, Jisus Nasaritmanda kaq! iDijawayllapa! iAma mitikuychu noqaykunanamqa! iIma, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? iNoqaqam riqsiyki! iQamqam Dyuspa *santu Churin kang! nishpa.

³⁵Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa, nirqan.

—iUyaray! iLluqshiy kay runamanda! nishpa.

Chayshina Jisus kamachiptinqam, chay dyabluqa yumbaypa ñawpanman runata waqtakushpa, mana chuqrishpachu, paymanda lluqshirqanna.

³⁶Chayta rikashpam, runakunaqa ancha ispanartashqata suqnin suqnin Jisuspaq parlarqanllapa:

—iIma laya pudirniyuq awturidar kashpam, dyablukunata atin qatiyta? iRikay, “Lluqshiy” niptinlla, chay dyablukunaqa das lluqshin! nishpa.

³⁷Chay famanqam chay llaqtamandaqa chay prubinsyapa yumbay lugarningunaman shikwakarqan.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan

(Mt. 8.14-15; Mk. 1.29-31)

³⁸Chaymandaqam Jisusqa chay *sinaguga wasimanda lluqshishpa, Simun Pidrupa wasinman rirqan. Chay Simumba swigranmi ancha jwirti jibriwan qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Jisusta rregarqanllapa kach'akachinambaq. ³⁹Chayraykum Jisusqa qeshyaqman rishpa, kumurashpa, jibritaqa anyarqan. Chayshina anyaptinllam, chay warmiqa jibrimanda das kach'akarqan. Kanan chay urasmi atarishpa, paykunata qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan

(Mt. 8.16-17; Mk. 1.32-34)

⁴⁰Rupay seqaykaptinnam, tukuy laya nanayniyuqkunata apamurqanllapa Jisusman. Chaymi payqa makinda suqpa suqpa sawanman rurashpa, yumbayta kach'akachirqan. ⁴¹Achka runakunamandam *dyablukunata qatirqan. Chaymi dyablukunaqa lluqshishpa, qayach'akurqan:

—iA, qamqam Dyuspa Churin kang! nishpa.

Piru Jisusqam paykunata anyashpa, mana دچارqanchu masta rimananllapa. Chaqa chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisusqam *Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan

(Mk. 1.35-39)

⁴²Achikyaykaptinnam, Jisusqa chay llaqtamanda lluqshishpa, suq chunchamanna rirqan. Chay chunchapi kaykaptimbismi, ancha achka runakuna, warmikuna maskarqan tarinangaman. Chaymi tarishpaqa, ancha rregarqanllapa, paykunamanda amana rinambaq.

⁴³Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—Rinim suq llaqtakunamambis, Taytay *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, payta allita kasunanllapa. Chaqa chaypaqmi noqataqa kach'amuwashqa, nishpa.

⁴⁴Chayshina nishpam, Jisusqa chay *prubinsya Galiliyapi llaqtan llaqtan purishpa, *sinaguga wasikunapi yach'achikurqan.

Achka piskadukunatam piskarqanllapa

(Mt. 4.18-22; Mk. 1.16-20)

5 ¹Suq diyam Jisusqa Jinisarit *atun qoch'apa manyambi kaykarqan.

[Nuta: Chay Jinisarit qoch'allam Galiliya qoch'apis shutiq.]

Chaypim Jisusqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikuykarqan. Chaymi ancha achka shamuqkuna ancha kumsanakushpa Jisusta kich'kichashpa yaqqa bularqan. ²Chayshina yaqqa bulaptinllapaqam, Jisusqa rikarqan ishkay *yakupi puriq barkuta chay qoch'apa manyambi shayaykaqta. Chaqa piskaduta piskaqkunaqam chay barkukunamanda ishkishpa, *atarrayan-gunata mayllaykarqanllapa. ³Suq barkum Simun Pidrupa karqan. Chay barkunman Jisus lluqshishpam, chay Simunda nirqan:

—Kay barkuykita kay manyamanda ashrita waqkaq apay, nishpa.

Chayshina apaptinmi, Jisusqa chay barkupina tiyashpa, chay atun qoch'amanda chay manyambi kaqkunata yach'achirqan. ⁴Ushyashpa yach'achikuytaqam, Simun Pidruta nirqan:

—Barkuykita kay atun qoch'apa mas ch'awpinman apashpa, atarrayaykita wichuyllapa, piskadukunata piskanayki, nishpa.

⁵Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tutam yuraqashtin yanqa trabajashpa, mana nimatapis piskashqallapachu kani. Piru qam niwaptikiqa, atarrayayta wichurishaq, nishpa.

⁶Chaymandaqam *atarrayanda wichuptinqa, allipta ancha achka piskadukuna atarrayambiqa bulsachakarqan. Chaymi llashaqwanqa atarrayanqa llikikaykarqanna.

⁷Chayshina kaptinqam, paykunaqa makingunawan sifniyakushpa, qayarqanllapa chay suq barkupi kaq kumpañirun-gunata, shamunambaqllapa yanapaq. Shamuptinllapaqam, yumbayninmanta ishkandin barkuta ancha undachirqanllapa piskadukunawan. Chaymi chay barkukuna ancha llashaqwanqa yaqqa

seqarqanllapa chay atun qoch'aman.

⁸Chaymi Simun Pidruqa Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, noqaqam ancha uchayuq runa kani. Chaymi rrugayki noqamandaqa ashunaykipaq, nishpa.

⁹Chaqa Simun Pidruqam chay pullan kaqkunawan ancha achka piskaduta surqoshqanrayku, Jisuspaq ancha ispanjarqanllapa. ¹⁰Simun Pidrupa kumpañirunqam *Jakubuwana *Jwan karqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Jisusmi Simun Pidrutaqa nirqan:

—Ama manchaychu. Chaqa piskadukunata maskashqaykishinam, kananmandaqa runakunatana maskashpa, ringi yach'achiq, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

¹¹Chaymi paykunaqa barkunllapata atun qoch'amanda manyanman surqoshpaqa, chaypina tukuy imandinda dijashpa, Jisuswana rirqanllapa.

**Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq
runata kach'akachirqan**
(Mt. 8.1-4; Mk. 1.40-45)

¹²Suq llaqtapi Jisus kaykaptinmi, payman ch'ayarqan suq runa *ismuykaq kwirpuyuq. Chaymi Jisusta rikashpaqa, ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, qaqlanda pachaman ch'ayachishpa, ancha rrugarqan:

—Kamachikuq Taytitu, munashpaqam kay nanayniymanda atingi kach'akachiwayta, nishpa.

¹³Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Chayri kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayta niptinllam, chay qeshyaypaq limpu chingarqan. ¹⁴Chaymandaqam Jisusqa chay runata kamachirqan:

—Amakish pitapis parlachingichu kay kach'akachishushqaypaq. Ashwan kuramanlla rishpa, *Muysis kamachikushqanshina ufrindaykita Dyuspaq qoy, yumbay yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

¹⁵Piru Jisuspaqqam chay parlaqa diyapi diyapi ashwamba shikwakarqan. Chaymi ancha achka runa ch'ayamurqanllapa, payta uyanambaq, nanayninmanda kach'akachinambaq. ¹⁶Piru Jisusqam paykunamanda ladiyashpa, kutin kutin rirqan chuncha lugarkunaman, Tayta Dyusman mañakuq.

**Jisusmi suq runa wañushqashina
kwirpuyuqta kach'akachirqan**
(Mt. 9.1-8; Mk. 2.1-12)

¹⁷Suq diyam Jisus yach'achikuykaptin, chaypi tiyaykarqan wakin *farisiyu duktrinayuqkuna, *Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna. Paykunam shamushqallapa karqan *prubinsya Galiliyapa, prubinsya Judiyapa llaqtan-gunamanda, Jirusalinmandapis. Kanan Jisusqam Dyuspa pudirninwan qeshyaq-kunata kach'akachiykarqan. ¹⁸Chaymi wakin runakunaqa suq runa *wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa, ch'ayamurqanllapa. Paykunaqam ancha munarqanllapa ukuman yaykuyta Jisuspa ñawpanman, chaypi chay qeshyaqta kach'akachinan. ¹⁹Piru ancha unda runa kaptinmi, mana mayta atirqanllapachu yaykuytaqa. Chaymi *wasipa sawanman qeshyaqta surqorqanllapa. Chaymandaqam tijakunata ashuchishpa, waskakunawan parambi watashpa, qeshyaqtaqa uku runakunapa ch'awpinman, Jisuspa ñawpanman ishkichirqanllapa. ²⁰Chaymi Jisusqa ancha kriyiqkunata rikashpa, nirqan:

—Runita, uchaykikunamandam pirdunayki, nishpa.

²¹Chay nishqambaqmi *Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay *farisiyu duktrinayuqkuna yuyarqanllapa: “¿Ima pitaq kay runaqa chayshina nishpa Dyusshina tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan? ¡Paqta imanan ima! Chaqa manam pipis atinchu runakunapa uchangunata pirdunayta. Tayta Dyusllam atin pirdunaytaqa”, nishpa.

²²Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan: —¿Imaraykutaq chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? ²³Mayá, ¿imataq mas trabajus runanaypaq, ichu ninaypaq: “Uchaykikunamandam pirdunayki” ichu ninaypaq:

“Kach'akachiykim; atarishpana, riy” nishpa? ²⁴Chaymi rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi Jisukristuta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunamambaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan: —Qamtam niyki, atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

²⁵Chayshina kamachiptinllam, yumbay chapaykaptin, das atarirqan. Chaymi chay uras paranda tandashpa, Dyusta ancha alabaqshina rirqanna wasinman. ²⁶Chayta rikashpam, yumbay chaypi kaqkunaqa ancha ispantashqata Dyusta ancha alabarqanllapa. Kanan manchashqatam kayshina parlarqanllapa:

—Mana nunka rikashqanchiqtam kananqa rikanchiq, nishpa.

Jisusmi qayarqan suq runa Libi shutiqta
(Mt. 9.9-13; Mk. 2.13-17)

²⁷Chaymandaqam Jisusqa chay kashqanmandaqa rirqanna. Chaymi

riqshinaqa rikarqan suq runa *Libi shutiqta. [*Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.*] Chay Libiqam tiyaykarqan *kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Kanan Jisusqam Libitaqa nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

²⁸Chaymi Libiqa das atarishpa, tukuy imata dijashpa, Jisuswana rirqan.

²⁹Chaymandaqam chay Libiqa Jisusta wasinman apashpa, suq atun fyistata paypaq rurarqan. Kanan wakin kuntribusyunda kubraquqkuna, suq runakunapismi chay mesapilla pulla tiyaykarqanllapa.

³⁰Chaymi chayta rikashpaqa, *farisiyu duktrinayuqkuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ancha piñakushpa, Jisuspa *yach'akuqningunata kayshina anyarqanllapa:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa kuntribusyunda kubraquqkunawan, suq laya uchayuq runakunawan tandakashpa mikuykangillapa, upyaykangillapaqa? nishpa.

³¹Chaymi Jisusqa chay piñakuqkunata nirqan:

—Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chay mana qeshyaqkunaqam ambikuqtaqa mana munanchu. (Kay uchayuqkunaqam chay qeshyaqkunashinaqa.) ³²Chayshinallam noqqa shamushqa kani uchayuqkunata qayanaypaq, uchangunata dijashpa, Dyuspi kriyinanllapa. Piru manam shamushqachu kani chay mana uchayuq tukuqkunata qayaq, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa

(Mt. 9.14-17; Mk. 2.18-22)

³³Wakin runakunam Jisusta tapurqan:

—*Jwan Shutichikuqpa

yach'akuqninguna, yumbay *farisiyu duktrinayuqkunaqa ancha ayunanllapa; kutin kutin Dyusman mañakunllapa.

¿Imaraykutaq qamba

yach'akuqnikikuna mana ayunashpachu mikunllapa, upyanllapa? nishpa.

³⁴Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, suq kasaraq runa kumpañirungunata kumbidashpa, fyistapi kaptinqachuraq, ¿atingimanllapa chay kumpañirungunata ayunachiyta? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqniykunapis pullay kushikuykashpaqam, mana ayunanllapachu. ³⁵Piru suq diyam kuntrawaqkuna paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi, kay yach'akuqniykunapis rinllapana ayunaq, nishpa.

³⁶Jisusqam kayshinapis suq kumparasuyunda rurarqan:

—Manam pipis mushuq mudananmanda suq pidasuta kuchunchu, mawka mudananda rrimindananqa. Chaqa mushuq mudananda kuchuptinqam qesachakan. Kanan mushuq rritasuyam mana pullachu mawkawanqa. Siraptinqam mana shumaqchu kanqa. ³⁷Chayshinallam llullu *binutapis mana wichunchiqchu mawka *qara taligamanqa. Chaqa llullu binuqam qarwashpa, mawka qara taligataqa pach'yachin. Chayshinam binu, qara taligaqa qesachakan. ³⁸Chayri mushuq binutaqa wichushun mushuq qara taligaman (chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq). [*Nuta: Chay llullu binuqam Jisuspa mushuq nutisyanashina. Chay mawka qara taligaqam isrraylinukunapa chay unay kustumbrinunashina.*] ³⁹Piru chay qarwashqa binutalla upyaqam, llullu binutaqa mana munanllapachu: Qarwashqa binum noqapaqqa mas allinqa, nishpa.

Samana diyapim trigukunapa

ispigangunata pitirqanllapa

(Mt. 12.1-8; Mk. 2.23-28)

6 ¹Suq *samana diyapim Jisusqa *yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda pasaykarqan. Chaymi

yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, triguta pitishpa, qaqoshpa, mikuykar-qanllapa. ²Chaypaqmi wakin *farisiyu duktrinayuqkuna Jisusta anyarqanllapa:

—Samana diyapiqam mana balinchu trabajananchiqqa. ¿Imaraykutaq kay samana diyapi wakin yach'akuqnikiqa trigupa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa trabajaykanllapa? nishpa.

³Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ima, ¿manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu *Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? ⁴*Karpamanda adurana wasipi *ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Piru Dabid mana dirichuyuq kashpapisti, chay adurana wasiman yaykushpa, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaq.^k

⁵Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqaqam *Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mt. 12.9-14; Mk. 3.1-6)

⁶Suq *samana diyapim Jisusqa *sinaguga wasiman rishpa, chaypi yach'achikuykarqan. Chay ukupiqam suq runa allin ladu qendishqa makiyuq karqan. ⁷Chaymi *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, *farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta ancha chaparqanllapa: ¿Payqachu rin kach'akachiq chay runata kay samana diyapi ichu mana? nishpa. Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa, chaypaq tumbashpa dimandanallapa. ⁸Piru Jisusqam yuyayninllapata yach'ashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

Chaymi runaqa atarishpa ch'awpinllapapina shayarqan.

⁹Chaymandaqam Jisusqa chay jusgaqkunata nirqan:

—Mayá, niwayllapa: ¿Imatam Tayta Dyus kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Suq runata washanan-chiq, ichu wanchinanchiq? nishpa.

¹⁰Chayshina Jisus nishpaqam, yumbay chay rridurnimbi kaqkunata chapashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda diki chutaptinlla, qendishqa kashqanmandaq dasna allinyarqan. ¹¹Chayta rikashpaqam, chay kuntraqkunaqa ancha fiyuta piñakurqanllapa. Chaymi paykunapura parlarqanllapa: ¿Imanachishundaq Jisusta? nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mt. 10.1-4; Mk. 3.13-19)

¹²Chay diyakunapim Jisusqa rirqan suq lumaman Dyusman mañakuq. Chay lumapiqam chay tutaqa yuraqarqan Dyusman mañakushpa. ¹³Chaymandaqam achikyaptinga, yach'akuqningunata qayashpa, yumbay paykunamanda dusita akrashpa numbrarqan, *apustulninguna kanambaq. ¹⁴Chay dusi apustulningunaqam kaykuna karqan: Simun; payllam Pidrupis shutirqan; paypa masan Andris; wakinqam *Jakubu, *Jwan, Filipi, Bartulu, ¹⁵Matiyu, Tumas, Alfiyupa churin Jakubu. Suq Simun shutiqtapismi akrarqan, apustulnin kanambaq. Paymi *isrraylinu *Kananista partidumanda karqan. ¹⁶Ishkay apustulkunaqam *Judas shutirqan. Suqqam Jakubupa masan karqan. Suqqam Judas Iskaryuti

shutirqan. Chay Judas Iskaryutim suq tyimpupi Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Mt. 4.23-25)

¹⁷Jisusmi chay lumamanda yach'akuqningunawan shamushpa, suq pambaman ch'ayarqanllapa. Chaypim ashla unayarqan. Ancha achka runa, warmim chay pambaman ch'ayamushqallapa karqan *prubinsya Judiyapa kapitalnin Jirusalinmanda, yumbay llaqtangunamanda, Tiru llaqtapa, tukuy Sidun llaqtapa kustangu-namanda. Paykunaqam shamushqallapa karqan Jisusta uyanambaq, qeshyaynin-gunamanda kach'akanambaq. ¹⁸Chaymi Jisusqa paykunata kach'akachishpa, runakunamanda *dyablukunata pis qatirqan. ¹⁹Kanan payqam ancha pudirniyuq kashpa, qeshyaqkunapa sawanman makinda rurashpa, yumbayta kach'akachirqan. Chaymi yumbay qeshyaqkunapa imashinapis munarqan-llapa Jisusman makinda rurayta kach'akanambaqllapa.

Kushikuqkuna mana kushikuqkunawan
(Mt. 5.1-12)

²⁰Jisusmi yach'akuqningunata chapashpa nirqan:
—Qamkuna pubrikunaqar kushikuy-llapa. Chaqa Tayta Dyus allita kamachi-kushpaqam, shumaqta rin ch'askishuqllapa, paywan kawsanayki-llapa.
²¹Kanan qamkuna mallaqnaqkuna-pisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa undaq. Qamkuna waqaqkuna-pisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa kushikuq.
²²Noqapi kriyishqaykirayku ch'iqnishuptinllapa ichu qatishuptin-llapa ama tandakanayki paykunaman,

ichu mana allikunata rimashuptinllapa, ichu malukunata shina musyashuptinlla-paqa, kushikuyllapa. ²³Chaqa ancha shumaq primyutam syilupiqa ringillapa ch'askiq. Unay tyimpupipismi chay ch'iqnishuqkunapa agwilungunaqa chayshinalla *Dyuspaq rimaqkunata ancha qesacharqanllapa.

²⁴Piru iimanangillaparaqri qamkuna kapuqkunaqa! Dyuswanqam mana ringillapachu kushikuq. Chaqa kay pachapi bwina bidata pasashpaqam kushikuykangillapa.

²⁵iAy, imanangiraqri qamkuna unda unda mikuqkunaqa! Chaqa ringillapam mallaqnaq. iImanangiraqri qamkuna asikuqkunaqa! Chaqa ancha llakishpam, ringillapa waqaq.

²⁶iAy, imanangiraqri qamkuna, runa masikimanda alabashqakunaqa! Chaqa chay alabashuqkunapa unay agwilungu-napismi *Dyuspaq rimaq tukuqkunataqa chayshinalla alabarqanllapa.

Jisusmi yach'achikurqan,
ch'iqniwaqninchiqta kuyananchiq
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷Piru qamkuna uyawaqkunatam niykillapa, kuntraykikunata kuyayllapa. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa.
²⁸Maldisyashuqkunata niyllapa: “Dyus yanapashunqa”, nishpa. Musyashuqku-napaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata yanapanambaq. ²⁹Mayqan runa suq ladu qaqlaykipi takashup-tinqa, suq ladutapis qoy, chaypipis takashunambaq. Kapaykita qoch'ishuptimbis, kushmaykitapis dijay apanambaq. ³⁰Mayqan imata mañashup-timbis, qoy. Pi imaykita qoch'ishuptimbis, amana mañaychu kutichishunanqa. ³¹Qamkuna munashpa runa masikikuna allita rurashunam-baqqa, paykunatapis chayshina allitalla ruray.

³²Kuyashuqkunatalla kuyaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay ancha uchayukunapismi kuyaqkunatalla kuyan. ³³Chaymi qamkuna faburta rurashuqtalla faburta ruraptikiqa, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa asta chay ancha uchayukunapismi chayshinalla ruranllapa. ³⁴(Chayri qamkunapa imayki kaptinqa, runa masiki ima nisitashqanda pristayllapa.) Piru imata qoshunanrayku pristaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay uchayukunapismi pristan chay iman qoqkunatalla. ³⁵Piru qamkunaqar ashwan kuntraykikunata kuyashpa, allita rurayllapa. Qamkunapa imayki kaptinqar, ima nisitashqanda pristayllapa. Piru ama imata qoshunanraykuchu pristayllapaqa. Chayshina allita ruraptikiqam, Dyusqa ancha shumaq primyuykita rin qoshuqllapa. Chayta rurashpallapaqam, Dyuspa wambranguna ringillapa kaq. Chaqa Dyusqam ancha allin kashpa, chay mana ni agradisiqkunata, chay malukunatapis yanapan. ³⁶Chayri ancha allin Taytanchiq Dyus llakipashuptinqa, qamkunapis llakipakuqkuna kayllapa.

Runa masinchiqtaqa ama jugshunchu
(Mt. 7.1-5)

³⁷Ama juggakuychu, qamkunapis ama juggadu kanaykillapa. Suqkunata ama wichupayllapachu, qamkunapis ama wichupadu kanaykillapa. Ashwan suqkunata pirdunayllapa, qamkunapis pirdunadu kanaykillapa. ³⁸Imayki kaptimbis, suqkunata qoyllapa. Chayshina qoptikiqam, Tayta Dyus rin qoshuq. Chaqa Dyusqa ancha achkata qoshushpa, kuyuchishpa, ch'apsishpa, llapchashpa, ich'akaykaqta rin millqachishuq. Chay ima tantuta yanapaptikim, Dyuspis chay tantuta rin yanapashuqllapa, nishpa.

³⁹Chaymandaqam Jisusqa kay kumpa-rasyundapis yach'akuqningunata nirqan:

—Suq sarku runaqa ñimashinaraq apanman suq sarkutaqa? Manam atinchu. ñImanaymi apanqaqa? Ashwambam suq ush'kuman ishkandin seqanmanllapa, ñmanachu? ⁴⁰Chayshinallam suq yach'akuqqa mana rinchu binsiq yach'achikuqningandaqa. Piru tukuy imata allita yach'akushpaqam, chay yach'achikuqninginshina atin kayta.

⁴¹Qamkuna mas uchayukunaqa ama juggayllapachu, kriyiq masiki ashla uchata ruraptinqa. Chaqa jugshapaqam, paypa ñawimbi suq pidasu uqshitashina kaqta chapaykangishina, mana intyindishpa qamba ñawikiipi suq bigashina kashqanda. ⁴²Chayshina chay kikin ñawikiipi suq ancha atun biga kashqanda mana rikashpaqa, ñmanachu penqakungi masaykita ninayki: “Masita, dijaway ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq” nishpaqa? iA, qamkuna *shimikiwanlla kasukuqkuna! iSuqta jugsanaykiqam kan grasyayki! iChaqa suqta jugsanaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay ancha atun bigata surqoy! Chayshina allita chapakushparaqmi, kriyiq masikipa ñawinmanda uqshitataqa atingi surqoyta. Manaqa manam atingichu, nishpa.

Allin runata mana allin runataqam
riqsinchiq rurashqanmanda
(Mt. 7.17-20; 12.33-35)

⁴³Suq yura mana baliqqam mana allitaqa puqonchu. Piru suq allin yuraqam allinda puqon. ⁴⁴Chayshinam yumbay plantakunataqa puqoyninginmanda riqsinchiq, ñmanachu? Kashamandaqam mana *iguskunataqa pallanchiqchu. Chayshinallam chay sarsamandapis mana *ubaskunataqa

pallanchiqchu. ⁴⁵Chayshinallam allin runaqa allikunata riman, allin yuyaykuna shunqombi kashqanrayku. Piru chay mana allin runakunaqam mana baliqkunata riman, malu yuyaykuna shunqonllapapi kashqanrayku. Chaqa shunqombi ima laya yuyaykuna kashqandam shiminwanqa rimanllapa; manam maymandachu.

**Runakunapa bidanllapam
ishkay laya wasikunashina**
(Mt. 7.24-27)

⁴⁶¿Imaraykutaq qamkunaga “Siñursitu, Siñursitu” niwangillapaqa, nishushqayta mana kasushpaqa? ⁴⁷Suq kumparasyunda nishqaykillapa. Noqata allita kasuwaqkunaqam suq yach'ayniyuq runa wasita ruraqshina. ⁴⁸Chay yach'ayniyuq runaqam wasinda ruranambaqqa allakurqan uku angu rumiman ch'ayashstin. Chaymandaqam chay jwirti rumipa sawambina simyintunda rurashpa, wasinda alsarqan. Chaymanda ushyaptingam, rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamurqan bulaq chay wasitaqa. Piru manam ni kuyuchirqanchu, rumipa sawambi allin simyintuyuq kashqanrayku. Chay rumipa sawambi wasikuqshinam noqata kasuwaqkunaqa. ⁴⁹Piru mana kasuwaqkunaqam suq runa pamba allpapi mana simyintuyuq wasinda ruraqshina. Chaqa wasinda ushyaptingam, chay rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamushpa, chay wasi mana simyintuyuqta bulashpa, limpu chingachirqan, nishpa.

**Jisusmi suq rrumanu suldadupa
kriyadunda kach'akachirqan**
(Mt. 8.5-13)

7 ¹Jisusqam paykunata yach'achishpaqa, rirqanna Kapirawun llaqtaman. ²Chaypim suq

*rrumanu suldadu tiyaq. Chay suldaduqam achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypam suq ancha kuyashqan kriyadun qeshyaq wañuykarqanna. ³Chay rrumanu suldaduqam Jisuspa famanda yach'arqan. Chaymi kach'arqan *kamachikuq anyanu isrraylinukunata, rinambaqllapa Jisusta rrugashpa apamuq, kriyadunda kach'akachinambaq. ⁴Chaymi kach'adungunaqa rishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Ancha allinmi chay rrumanu suldaduqa. Yanapayri yush'ayku.

⁵Chaqa noqanchiq *isrraylinukunatam ancha kuyawanchiq. Chaymi *sinaguga wasita rurashqa noqaykunapaq, nishpa.

⁶Chayshina niptinqam, Jisusqa chay rrugaqkunawanna rirqan. Chaymi suldadupa wasinman yaqqana ch'ayaptinga, chay rrumanuqa wakin kumpañirunda kach'arqan, ñanmanlla tingushpa, ninanllapa:

—Taytitu, amar piñakuychu. Amanar kaykamanqa shamuychu. Chaqa manamir baliq runachu kani, kay wasiyan yaykunaykiqa. ⁷Chaymi mana rirqaychu noqa kikiy maskashuqqa. Kamachikuyri. Chay nishqaykiwanllam kriyaduyqa rin kach'akaq. ⁸Chaqa noqapismi kamachiwaqta kasuni. Chayshinallam kamachishqay suldaduykunapis kasuwan. Suqninda “Riy”, niptiyimi, rin. Suqta “Shamuy”, niptiyimi, shamun. Kriyaduyta kamachiptiyi, imata ruranambismi ruran.

⁹Chayshina niptinmi, Jisusqa ancha ispantashpa, kushikurqan. Chaymi tikrakashpa chay pullan riqkunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay ancha kriyiq runatashinaqam mana ni suqta tarishqachu kani, ni kay llaqta masinchiq isrraylinukunapi, nishpa.

¹⁰Chaymandaqam chay kach'adungunaqa wasiman kutirishpaqa, chay kriyadun qeshyaqtaqa kach'akashqatana tarirqanllapa.

Jisusmi suq biyudapa wawanda kawsachirqan

¹¹Chaymandaqam Jisusqa Nayin shutiq llaqtamanna rirqan. Paypa pullanmi rirqanllapa *yach'akuqninguna, ancha achka runakuna, warmikuna. ¹²Chay Nayin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, rikarqan suq almata apaykaptinllapa pambaq. Chay wañushqaqam suq biyudapa sapalan ullqo wawan kashqa karqan. Chay llaqtamandaqam achka runakuna, warmikuna riykarqan pambakuq, chay biyudata kumpañashpa.

¹³Chaymi Jisusqa chay biyudata chapashpa, llakipashpa nirqan:

—Amar waqaychu, nishpa.

¹⁴Chaymandaqam almaman qemikashpa, paranman makinda ruraraqan. Chaymi chay apaqkunaqa riykashqanmanda shayaptin, Jisusqa chay almata nirqan:

—Wambra, qamtam niyki, iatariy! nishpa.

¹⁵Chayshina niptinllam, chay wañushqa wambraqa alsakamushpa, parlarqanna. Chaymandaqam Jisusqa chay wambraqa kawsaqtana mamanda intrigarqan. ¹⁶Chaymi rikaqkunaqa manchashqata chapashpa, Dyusta kayshina alabarqanllapa:

—i*Dyuspaq suq ancha kamachikuq rimaqmi kay noqanchiqkunaman shamushqa! nishpa.

Nirqanllapapismi:

—Tayta Dyusmi shamushqa yanapanananchiq, nishpa.

¹⁷Kanan Jisuspa famanqam chay *prubinsya Judiyapa tukuy rridurnin llaqtakunaman shikwakarqan, “Jisusshi kawsachikushqa”, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan
(Mt. 11.2-19)

¹⁸Chaykunata Jisukristu ruraptinmi, *Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna yach'arqan. Chaymi paykunamanda yach'ashpa, Jwanqa ishkay yach'akuqninda qayashpa, ¹⁹Jisusman kach'arqan, kayshina tapunambaq:

—Mayá, ¿qamchu Dyusmanda chay shamunambaq *Washadur kangi, ichu suqtaraq shuyashaqllapa? nishpa.

²⁰Chaymi chay kach'adungunaqa rishpa, Jisusta nirqan:

—Jwan Shutichikuqmi kach'amuwashqa tapushunayllapa:

“¿Qamchush Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kangi, ichu suqtaraq shuyashaqllapa?” nishpa.

²¹Chay urasmi Jisusqa achka qeshyaqkunata kach'akachiykarqan. Wakinmandaqam *dyablukunata qatiykarqan. Achka sarkukunatapismi chapachiykarqan. ²²Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Kutirishpa, Jwanda niyllapa kay rikashqaykillapata, uyashqaykillapata, sarkukuna rikakushqanda, kujukuna purishqanda, *ismuykaq kwirpuyukuna kach'akashqanda, surdukuna uyakushqanda, wañushqakuna kawsamushqanda, pubrikuna *Dyuspa shumaq nutisyanda uyashqanda.

²³Kanan noqapi mana shaykuq kriyiqkuna kushikunqallapa. Chayta Jwanda niyllapa, nishpa.

²⁴Chayshina niptinmi, chay kach'adungunaqa Jwanmanna kutirirqan. Riptinllapaqam, Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu chapaq suq runa

mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám. ²⁵¿Ichu rirqaykillapaqa chapaq suq ancha ch'aniyuq mudanayuc runata? Manám. Chaqa chay ancha shumaqta mudakuqkuna, chay bwina bida kawsaqkunaqam tiyanllapa gubyirrukunapa atun wasingunapi, ¿manachu? ²⁶Chayshinaqa ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? ¿*Dyuspaq suq allip rimaqta? Arí, alliptam niykillapa, Dyuspaq ancha baliq rimaqtam rirqaykillapa rikaqqa. Kanan chay Jwanqam yumbay chay suq rimaqkunamanda mas baliq kashqa. ²⁷Chaqa chay Jwambaqmi Taytanchiq *Dyusqa Santu Librumbi Akrashqan Washadurta kayshina niwarqan:

Qamba ñawpaykitam noqapaq suq rimaqta rini kach'aq. Paymi ñanda allichanmanshina runakunata rin yach'achiq, shumaqta qamta ch'ayachishunanllapa, nishpa.¹

²⁸Chaymi allipta niykillapa, Dyuspaq yumbay rimaqkunamandam mana ni suq Jwanmandaqa mas baliqqa kashqachu. Piru noqa Taytaywan kamachikuptiy, noqapi yuyakuqmanda mas umildi kaqqam mas baliq rin kaq chay Jwanmandaqa, nishpa.

²⁹Chayshina Jisus Jwanda alabaptingam, yumbay chay uyaqkuna asta chay *kuntribusyun kubrakuqkunapis nirqanllapa:

—Dyusqam ancha allin kashqa noqanchiqkunawanqa, nishpa.

Chaqa yumbay paykunatam Jwanqa shutichishqa karqan. ³⁰Piru *farisiyu duktrinayukuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam mana dijakashqachu karqan Jwan shutichinambaq. Ashwanmi Tayta Dyus

paykunata munaptin washaytaqa, fyirusyashpa mana munarqanllapachu.

³¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imawandaq kay tyimpumanda runakunataqa atini kumparayta? ¿Ima laya kustumbriyuqmi paykunaqa? ³²Kay mana kriyiqkunataqam kumparani chay wambra mana nimatapis munaq pugllaqkunawan. Manchu wambrakunaqa plasapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa ichu suq almata pambaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna mana munaptin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa ninllapa: “iFyistapishina flawtata waqachiptiyimi, mana dansangillapachu! iPambakuqshina llakiy llakiyta kantaptiyipismi, mana waqangillapachu!” nishpa. (Chayshinallam wakinnikikuna mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata). ³³Chaqa chay Jwan shamushpa, mana ni tandata ni allin mikunata mikuptin, mana ni *binuta upyaptingam, nirqaykillapa: “Waq Jwanqam dyabluwan kashpa, lukushina purin”, nishpa. ³⁴Chaymandaqam *Dyusmanda Shamuq Runa kashpa mikuptiy, imitata upyaptiyqam, noqapaq ningillapa: “iJwi, mana undaqmi mikun, upyan! Chay uchayukunawan, kuntribusyunda kubrakuqkunawanmi tandakan”, nishpa. ³⁵Piru Dyus nishqanda kasuqkunaqam ancha yach'ayniyuqkuna. Chaymi shumaqta kawsaptingam, rikaqkunaqa intyindinllapa: Ancha yach'ayniyuqmi Dyusqa, nishpa.

Jisusmi farisiyu Simumba wasimbi mikurqan

³⁶Suq *farisiyu duktrinayuc runam Jisusta nirqan:

—Aku wasiyman mikuq, nishpa.

Chaymi Jisusqa wasinman rishpaqa, mesaman tiyarqan mikunambaq. ³⁷Chay llaqtapim suq warmi ancha uchayuy karqan. Chay warmim yach'arqan chay farisiyupa wasimbi Jisus kashqanda. Chaymi ikinda ch'ayarqan *mishki mutkinata suq rumi pumupi apashpa. ³⁸Jisuspa ch'akinman qemikashpam, ancha waqarqan. Waqaqshinam ch'akingunata nuyuchirqan waqayninwan. Nuyuchishpaqam aqchanwan chakichishpa, muchashpa, chay mishki mutkinawan pasarqan. ³⁹Chay farisiyu Jisusta apaqqam chay warmi chayta ruraykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Atatayraq kay warmiqa. Mana allikunata rurashpam purirqan. Kay runa *Dyuspaq allip rimaq kashpaqach'i, atinanda yach'ayta: Uchayuy warmim ch'akiymanda piskawaykan, nishpa. ⁴⁰Chayshina yuyaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Simun, munanim suq kusitata nishuyta.

Chaymi farisiyuqa nirqan:

—Niwayri, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

⁴¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ishkay runam suq qellayniyuqta dibiraq. Suqmi 500 *dinaryu qellayta dibirarqan; suqqam 50 dinaryu qellayta dibirarqan. ⁴²Mana atiptinllapa pagaraytam, chay qellay dwiñuqa chay ishkandin dibiraqta pirdunarqan. Mayá, niway, chay dibiraqkunaqa, ¿mayqan-ninraq masta rin kuyaq chay qellay dwiñuqtaqa? nishpa.

⁴³Chayshina niptinqam, Simunqa nirqan:

—Noqam yuyani, chay runa mas achka dibirashqan pirdunashqanmi mastaqa rin kuyaq, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chayshinam. Allitam yuyashqa kangí, nishpa.

⁴⁴Chaymandaqam chay warmita chapashpa, Simunda nirqan:

—¿Intyindishqachu kangí kay warmi rurashqandaqa? Rikay, kay wasikiman yaykuptiyqam, mana qowarqaykichu yakuta, ch'akiykunata mayllanayqa. Piru kay warmiqam waqayninda ich'ashpa, ch'akiykunata aysashpa, aqchanwan chakichishqa. ⁴⁵Qamqam mana napaykuwashqachu kangí *muchawashpa. Piru payqam ch'ayamushqay urasmandapacha mana shaykuq ch'akiykunata muchashqa.

⁴⁶Qamqam mana umaytaqa asiytiwanqa pasarqaykichu, shumaqta ch'ayachiwanaykiqa. Piru payqam ancha ch'aniyuq mishki mutkinawan ch'akiykunata liyashqa. ⁴⁷Chaymi allipta niyki, Taytanchiq Dyus kay warmita yumbay uchangunata pirdunaptinqam, kayshina ancha kuyawan. Piru Tayta Dyus suq runa ashla uchayuyta pirdunaptinqam, chay runaqa ashlitatalla kuyan, nishpa.

⁴⁸Chaymandaqam chay warmitaqa nirqan:

—Uchaykimandam pirdunayki, nishpa.

⁴⁹Chayshina niptinqam, Jisuswan mesapi kaqkunaqa, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Imataq kashpa, kay yanqa runaqa uchangunata pirdunaykan? nishpa.

⁵⁰Piru Jisusqam chay warmita nirqan:

—Noqapi kriyishqaykiraykum, yumbay uchaykimanda pirdunaduna kangí. Kushikushpana riy, nishpa.

Warmikunam Jisusta yanaparqan

8 ¹Chaymandaqam Jisusqa dusi *apustulningunawan rirqan achka llaqtakunata, achka kasiriyukunata, *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, chay uyaqkuna Dyusta kasunambaqlapa. ²Wakin warmikuna-

pismi Jisuspa pullan rirqan. Paykuna-taqam nanayningunamanda kach'akachishqa karqan. Wakinman-da-qam *dyablukunata qatishqa karqan. Chay warmikunamandaqam suqningqa *Marya karqan. Payllam Madalinapis shutiq (Magdalamanda kashqanrayku). Paymandam Jisukristu syiti dyablukunata wichukushqa karqan. ³Suq warmiqam Jwana shutiq. Payqam Chusapa warmin karqan. Chay Chusaqam *prifiktu *Irudispa wasimba kamachikuqnin karqan. Suq warmiqam Susana karqan. Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan puriqllapa tukuy iman kaqwan yanapashpa.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan tarpukuq runawan

(Mt. 13.1-9; Mk. 4.1-9)

⁴Achka llaqtakunamanda achka runa, warmi shamuptin Jisusta rikaqmi, payqa kay kumparasyunwan paykunata yach'achirqan:

⁵—Suq tarpukuq runa simillanda shikwaptinmi, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay ñambi ishkiq simillatam pasaqkuna sarrurqanllapa; wakindaqam pishqokuna pallarqan. ⁶Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chay simillaqam sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Lukismi kaskaju kashqanrayku, mana atishpa ch'upakuyta, chakirqan. ⁷Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay similla wiñaptinqa, kashakunapis pullan wiñashpa maqarqan. Chaymi limpu chingachirqan. ⁸Piru wakin simillaqam ancha allin allpaman ishkirqan. Chay simillaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Chaqa kada simillitam syin granusta puqorqan.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa ancha jwirtita nirqan:

—iQamkuna rinriyuqkunaqar allita uyawayllapa kay nishushqayta! nishpa.

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan

(Mt. 13.10-17; Mk. 4.10-12)

⁹Chay kumparasyunda nishqambaqmi *yach'akuqninguna Jisusta tapurqan: —Niwayllapar, ñimam munan niyta chay nishqaykiqa? nishpa.

¹⁰Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyusmi munan noqapi kriyiqkuna allita intyindinaykillapa: Kayshinam ancha shumaqta rin kamachikuq, nishpa. Piru noqapi mana munaq kriyiqkunataqam achka kumparasyunwanlla yach'achini, maychika chapash-papis, ama rikananllapa, maychika uyashpapis, ama intyindinanllapa.

Jisusmi chay kumparasyumbaq intyindichikurqan

(Mt. 13.18-23; Mk. 4.13-20)

¹¹Chay kumparasyunqam kayshina munan niyta: *Dyuspa shumaq nutisyanqam chay simillashina. ¹²Wakin uyawaqkunam chay similla ñanman ishkiqshina. Ancha angu shunqoyuq kashpa, Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, mana kriyinnlapachu. Chaymi dyabluqa shamushpa, uyashqanda das qonqachin, ama kriyishpa washadu kananllapa. ¹³Wakin uyawaqkunaqam chay ashla allpayuq kaskajushina. Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda uyaptinllapaqa, shunqombi mana allitaqa yurakanchu. Chaymi das kriyishpa, ashla tyimputalla ancha kushikushpa kawsanllapa. Chaymandaqam ashla padisishpaqa, das syintishpa, Dyusmanda akrakanllapa. ¹⁴Wakin uyawaqkunaqam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpa kriyin. Piru chaymandaqam tukuy imayuq munashpa kayta, kwirpun munashqambilla yuyashpaqa, Dyusta qonqanllapa, chay similla kashakunapa

ukumbi chingaqshina. ¹⁵Piru wakingunaqam chay allin allpashina. Chaqa ancha allin shunqoyuqkuna Dyus nishqanda uyaptinllapam, allita yurakan. Chaymi Dyustana mana shaykuq kuyashpa, kasushpa, shumaqtana kawsanllapa.

**Suq kumparasyundam
rurarqan michawan**
(Mk. 4.21-25)

¹⁶Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq almunwanqa pambanchu ni kamamba waranman pakanchu. Ashwanmi altupi rurana, yaykuqkunata achikchanambaq. ¹⁷Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. ¹⁸Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtaqam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

**Jisuspa masanguna mamambismi
payman ch'ayamurqanllapa**
(Mt. 12.46-50; Mk. 3.31-35)

¹⁹Jisuspa masanguna mamambismi ch'ayamurqan chay kashqanman. Piru ancha unda runa kaptinmi, mana atirqanllapachu ch'ayayta Jisuspa ladunmanqa. ²⁰Chaymi Jisustaqa suq runa abisarqan:

—Siñursitu, mamayki masaykikunam kay sawapi. Anchash munanllapa gamwan parlayta, nishpa.

²¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyus nishqanda uyaqkuna kasuqkunam noqapa mamay, masayku-naqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan
(Mt. 8.23-27; Mk. 4.35-41)

²²Suq diyam Jisusqa *yach'akuqningunawan *yakupi puriq

barkuman yaykushpa, paykunata nirqan:

—Aku kay *atun qoch'apa waq chimbanman, nishpa.

Chayshina niptinqam, rirqanllapana.

²³Chaymi riykaptinllapaqa, Jisusqa puñurqanna. Kanan qonqaylla ancha jwirtita wayraptinmi, chay yakuqa ancha maqchikamushpa, undaykarqanna chay barkuman. Chaymi chay barkuqa yaqqana searqan. ²⁴Seqaykaptinnaqam utqaymaya Jisusta rikch'achishpa nirqanllapa:

—iAy, Taytitu, Taytitu! iSeqaykan-chiqnam yakuman! nishpa.

Chaymi Jisusqa atarishpa, chay wayrata, chay maqchikaykaq yakukunata jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. ²⁵Chaymandaqam chay yach'akuqningunata tapurqan:

—¿Imapaqmi qamkunaqa manchar-qaykillapa? ¿Ima manachu noqapi allita yuyakungillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha ispantashqata, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Ima layaraq kay runaqa? iRikay, kamachiptin kay wayrawan yakuqa das kasushpa, qasillarqan! nishpa.

**Dyablukuna lukuyachiptinmi,
suq runa kadinakunata pitirqan**
(Mt. 8.28-34; Mk. 5.1-20)

²⁶Chay qoch'apa waq chimbanman rishpaqam, Gadarapa manyanman ch'ayarqanllapa. Gadaraqam Galiliyapa chimba shutimbi kidan. ²⁷Chay *yakupi puriq barkumanda qoch'apa manyambi ishkiptinllapaqam, suq luku gadarinu runa Jisusman ch'ayarqan. Chay runapa kwirpumbim achka tyimpuna *dyablukunapa *ispiritunguna tiyashqa karqan. Chaymi luku kashpa, sipralla puriq. Kanan pantyungunapim tiyaq. Wasimbiqam manana tiyarqanchu. ²⁸Chay runaqam Jisusta chapashpa,

qayach'akushpa, ñawpambi qonqori-kushpa nirqan:

—¿Imapaqmi mitikungi noqamanqa, qam ancha pudirniyuq Dyuspa Churinqa? Rrugaykim, yush'ayku, amar gesachawaychu, nishpa.

²⁹Chaq Jisusqam chay runamanda qatiykarqan chay dyabluta. Chaymi chayshina chay dyabluqa rrugarqan. Chay dyabluqam achka tyimpuna chay runataqa dwiñukushqa karqan. Chaymi runakunaqa chay runata sujitananllapa yuyashpa, makingunamanda, ch'akingunamanda kadinakunawan alli alli watashqallapa karqan. Piru chay lukuqam chay kadinataqa mana kwintashpachu, pitishpa, chuncha lugarkunaman rirqan, dyablu apaptin.

³⁰Jisusmi tapurqan:

—¿Imam shutingi? nishpa.

Payqam nirqan:

—Manadam shutinillapa, nishpa.

Chayshinaqam nirqan, ancha achka dyablukunapa ispiritunguna chay runapa kwirpunman yaykushqa kaptin.

³¹Chay dyablukunaqam Jisusta ancha rrugarqanllapa, ama chay manchaypaq *talalanman kach'anambaq. ³²Anaq ladun qaqapim ancha achka kuchikuna mikuykarqan. Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta rrugarqanllapa, chay kuchikunaman yaykunambaq. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

³³Chayshina niptinqam, chay dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, chay kuchikunamanna yaykurqanllapa. Chaymi yumbay chay kuchikunaqa, lukuyashpa, qayach'akushpa, qaqamanda kallpashpa, qoch'aman seqarqan. Chaymi ch'uqashpa yumbayna wañurqanllapa.

³⁴Kanan chay michiqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa abisaq

ch'akrangunapi kaqkunata, llaqtambi kaqkunata:

—Kay kusasmi pasawashqa, nishpa.

³⁵Chaymi ancha achka runakuna rirqanllapa, chay pasashqanda rikaq. Kanan Jisus kashqanman ch'ayashpaqam, chay lukutaqa kach'akashqatana tarirqanllapa, Jisuspa ch'akin kaqpi tiyaykaptin. Chay runaqa jwisuyumbina kashpa, mudanandapis allitana rurakushqa karqan. Chayta rikashpaqam, ancha mancharqanllapa. ³⁶Kanan chay rikaqkunaqam chay shamuq runakunata manyaqlla parlachirqanllapa:

—Rikashqallapam kani chay lukuta Jisus kayshina kach'akachiptin, nishpa.

³⁷Chaymi chay gadarinukunaqa ashwamba mancharqanllapa. Chayraykum yumbaynin Jisusta rrugarqanllapa, chay Gadaramanda lluqshinan. Chaymi Jisusqa *barkuman yaykushpa, chay Gadaramandaqa rirqanna. ³⁸Kanan chay runa kach'acaqam Jisusta ancha rrugarqan pullan apanambaq. Piru Jisusqam kamachishpa kidanambaq, dispidikashpa nirqan:

³⁹—Wasikiman kutirishpa, Tayta Dyus tukuy ima ancha yanapashushqanda ayllyukikunata willay, nishpa.

Chaymi chay runaqa llaqtanman kutirishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina ancha yanapawashqa, nishpa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpam, suq chinata kawsachimurqan
(Mt. 9. 18-26; Mk. 5.21-43)

⁴⁰Jisus kutimuqti chay qoch'apa suq ladu chimbanmanqam, ancha achka runa, warmi chaypi payta shuyaykarqanllapa. Chaymi shamuptinqa, ancha kushikushpa, shumaqta ch'ayachirqanllapa. ⁴¹Chaymambismi

suq runa Jayru shutiq ch'ayarqan. Payqam suq *sinaguga wasipa kamachikuqnin karqan. Chay Jayrum Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rrugarqan:

—Taytitu, yush'aykur aku wasiymam, nishpa.

⁴²Chaqa payqam suq chinayqulla karqan. Piru chay chinanqam dusi watayuy kashpach'i, wañuykarqanna. Chaymi Jisusqa Jayruwana riptinqa, ancha achka runa, warmi ikinda kish'kichaypa rirqanllapa.

⁴³Chay runakunapa ukumbiqam suq qeshyaq warmi riykarqan. Chay warmitaqam yawarqa dusi wata tukuyta mana dijarqanchu. Chaymi ancha qeshyaqlla puriq. Kanan ambikuqkunata pagarashpam, tukuy ima kaqninda limpuna ushyashqa karqan. Piru manam ni mayqan ambikuq atirqanchu kach'akachiytaqa. ⁴⁴Chaymi chay warmiqa ikin laduta qemikashpa, Jisuspa kapamba manyanda makinda ruraptinlla, yawarqa das dijarqan.

⁴⁵Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

Yumbay ikinda riqkunaqam nirqanllapa:

—Manam, manam, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa wakim yach'akuq masingunawan, nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tukuy runam kish'kichashuykangi. Tukuy ladumandam kumsashungi. Chaypaqqa çimaraykutaq tapukungi: “¿Pitaq kapayta llamkashqa?” nishpaqa?

⁴⁶Piru Jisusqam nirirqan:

—Suqnikim kapayta llamkarqayki. Chaqa pudirniy kach'akachishqandam syintishqa kani, nishpa.

⁴⁷Chaymi warmiqa yuyashpa:

Mananam atinichu pakakuyta, nishpa, ancha manchaywan ch'apsikashpa,

Jisuspa ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, yumbaypa ñawpambi Jisusta nirqan:

—Taytitu, noqam qeshyaq kashpa, kapitaykipa manyanda llamkashqa kani. Chaymi diki llamkashpalla kach'akarqay, nishpa.

⁴⁸Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Chayri kananqa kushikushpana riy, nishpa.

⁴⁹Chayshina Jisus rimaykaptinmi, chay *sinaguga wasipa kamachikuqnin Jayrupa wasinmanda suq runa ch'ayamushpa nirqan:

—Chinaykiqam wañushqana. Amana Yach'achikuqtaqa piñachiychu, nishpa.

⁵⁰Chayshina chay runa niptimbismi, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Allita noqapi yuyakuy. Chinaykiqam rin kawsamuq, nishpa.

⁵¹Chaymandaqam wasinman ch'ayashpaqa, Jisusqa yumbayta nirqan:

—Ama yaykuyllapachu, nishpa.

Chaymandaqam Pidruwan, *Jakubuwam, *Jwanwan, almapa taytanwan mamanwanlla Jisusqa yaykurqan. ⁵²Uku wasipiqam dwilupi kaqkunaqa almitapaq yupakuykarqanllapa. Piru Jisusqam chay yupakuqkunata nirqan:

—Ama waqayllapachu. Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.

⁵³Chaymi yumbay paykuna yach'ashpa: Chinaqam allipta wañushqana, nishpa, Jisustaqa asiparqanllapa.

⁵⁴Piru Jisusqam almitata makinmanda piskashpa, jwirtita nirqan:

—iChinita, atariy! nishpa.

⁵⁵Chayshina qayaptinllam, chay chinaqa das kawsamushpa, atarimurqanna. Chaymi Jisusqa kamachirqan, qaranambaqllapa chay chinata. ⁵⁶Kanan

chay taytanwan mamanqam ispantashqata ancha kushikurqanllapa. Piru Jisusqam paykunata kamachirqan, chay rurashqambaq ama pitapis parlachinanllapa.

Jisusmi dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt. 10.5-15; Mk. 6.7-13)

9¹Jisusmi tandashpa chay dusi akrashqan yach'akuqinda, pudirninda qorqan, runakunamanda atinanllapa *dyablukunata qatiyta, qeshyaqkunata atinanllapa kach'akachiya. ²Kanan paykunatam kach'arqan, rinanllapa Dyuspaq yach'achiq runakunata, warmikunata: “Dyusmi munan shumaqta payta kasunanchiqllapa”, nishpa. Kach'arqambismi, kach'akachinanllapa qeshyaqkunata. ³Chaymandaqam nirqan:

—Chayshinallar riyllapa. Amar apayllapachu burdunda, alfurjata, fiyambrita, ni qellayta. Mudanaykitaqa suqtalla kadunu apayllapa. ⁴Mayqan wasiman ch'ayashpaqa, chaypilla kidayllapa, chay lugarmanda rinaykikaman. ⁵Mayqan llaqtapi mana munap-tinllapa ch'ayachishuytaqa, lluqshishpa, ch'akikikunata ch'apsiy pulbu ishkinan, yach'ananllapa: Chay apustulkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa.

⁶Chaymi apustulningunaqa kasiriyukunaman rishpa, tukuy maypi *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachirqanllapa.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt. 14.1-12; Mk. 6.14-29)

⁷*Gubyirnu *Irudismi tukuy ima Jisus rurashqambaq yach'arqan. Lukismi runakuna suqpaq suqpaq rimaptinllapa,

Irudisqa ancha yuyashpa tapurqan: “¿Chayshinaqa pitaq chay runaqa?” nishpa. Chaqa Jisuspaqqam wakinqa niq: “Alma *Jwan Shutichikuqmi wafushqanmanda kawsamushpa, Jisusna shutin”, nishpa. ⁸Wakinqam nirqan: “*Dyuspaq rimaq *Eliyasmi rikakumushqa”, nishpa. Wakinqam nirqan: “Dyuspaq unay rimaqkunamanda suqnin kawsamushqa”, nishpa. ⁹Chaymi chay Irudisqa ancha yuyashpa nirqan:

—Piru Jwan Shutichikuqpa umandaqam noqa kikiy pitichirqay. ¿Chayshinaqa pipa famandaraqri ancha parlanllapa: “Kaykunatam rurashqa”, nishpaqa?

Chaymi Irudisqa Jisusta ancha munarqan riqsiyta.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Chaymandaqam chay dusi *apustulninguna kutimushpaqa, yumbay rurashqanllapata Jisusta parlachirqanllapa. Chaymi Jisusqa suqkunamanda akrakashpa, paykunata apashpa, rirqan Bitsayda llaqtapa sawa chuncha lugarmanna. ¹¹Piru runakunaqam yach'ashpa: Jisusqash waq llaqta Bitsaydapa sawa chunchambi, nishpaqa, ikinda rirqanllapa. Chaymi chay runakuna ch'ayaptin, Jisusqa paykunata shumaqta ch'ayachishpa, yach'achirqan imashinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiq yumbay payta kasuqkunata. Kanan qeshyaqkunatapisimi chaypiqa kach'akachirqan.

¹²Chaymandaqam tardiyaptinqa, chay dusi apustulkunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Dispidiyna kay achka runata, warmita, kay sirka lugarkunaman rinanllapa, pusadanda, mikunanda maskaq. Chaqa kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu, nishpa.

¹³Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkuna qarayllapa, nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—¿Imatanamir qarashaqllapaqa?
Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan.
Yumbay kay uyashuqkunata qaranaylla-
paqam munan rinayllapa karuman,
ancha achka mikunata randimuq,
nishpa.

¹⁴Chaqa ullqokunallach'i karqan
5.000qa. Piru Jisusqam
*yach'akuqningunata kamachirqan:
—Yumbayta tiyachiylapa 50, 50
waqqi kaypi, nishpa.

¹⁵Chay nishqanshinam yumbayta
tiyachirqanllapa pachan pachan.
¹⁶Chaymi Jisusqa chay sinku tanditata
chay ishkay piskadituta piskashpa,
syiluman chapakushpa, Dyusta
pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa,
yach'akuqningunata qorqan, paykunana
aypachinambaq yumbay runakunata,
warmikunata, wambrakunata. ¹⁷Chay-
shinam yumbay mikurqanllapa
undanangaman. Undaptinllapaqam chay
tandawan pijisituqa dusi kanastas unda
subrarqan.

**Pidrum Jisusta nirqan: “Dyus Akrashqan
Washadurmi kangí”, nishpa**
(Mt. 16.13-19; Mk. 8.27-29)

¹⁸Suq diyam Jisus suq chuncha
lugarpi Dyusman mañakuykarqan.
Chaypi *yach'akuqninguna paypa
pullan kaykaptinmi, Jisusqa kayshina
tapurqan:

—Mayá, runakunaqa ¿imatam nin
noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa?
nishpa.

¹⁹Chaymi paykunaqa nirqan:
—Wakinmi nin, *Jwan Shutichikuqshi
kangi. Wakinqam nin, *Dyuspaq unay
rimaq *Eliyasshi kangí. Wakingunaqam
nin, Dyuspaq unay rimaqkunamanda
suqnin kawsamuqshi kangí, nishpa.

²⁰Chayshina niptinllapaqam,
paykunata tapurqan:
—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi?
¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.
Chaymi Pidruqa nirqan:
—iQamqam *Dyus Akrashqan Washa-
durniyllapa kangí! nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”
(Mt. 16.20-28; Mk. 8.30-9.1)

²¹Piru Jisusqam chay
*yach'akuqningunata ancha kunarqan,
chay nishqanllapata ama pitapis
ninambaqllapa. ²²Kayshinapismi nirqan:
—Dyus nishqanda kumplinaypaqmi
noqa *Dyusmanda Shamuq Runaqa
ancha rini ñañaq. Chaqa chay
*kamachikuq ansyanukuna, chay
kamachikuq *isrraylinu kurakuna,
*Muysispa liyningunata chay
yach'achikuqkunam mana baliqpaq
riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru
chayshina wanchiwaptimbismi, kimsa
diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

²³Chayshina nishpaqam, yumbayta
nirqan:
—Mayqan runa noqapa yach'akuqniy
munashpa kaytaqa, tukuy ima pay
munashqanda dijanqa. Chaymandaqa
tukuy diya noqatalla kasuwashpa
kawsanqa, awnki suq kruspi munaptin-
llapa wanchiytapis. ²⁴Chaqa mayqanniki
noqata ñigawashpa, bidaykita
washanaykiqam, ringi chingaq tukuy
tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqayki-
rayku mayqan wanchishuptinqam, noqa
rini washashuq, tukuy tyimpu noqam
kawsanayki. ²⁵Mayá, suq runa ichu suq
warmi tukuy kay munduta ganashpa,
piru jwisyu diyapi chingashpaqa,
¿imatam ganashqa? Manam nimatapis
ganashqachu. ²⁶Chaymi mayqan runa
noqapaq ichu yach'achikushqaypaq
penqakushpaqa, kayta yach'anqa:
*Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum

syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta Dyuspa llipyayninwan llipyashpa, paypa *santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqapaqqa rin penqakuq, nishpa. ²⁷Piru alliptam niykillapa, wakin kaypi kaqkunaqam mana rinllapachu wañuq, Dyus kamachikuqta rikanangaman, nishpa.

Jisukristum achikchakurqan

(Mt. 17.1-8; Mk. 9.2-8)

²⁸Uchu diyas pasaptinch'i, Jisusqa Pidruta, *Jakubuta, *Jwanda apashpa, rirqan suq atun lumapa sawanman, Dyusman mañakuq. ²⁹Chaypi Jisus Tayta Dyusman mañakuykaptinmi, qaqllanqa limpu suq layayarqan. Mudanambismi ancha yuraqpaq tikrakashpa, ancha llipyarqan. ³⁰Chay-mandaqam ishkey runa chaypi rikakushpa, paywan parlarqanllapa. Suqmi *Muysis, suqqam *Eliyas karqan. ³¹Yumbay rridurninllapapi ancha llipyarqan. Kanan paykunaqam Jisuswan parlaqllapa:

—Jirusalimbi wañuptikim, Dyus nishqanshina rin kumpli, nishpa.

³²Kanan Pidruqam ishkey kumpañi-runwan ancha puñunaykarqan. Piru puñuymanda agwantashpa, chapakuykashpam, rikarqanllapa Jisusta chay ishkey runawan rupayshina achikchakuqta. ³³Chaymanda Muysis, Eliyas Jisusmanda ashuykaptinqam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—iYach'achikuq Taytitu, ancha shumaqraq kaypi kashqanchiqqa! Rurashaqllapa kimsa chugllakunata, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam ancha ispantashpa, mana yach'arqanchu: Imatam rimaykani, nishpaqa. ³⁴Chayshina Pidru rimaykaptinllam, pukutay shamushpa,

paykunataqa limpu pambarqan. Chaymi ancha mancharqanllapa. ³⁵Kanan chay urasmi anaq pukutaymanda Taytanchiq Dyusqa Jisukristupaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiyqa. Payta uyayllapa, nishpa.

³⁶Chaymandaqam paykuna chapakushpaqa, sapalandallana Jisustaqa rikarqanllapa. Kanan paykunaqam chay diyakunaqa mana ni pitapis chay rikashqambaqqa parlachir-qanchu.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta

kach'akachirqan

(Mt. 17.14-21; Mk. 9.14-29)

³⁷Qayandin chay lumamanda shamup-tinllapam, achka runakuna rirqanllapa Jisusta tinguuq. ³⁸Kanan chay runakuna ch'awpinmanda suqningam ancha jwirtita Jisusta nirqan:

—iYach'achikuq Taytitu, yush'aykur kay sapalan churiyta yanapay! ³⁹Chaqa *dyabulum atakikunata qoshpa, qayach'achin. Kanan ancha qesachashpam, babash'kunata sitakuchishpa, mana munanchu dijayta.

⁴⁰Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay wambraymanda dyabluta qatinanllapa. Piru manam atirqanllapachu qatiytaqa, nishpa.

⁴¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—iAyayay, qamkuna mana yuyakuq-kuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki?

Chaymandaqam chay chulupa taytanda nirqan:

—Mayá, chay wambraykita kayman apamuy, nishpa.

⁴²Chaymi chay chuluqa Jisusman qemikaptin, chay dyabluqa ancha fiyu atakikunata qoshpa, ch'apsi ch'apsi pambaman bularqan. Piru Jisusqam chay dyabluta anyashpa, qatirqan chay

chulumanda. Chaymandaqam chay chulutaqa intrigarqanna taytanda.

⁴³Chay runakunaqam ancha isphantashqata chapashpa, yuyarqanllapa: Ancha pudirniyuqmi Tayta Dyusqa, nishpa.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”
(Mt. 17.22-23; Mk. 9.30-32)

Chay rurashqambaq yumbay isphantap-tinmi, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

⁴⁴—Kay nishushqayta allita uyawashpa, ama qonqayllapachu. Noqa *Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa intrigakuwaq ch'iqniwaq runakunapa makinman, nishpa.

⁴⁵Piru yach'akuqningunaqam chay nishqandaqa mana atirqanllapachu intyindiya, yuyayninllapa pambadu-shina kaptin. Kanan intyindinanllapa munashpa tapuytapismi, manchashpa, mana tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa
(Mt. 18.1-5; Mk. 9.33-37)

⁴⁶Chaymandaqam chay *yach'akuqningunaqa paykunapura suqnin suqnin anyanakurqan:
—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

Suqqam niriq:
—Manam qamchu; noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

⁴⁷Chayshina anyanakuptinmi, Jisusqa paykuna yuyashqanda yach'arqan. Chaymi suq wambrituta apamushpa ladunman, ⁴⁸paykunata nirqan:

—Mayqan runa kasuwashpa, kay wambrituta ch'ayachiqqam alabis noqata ch'ayachiwaykanmanshina. Chay ch'ayachiwaqqam kach'amuwaptapis ch'ayachiykan. Chaqa mayqanniki kay takshitashina umildi kaqmi mas kamachikuqqa ringi kaq, nishpa.

**Chay mana kuntranchiqmi
faburninchiqqa**
(Mk. 9.38-40)

⁴⁹Chaymandaqam *yach'akuqnin Jwanqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikashqa-llapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa, dyablukunata runakuna-manda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.

⁵⁰Chaymi Jisusqa payta nirqan:
—Ama chayshinaqa niyillapachu. Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqqa faburninchiqqa, nishpa.

Jisusmi Jakubuwan Jwanda anyan

⁵¹Syiluman kutinambaq tyimpu ch'ayaykaptinqam, Jisusqa suq balurta piskarqan, Jirusalinman rinambaq.

⁵²Kanan ñanda riykashpam, wakin *yach'akuqninga ñawpanda kach'arqan, pusadata maskanambaq. Chaymi paykuna ñawpashpaqa, *prubinsya *Samaryapa suq kasiriyunman ch'ayarqanllapa. ⁵³Piru chay Samaryamanda kaqkunaqam yach'arqanllapa: Jisusmi Jirusalinman riykan, nishpa. Chaymi mana munarqan-llapachu pusadata qoytaqa. [Nuta: Chay prubinsya Samaryamanda kaqkunam munarqan-llapa yumbay runakuna Samaryapilla Dyusta adurananllapa; ama Jirusalimbiqua.]

⁵⁴Chayta rikashpaqam, chay *apustulnin *Jakubuwan *Jwanqa nirqanllapa:
—Kamachikuq Taytitu, çmunangichu

ç *Dyuspaq rimaq *Eliyasshina, kamachi-kunayllapa, syilumanda ninakuna ishkishpa ushyanambaq chay kasiriyupi tiyaqkunata? nishpa.

⁵⁵Chaymi Jisusqa tikrakashpa, paykunata anyarqan:

ç—Qamkunaqam mana yach'angichu ima laya malu *ispiritum chay layataqa

yuyachishungi, nishpa. ⁵⁶Chaqa noqaqam mana shamushqachu kani, runakunata wanchinaypaq. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata washanaypaq, nishpa.」

Chaymandaqam suq kasiriyumanna rirqanllapa.

Jisustam munanllapa sigiyta

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷Riykaptinllapaqam ñambi suq runa Jisusta nirqan:

—Taytitu, munanim riyta may rishqaykita, nishpa.

⁵⁸Chaymi Jisusqa nirqan:

—Surrukunaqam mach'ayniyuq. Pishqokunapismi kamachayuqkuna. Piru noqa ^{*}Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana atinichu maypi umayta isqandashpa samachiyta, nishpa.

⁵⁹Chaymandaqam Jisusqa suq runata nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Piru chay runaqam nirqan:

—Taytitu, dijawayraqri rinaypaq taytayta pambaq, nishpa.

⁶⁰Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—(Noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina.) Chay mana kriyiqkunata dijay, chay mana kriyiq wañushqakunata pambananllapa. Piru qamqa shamuy noqawan, runakunata yach'achinanchiq: Dyusmi yumbay runata, warmita shumaqta rin kamachiq, nishpa.

⁶¹Chaymandaqam suq runapis Jisusta nirqan:

—Taytitu, noqapismi munani riyta qamwan. Piru dijawayri puntata aylluykunamanda dispidikanaypaq, nishpa.

⁶²Piru Jisusqam chay runataqa nirqan:

—Suq runa yapukuq aradunda piskashpaqam, mana ikimanqa chapakunchu. Chayshinallam noqata munaq kasuwaqqa ikiman kutishpaqa, mana balinmanchu, Dyusta sirbinanqa, nishpa.

Jisusmi 70 yach'akuqningunata kach'arqan yach'achikunambaq

10 ¹Jisusqam munarqan riyta achka lugarkunaman. Chaymi ^{*}yach'akuqningunamanda 70ta akrashpa, puntata kach'arqan, ishkey ishkeyta, chay yumbay llaqtakunaman, kasiriyukunaman rinanllapa. [Nuta: Wakin unay biblyakunapim nin: “72 yach'akuqningunatam kach'arqan”, nishpa.]

²Chaymi paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kusichaqam ancha achka kan. Piru kusichakuqkunaqam ashlitalla. Chayrayku qamkunaqa kusichapa dwiñunman mañakuyllapa, mas trabajadurkunata kach'anambaq, kusichata tandananllapa. ³Chaymi qamkunata uñakunata-shina kach'aykillapa, rinaykillapa ancha atun surru layakunapa ukunda. ⁴(Piru Dyusmi rin kwidashuqllapa.) Chayri ama apayllapachu alfurjaykita ni qellaynikita ni llanqekita. Ñanda riqshinapis ama arkakayllapachu mayqanda parlachishpaqa. ⁵Kanan ch'ayashpa suq wasimanqa, puntata napaykushpa kayshina niyllapa: “Tayta Dyusri kay wasipi tiyaqkunata yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa”, nishpa. ⁶Chayshina niptikillapam, Dyusqa rin yanapaq chay shumaq uyashuqkunata. Piru mana munaptingllapa uyashuytaqam, Dyusqa mana rinchu yanapaq paykunataqa. ⁷Mayqan wasiman ch'ayachishuptinqa, chaypilla kidashpa, paykuna ima qoshushqanda mikuyllapa, upyayllapa. Amar wasin wasinqa puriyllapachu. Chaqa

trabajaqqam dirichuyuq mantinsyun-
ninda ch'askinambaq. ⁸Chayri suq
llaqtaman ch'ayashpa, chay may
ch'ayachishushqambi ima qoshush-
qanda mikuyllapa. ⁹Chay llaqtapi
qeshyaqkunata kach'akachishpa,
niyllapa: “Dyusqam ch'ayamuykanna
qamkunaman, shumaqta kamachiku-
nambaq”, nishpa. ¹⁰Piru chay mayqan
llaqtapi mana pipis ch'ayachishuptinqa,
sawa kallingunaman llushishpa,
paykunata niyllapa: ¹¹“Kay llaqtaykipa
allpan ch'akiyllapapi pigakashqandam
ch'apsinillapa, amana nima kwinta-
yuqchu kanayllapa qamkunawanqa,
nishpa. Chaqa yach'ayllapa, Dyusmi
munashqa qamkunaman ch'ayayta,
payta kasushpa, shumaqta kawsanayki-
llapa. (Piru qamkunaqam mana
munarqaykillapachu)” nishpa.

¹²Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Allita uyawayllapa, chay mana
ch'ayachishuqkunaqam jwisyu diyapiqa
mas kastigadu rinllapa kaq chay
rupashqa *Sudumapi tiyaqkunaman-
daqa.

**Jisusmi paypi mana
kriyiqkunata anyarqan**
(Mt. 11.20-24)

¹³iAy, imanangillaparaqri qamkuna
Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna
Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa
ñawpaykillapapi achka milagrukunata
ruraptiyismi, mana munangillapachu
noqapi kriyiytaqa. Qamkunaqam
uchaykikunata mana munangillapachu
dijayta. Piru qamkunapi rurashqay
milagrukunata waq Tiru llaqtapi, waq
Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i,
paykunaqa unayna uchangunata
dijanandallapa. Chaqa paykuna mana
allikunata rurashqanrayku
syintishpach'i, waqashpa, lutu mudana-
kunata rurakushpa, ush'pata sawanman

basyanandallapa. ¹⁴Kaytapis
yach'ayllapa, qamkuna Kurasin llaqtapi
tiyaqkuna, Bitsayda llaqtapi tiyaqku-
naqam, jwisyu diyapiqa mas kastigadu
ringillapa kaq chay Tirupi, Sidumbi
tiyaqkunamandaqa. ¹⁵Mayá, ¿qamkuna
Kapirawun llaqtapi tiyaqkunaqachu
yuyangillapa: Anaq syilumanmi rini riq,
nishpa? ¡Manám! Ashwanmi Tayta Dyus
rin wichukushuqllapa *wañushqaku-
napa lugarninman.

¹⁶Chaymandaqam Jisusqa
yach'akuqningunata nirqan:

—Qamkunata uyashuqkunaqam noqatapis
uyawaykanllapa. Ch'iqnishuqkunaqam
noqatapis ch'iqniwaykanllapa. Chay mayqan
ch'iqniwaqqam Taytay Dyustapis
ch'iqniykan. Chaqa paymi kach'amuwashqa,
nishpa.

Chay 70 kach'adungunam kutimurqanllapa

¹⁷Jisuspa chay 70 kach'adungunam
ancha kushikushpa kutimurqanllapa.
Chaymandaqam Jisusta nirqanllapa:

—Taytitu, qamba shutikita myintashpa
*dyablukunata qatiptiyllapam, kasuwashpa
runakunamanda llushirqanllapa, nishpa.

¹⁸Chayshina niptinllapam, Jisusqa
paykunata nirqan:

—Arí, rikashqam kani chay dyabluta anaq
syilumanda rilampagushina ishkimuqta.

¹⁹Chaymi noqaqa kamachikuqkunata
rurashushqallapa kani, kulibrakunapa,
*atallikunapa (alakran kurukunapa)
sawambi sarrukunaykillapa, dyablutapis
binsinaykillapa, ama nimapi dañachishunan-
llapa. ²⁰Piru ama kushikuylapachu
dyablukunata qatiptikillapa. Ashwan
kushikuylapaqa shutikillapata anaq syilupi
iskibrishqambaq.

Jisukristum kushikurqan
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹Chayshina Jisus niykaptinqam,
Dyuspa *Santu Ispiritun paytaqa ancha

kushichirqan. Chaymi Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, anaq syilupa, kay pachapa kamachikuqnin kashpam, waq yach'ayniyuq runakunamanda, waq intyindiqlunamanda pakashqaykita shumaqta yach'achishqa kang'i umildikunata. Chaymi ancha alabayki, Taytitu. Chaqa chayshina kanambaqmi qam munashqa kang'i.

²²Taytay Dyusmi yanapawashqa, tukuy imapaq yach'anaypaq. Piru manam pipis yach'anchu Dyuspa Churin kashqaytaqa. Taytay Dyusllam yach'an paypa Churin kashqaytaqa. Chayshinallam mana pipis yach'anchu: Pim Tayta Dyusqa, nishpaqa. Noqa kikiy Churinllam paytaqa riqsini. Kanan yach'achishqay runakunallam Taytay Dyustaqa rinllapa riqsiq shunqombi.

²³Chayshina nishpaqam, Jisusqa yach'akuqningunaman tikrakashpa, paykunatalla nirqan:

—Kushikunqallapa qamkunashina rikawaqkunaqa. ²⁴Ancha klarutam niykillapa, *Dyuspaq achka rimaqkuna, achka gubyrnukunam ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta, qamkuna kanan kay rikawashqaykishina, uyawashqaykishina. Lukismi (wañushqana kashpa) mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan allin samaryanuwan

²⁵*Muysispa liyningunata suq yach'achikuqmi Jisusta mallipanan-rayku atarishpa, kayshina tapurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

²⁶Chaymi Jisusqa nirqan:

—*Muysispa liyningunaqa ¿imatam nin? Liyishpaqa, ¿imatam intyindingi? nishpa.

²⁷Chaymi chay yach'achikuqqa nirqan:

—Chay liykunaqam nin: “Tayta Dyusta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy jwirsaykiwan, tukuy yuyaynikiwan. Runa masikitapis kuyay, kwirpuykita kuyashqaykishina”, nishpa.^m

²⁸Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allitam nishqa kang'i. Chay rimashqaykita rurashpaqam, Dyuswana tukuy tyimpu ringi kawsaq, nishpa.

²⁹Piru chay yach'achikuqqam ama atipadu kanambaq, yanqana tapurqan:

—¿Piru pitaq runa masiyqa? nishpa.

³⁰Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq *isrraylinu runam Jirusalin-manda ura Jiriku llaqtaman riykarqan. Chayshina riykaptinmi, ladrunguna ñambi tingushpa, ancha maqashpa, yaqqa wanchishpa, tukuy imanda limpu qoch'irqanllapa. Kanan mudanandapismi llushtichishpa, aparqanllapa. Kanan chay runataqam wañushqata-shina ñambi dijashpana, rirqanllapa.

³¹Chaymandaqam suq *isrraylinu kura chay ñanda pasaykarqan. Payqam chay runata rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqta pasarqan. ³²Chaymandaqam isrraylinu kurakunapa suq yanapakuqnin *libita runa chay chuqridu runa kashqanman seqamurqan. Chay libita runapismi rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqtalla pasarqan. ³³Piru suq runa *Samaryamanda kaqmi chay ñanda riqshina chay runata rikashpaqa, ancha llakiparqan. ³⁴Chaymi paypa ladunman qemikashpa, asiytiwan, *binuwan ambishpa, trapitukunawan chuqringunata pambarqan. Chaymandaqam burumbina aparqan suq pusadaman. Chaypiqam chay diyaqa payna kwidarqan. ³⁵Qayandinqam rinambaqna

kashpaqa, chay pusada dwiñuta ishkey
*dinaryu qellayta qoshpa nirqan:
“Yush'ayku kay runitata kwiday. Payta yanapashpa masta gastaptikiqam, kutimushpa pagarashqayki”, nishpa.

³⁶Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:

—Mayá, niway, chay chuqridu runapaq, chay kimsa runamandaqa ñmayqanninmi mas allin runa masinqa kashqa, (chay furastiru samaryanu ichu chay isrraylinu kura ichu kurakunapa chay yanapakuqnin libita)? nishpa.

³⁷Muysispa liyningunata chay yach'achikuqqam nirqan:

—Chay llakipaqmi mas allin runa masinqa karqan, nishpa.

Chaymi Jisusqa kamachirqan:

—Qambis rishpa, chayshinalla yanapakuy, nishpa.

**Jisusmi Martapa,
Maryapa wasimbi karqan**

³⁸Jisusmi chay kaykashqanmanda rishpaqa, suq kasiriyuman ch'ayarqan. Chaypim suq warmi Marta shutiq tiyarqan. Paymi Jisusta wasinman ch'ayachirqan. ³⁹Martapaqam suq masan (panin) *Marya shutiq. Chay Maryaqam Jisuspa ñawpambi tiyarqan, payta uyanambaq. ⁴⁰Piru Martaqam tukuy ima ruranayúq karqan. Chaymi payqa qemikashpa, Jisusta nirqan:

—Taytitu, ñmanachu llakipawangi? Maryam dijawashqa yumbay trabajukunawan, sapalaylla ruranaypaq. Kamachiysi yush'ayku, yanapawanambaq, nishpa.

⁴¹Piru Jisusqam nirqan:

—Marta, Marta, qamqam chay ruranaykipaqlla ancha llakiwan kangi ruranaykipaq. ⁴²Suq ruranallam tukuy imamanda mas allinqa. Chay ruranataqam Maryaqa ancha allita akrashqa. Chaymi mana ni pipis

atingachu laduymanda ashuchiytaqa, nishpa.

**Jisusmi yach'achikurqan,
Tayta Dyusman mañakunanllapa
(Mt. 6.9-15; 7.7-11)**

11 ¹Suq diyam suq lugarpi Jisusqa Tayta Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam suq yach'akuqninga nirqan:

—*Jwan Shutichikuqmi *yach'akuqningunata yach'achirqan, Dyusman mañakunanllapa. Chayri qambis yach'achiwayllapa, Dyusman mañakunayllapa, nishpa.

²Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kayshina Dyusman mañakuyllapa: Taytanchiq Dyusitu „syilupi kaq„, qamllam ancha *santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa warmi qamtalla adurashunanllapa.

Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki.

Qam munashqaykitar yumbay runa, warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.

³Taytitu, tukuy diyapaqri mikuni-tayta qowayllapa.

⁴Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli ruraqkunata pirdunashqayshina.

*Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa, nishpa.

⁵Jisusqam paykunataqa nirqambis:

—Mayá, mayqanniki suq kumpañiruyúq kashpa, ch'awpi tutata ringiman pungunmanda qayaq: “Kuyashqay kumpañiritu, pristawayri kimsa tanditata. ⁶Suq bisitaymi karumanda kanalitan wasiyman ch'ayamushqa.

Chaymi mana nimay kanchu qaranaypaq”, nishpa. ⁷Chayshina niptikiqam, chay kumpañiruyki ukumanda nishungiman: “¡Ama piñachwaychu! Punguyqam alli kirpashqana. Puñuykaninam. Wambraykunapismi pullay puñuykanna. Manam nimatapis atinichu qoshuyta”, nishpa. ⁸Chaymi niykillapa, awnki kumpañiruyki mana munaptin nimata qoshuyta, piru mana shaykuq mañaptikiqam, atarishpa yumbay munashqaykita qoshungiman, ama masta piñachinayki. ⁹Chaymi niykillapa, Dyusman (mana shaykuq) mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Dyusqa rin qoshuqllapa. Allita imatapis maskashpaqam, ringillapa tariq. Dyuspa pungumbishina qayakuptikiqam, rin kich'aq yaykunaykillapa. ¹⁰Chaqa chayshina (mana shaykuq) mañakushpaqam, ringillapa ch'askiq. Maskashpaqam, ringillapa tariq. Chayshinallam pungupi qayakuptikiqam, rin kich'akaq yaykunaykillapa.

¹¹¿Mayá, wambraykiqa suq tanditata mañashuptinqachu, qongimanllapa suq rumita? ¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqachu, qongimanllapa suq kulibrata? ¹²¿Ichu, “Wallpap wawanda qoway”, nishuptinqa, suq *atallki kuruta (alakran kuruta) qongimanllapa? Manám. ¹³Chayshinar intyindiyllapa, qamkunaraqam malu kashpapis, allin kusasta wambraykitaqa qongillapa, ¿manachu? Piru Taytanchiq Dyus syilupi kaqqam qamkunamandaqa mas allin. Chaymi payqa *Santu Ispiritunda rin qoq mayqan mañaqtaqa.

Wakin runakunam nirqan: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa
(Mt. 12.22-30; Mk. 3.20-27)

¹⁴Suq runatam *dyablu muduya-chishqa karqan. Chaymi Jisusqa chay mudumanda dyabluta qatirqan. Chay

dyablu lluqshiptinqam, chay runaqa atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikashpa, runakunaqa ancha ispantarqanllapa. [Nuta: Manam yumbay mudukunaqa dyabluwanchu. Wakingunallam dyabluwanqa.] ¹⁵Piru wakinqam niqllapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu *Bilsibum Jisustaqa yanapan. Chaymi atin dyablukunata qatiyta, nishpa.

¹⁶Wakinqam Jisusta munashpa mallipayta, kayshina nirqanllapa:

—Mayá, suq milagruta ruray syilupi, rikashpa yach'anayllapa: Dyuspaqmi rimangi, nishpa.

¹⁷Piru Jisusqam yach'arqan chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi yumbayta nirqan:

—Mayá, suq *nasyumbi paykunapura pilyashpaqa, ¿imanaytaq atinmanllapa kawsaytaqa? Chaqa wanchinakushpash', limpuna ushyakanmanllapa. Chayshinallam suq ayllu, paykunapura pilyashpaqach'i, limpuna ushyakanmanllapa. ¹⁸Chayshinallam dyablupis pay kikin ch'iqnikashpa maqakashpa wanchikashpaqa, ushyakanmanna, ¿manachu? Piru qamkunaraqam noqapaq ningillapa: “Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atishqa dyabluta runakunamanda qatiytaqa”, nishpa.

¹⁹Chayshina noqapaq niptikillapaqa, ¿pim yanapan qamkunapa yach'akuqnikikunata, dyablukunata runakunamanda qatinanllapaqa? ¿Dyabluchu yanapan paykunata qatinanllapaqa? Chay yach'akuqnikikaqqunapaq yuyashpa, intyindiyllapa: Ancham pandashqallapa kanchiq, nishpa.

²⁰Piru noqapaq dyablukunataqa runakunamandaqa qatini, Taytay Dyus kikin yanapawaptin. Chayri rurashqayta rikashpa, yach'ayllapa: Dyuspa pudirinqam shamushqana noqanchiqkunaman, nishpa.

²¹Suq runa ancha jwirsayuy, armayuyq wasinda kwidaptinqam, tukuy iman kaqquna chay wasimbi allita tayan.

Chaqa manam pipis chutanchu. ²²Piru suq mas wapu runa shamushpam, chay jwirsayuq runata maqashpa binsishpana, paypa armangunata, kusaningunata limpu atin qoch'iyta. Chayshina wichukushpa chay jwirsayuq dwiñutaqam, chay binsikuqna kamachikun chay qoch'ishqambiqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta qoch'ini washanaypaq.)

²³Mana noqapa faburniy kaqqam kuntrawashpa purin. Chaqa mayqan washanaypaq kaqmanqam mana tandakanchu. Ashwanmi shikwan, ama pullay kanambaq.

**Dyablum kutirin suq runaman,
Dyuspi mana yuyakuptin**
(Mt. 12.43-45)

²⁴Suq *dyablum suq runamanda lluqshishpa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru chay dyablu mana atishpa maypi tiyaytaqam, chay runa lluqshishqanmanda kaqta yuyashpa, nin: “iA, paymanlla kutirishaq!” nishpa. ²⁵Chayshina yuyashpa kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq pichadu allichadu wasitashina. ²⁶Chaymi dyablu masingunaman rishpa, syiti mas fiyu dyablukunata apamun chay runamanqa. Chayshinam suq trupa dyablukunapa *ispiritungunana runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyananllapa. Chaymi chay runaqa unay ashla malu kashqanmandaq mas maluna tikrakan.

Dyusta kasuqkunaqar kushikunqallapa

²⁷Jesus chaykunata rimaykaptinqam, chay ancha achka runakunapa ukunmanda suq warmi ancha jwirtita rimashpa nirqan:
—iAncha kushikunqa chay warmi qeshyashuq, ñuñuchishushpa uywashuqqa! nishpa.

²⁸Chayshina paypaq niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashwan masta kushikunqa Dyus nishqanda uyashpa kasuqkunaqa, nishpa.

**Malu runakunam Jisusta nirqanllapa,
suq milagruta ruranambaq**
(Mt. 12.38-42; Mk. 8.12)

²⁹Ancha achka runakunam Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa kayshina yach'achikurqan:

—Kay tyimpumanda runakunaqam ancha uchayuqkuna. Suq milagruta-rqmi munanllapa rikayta. Piru manam paykuna munashqanqa kanqachu. Ashwanmi Dyusqa suq milagrutalla rin ruraq, paykuna rikanambaq. Manchu unay tyimpukunapi Dyusqa ruraraq suq milagruta paypaq rimaq *Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa rin ruraq noqawambis. ³⁰Chaqa *Ninibi llaqtapi tiyaqkuna kriyinaqam, chay Junaswan Dyus suq milagruta ruraraq. Chayshinallam noqa *Dyusmanda Shamuq Runawambis rin ruraq, kay tyimpumanda runakuna noqapi kriyinanllapa. ³¹Kanan jwisyu diyapim Dyusqa rin jusgaq kay tyimpumanda kaqkunata. Chay diyapim Saba nasyumba warmi gubyirnan kawsamushpa, shayashpa, Dyuspa ñawpambi rin shimbiq kay mana kasuwaqkunata. Chaqa chay warmi gubyirnaqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, yach'ayniyuq gubyirnu *Salumun nishqanda uyaq. Piru Salumunmanda kaypi mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa. ³²Chay Ninibipi tiyaqkunapismi Junas yach'achiptin, mana alli rurashqangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Piru chay Junasmanda kaypi mas kamachikuq kaptiypismi, mana munan-

gillapachu kasuwaytaqa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukunapis Dyuspa ñawpambi rin jusgashuqllapa.

**Dyuspi allita yuyakushpaqam,
allin ñawiyuqshina kanchiqllapa**
(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq pakaqman ichu suq kajumba waranman ruranchu, ¿manachu? Ashwanmi michataqa altupi ruran, yaykuqkunata achikchanambaq.
³⁴Ñawinchiqismi suq michashina kwirpunchiqpaqqa. Chaymi allita chapakuptinchiqqa, tukuy kwirpunchiqpis achikpishina purin. Piru mana baliptin ñawinchiqkunaraqam, tukuy kwirpunchiqpis tutayaqpishina purin.
³⁵Chaymi kunaykillapa, chay michayki-llapakish tutayaqpaq tikrakanman.
³⁶Piru Dyusta kasuptikiqam, yumbay kwirpuyki michayuqshina rin kaq. Manam nima tutayaqpishinachu ringi puriq. (Chaqa allita rurashpaqam, suq atun micha achikchakuqshina ringillapa kaq.)

**Jisusmi anyarqan farisiyukunata,
Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunatapis**
(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40; Lk. 20.45-47)

³⁷Jisus yach'achikuqptinqam, suq *farisiyu duktrinayuw runa payta kumbidarqan, wasinman rishpa, paywan mikunambaq. Chaymi ukuman yaykushpa, Jisusqa mesaman tiyarqan.
³⁸Chaypim Jisusqa makinda mana mayllashpachu, tiyarqan mikunambaq. Chaymi *isrraylinukunapa *mayllakunan kustumbrinda mana ruraptin, chay farisiyuqa ancha chaparqan.
³⁹Chaymi Jisusqa chay farisiyuta nirqan:
—Qamkunaqam suq platupa suq basupa sawandalla maylladukunashina

kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykita-llam mayllangillapa. Piru shunqoyki-piqam ancha nisyu ancha uchayuq kangillapa. ⁴⁰iAy, tuntukuna! ¿Manachu yach'angillapa, runakunapa sawanda Dyus rurashpaqam, shunqondapis rurarqan, nishpaqa? ⁴¹Chayri qamkunaqa limush'naykita tukuy shunqo qoshpaqam, mana nima uchayuqchu ringillapa kaq.

⁴²iAy qamkuna *farisiyukunaga! Chaqa Dyustaqa qongillapa irba bwinamanda, rrudamanda dyis rapranmanda suqta. Chayshinallam yumbay plantamanda *dyismuykita qongillapa. Piru runa masakikunata malta rurashpam kawsangillapa. Tayta Dyustapismi mana kuyangillapachu. Chayri chay dyismuykita qoshpa, shumaqta kuyayllapa Dyusta, runa masakikunatapis.

⁴³iAy qamkuna *farisiyukunaga! *Sinaguga wasikunapi kashpaqam, ancha munangillapa tiyayta chay kamachikuqkunapa tiyanangunapi. Kanan munangillapam, shumaqta napaykushunanllapa kallikunapi.

⁴⁴iAy, qamkuna *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukuna! *Shimikiwanllam Dyusta kasungillapa. Chaymi qamkunaqa chay pakashqa sipulturashina kangillapa. Chaqa runakunaqam chay pakashqa sipultura sawanda pasashpaqa, mana yach'anllapachu: (Ukupim ancha mapa ash'naykan, nishpaqa. Chayshinallam qamkunata tingushushpapis, mana yach'anllapachu: Paykunam uku shunqombi ancha uchayuq, nishpaqa.)

⁴⁵Chaymi suq runa *Muysispa liyningunata yach'achikuqqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, chayshina nishpaqam, noqaykunatapis ancha piñachiwaykangi, nishpa.

⁴⁶Chaymi Jisusqa nirqan:

—iAy qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna! Chaqa qamkunaqam suqkunata mana atiyapaqta aparichingillapa. Piru qamkunaqam mana nimatapis ni suq diduykiwan munangillapachu yanapayta paykunataqa.

⁴⁷iAy qamkunaqa! Chay unay agwiluykillapam wanchirqan *Dyuspaq rimaqkunata. Kanan qamkunaqam chay rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata allichangillapa. ⁴⁸Piru chayshina allichashpapismi, chay unay kastaykishinalla yuyaykangillapa. Chaqa paykunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchirqan. Chaymandaqam qamkunaqa sipulturangunata allichangillapa. (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta. Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa). ⁴⁹Chaymi Tayta Dyusqa chayta yach'ashpa nirqan: “Kach'amuqmi rini qamkunaman noqapaq *rimaqkunata, *apustulniykunatapis. Piru wakindaqam ringillapa wanchiq; wakindaqam ringillapa qesachaq”, nishpa. ⁵⁰⁻⁵¹Chaymi niykillapa, Tayta Dyusqam rin kastigashuqllapa yumbay chay wanchishqa rimaqkunapa yawarnimbaq, chay punta runa *Adamba churin *Abilta wanchishqan tyimpumandapacha chay Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman. Chay Sakariyastaqam wanchirqanllapa *Dyuspa adurana wasimba *pata altarpa ladumbilla.

⁵²iAy qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa! Chaqa qamkunaqam mana munangillapachu Dyusta kasuyta, syiluman ch'ayanaykiqa. Kanan suqkuna munaptin Dyusta kasuytaqam, qamkunaqa mana allin duktrinaykita yach'achingillapa. Chaymi paykunaqa

ancha pandashpa, mana atinllapachu Dyusta allita kasuytaqa.

⁵³⁻⁵⁴Jisus chayshina niptinqam, *Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyukunapis ancha piñakurqanllapa. Chaymi tukuy laya tapunata tapurqanllapa, pandaptin, chaypaq tumbananllapa.

Jisusmi nirqan, farisiyukunapa duktrinanda ama ch'askinanllapa

12 ¹Chayshina *farisiyukuna tapunangamanmi, ancha achka mil runakuna ch'ayarqan Jisusman sarrunakuypa. Chaymandaqam Jisusqa puntata *yach'akuqningunata nirqan:

—Kwidakayllapa chay farisiyukunapa *libaduranmanda. Chaqa paykunaqam *shiminwanlla Dyusta kasunllapa. [*Nuta: Ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.*] ²Piru tukuy chay pakadu mana allita rurashqanda ancha klaruta yumbay rinllapa yach'aq. ³Chay tyimpupiqam tukuy maypi manyaqlla rinllapa yach'aq tutap pakakushpa ichu uku wasikiipi uyaritap (uyarita) parlashqaykitapis. Chay tyimpupiqam wasikunapa sawangunamanda ancha jwirtita rinllapa rimaq tukuy ima parlashqaykipaq, nishpa.

Dyustallar manchashunllapa
(Mt. 10.28-31)

⁴Yanasitakuna (Yanasitukuna), qamkunatam niykillapa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa kwirpuykitallam atinllapa wanchiytaqa. Manam mastaq atinllapachu imanachishuyta. ⁵Chayri Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam bidaykita qoch'ishushpa, atin infyirnuman wichushuyta.

⁶⁻⁷Piru Dyusqam ancha kuyashushpa, ancha allita riqsishungillapa. Chaymi

yumbay aqchaykillapata manyaqlla yupashqa. Asta ashla baliq pishqetukunatapismi kwidan. Manchu runakunaqa ishkaq qellitaywanlla atin randiyta sinku indyu pishqo layakunata. Chayshina runakunapaq mana baliptimbismi, Dyusqa mana ni suq pishqetuta qonqanchu. Chayri ama llakiyllapachu. Chaqa qamkunaqam ancha achka pishqetukunamanda masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi ama penqakushpachu, Jisukristupaq rimashun
(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Yumbaytam niykillapa, mayqan runa ichu warmi mana penqakushpachu, runakunapa ñawpambi noqapaq rimaptinqam, noqa *Dyusmanda Shamuq Runapis jwisyu diyapi Dyuspa chay anjilningunapa ñawpambi paypa faburninda rini rimaq. ⁹Piru runakunapa ñawpambi ñigawaqtaqam, jwisyu diyapiqa noqapis Dyuspa anjilningunapa ñawpambi kayshina rini ñigaq: “Manam paytaqa riqsinichu”, nishpa.

¹⁰Mayqan runa noqa *Dyusmanda Shamuq Runata kuntrawashpa mana allikunata rimawaptinqam, Dyusqa pirdunanman. Piru Dyuspa *Santu Ispiritunda mayqan kuntranda rimaqtaqam mana rinchu pirdunaq.

¹¹Noqapaq yach'achikuptikim, kuntrashuqkunaqa rinllapa apashuq *sinaguga wasikunaman, juyiskunaman, suq awturidarkunaman. Chayshina rurashuptinllapaqa, ama llakiyllapachu: Tapuwaptinqa, ¿imataraq nishaq? nishpaq. ¹²Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay uraspi rin yanapashuq, allita rimanaykillapa.

Qellaytaqa ama anchaqa munashunchu

¹³Chay ancha achka runakunamanda suqninmi Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, masaytar niy, irinsyayta partiwanambaq, nishpa.

¹⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq numbrawashqa, juyisniki kashpa, irinsyaykita partichishunayqa? nishpa.

¹⁵Nirqambismi:

—Kwidakayllapa, ama tukuy imata munakunaykillapa. Chaqa runakuna shumaqta kawsanambaqam mana munanchu tukuy imayuq kanambaqqa.

¹⁶Chayshina nishpaqam, suq kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuq runash ch'akrangunamanda ancha allita kusichakuq. ¹⁷Chayshi chay runaqa yuyarqan: “¿Imanashaqtaq? Chaqa kusichaytaqam mana maypi atinichu waqaychayta”, nishpa. ¹⁸Chayshina yuyashpaqash nirqan: “¡A, ya! Yach'animam imatam rini ruraq. Yumbay waqaychana wasiykunata bulashpam, mas atungunata rini ruraq, chaypi kusichayta tukuy imayta tandanaypaq. ¹⁹Chaymandaqam nishaq: Kananqam waqaycharqayna tukuy kusichayta achka watakunapaq. Chayri kananqa samashpa, mikushaq, upyashaq, kushikushaq”, nishpa. ²⁰Piru Tayta Dyusqash chay runataqa nirqan: “A, runa tuntu, kay tutatam ringi wañuq. Kanan chay imaykikunaqa, ¿pipaqqraq kidanqa?” nishpa. ²¹Chayshinam rin kaq chay nisyukunawanqa. Chaqa achka qellayniyuq kashpapisim, Dyuspaqqa mana nima allita rurashqachu.

Dyusmi kwidan paypi kriyiqkunata
(Mt. 6.25-34)

²²Chaymandaqam Jisusqa *yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿imataraq rurakushaq? nishpaq. ²³Chaqa

bidaykiqam ancha balin maski mikunamanda. Kwirpuykipismi balin maski mudanaykimanda. ²⁴Pishqokunapaq yuyayllapa: Paykunaqam mana tarpukunchu, ni kusichakunchu. Manam ni trujayuqchu ni wasiyuqchu, granukunata tandanambaqqa. Piru Tayta Dyusmi paykunata mantinyinin. Qamkunaqam chay pishqokunamandaq masta balingillapa Dyuspaqqa. ²⁵Mayá, qamkunamanda suqniki ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿ima ancha llakishpachu atingiman midyu mitru masta wiñayta? ¡Manám! ²⁶Chayshina mana ni chayta atishpa ruraytaqa, ¿imapaqnam llakingillapa, imaraq pasawanqa, nishpaqa?

²⁷Allita yuyayllapa chay ancha shumaq liryu tuktukunapi. Manam trabajanllapachu ni puchkakunllapachu. Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirnu *Salumunqam ancha shumaqta mudakushpapis, mana atirqanchu chay tuktukunashina mudakuytaqa. ²⁸Chay ch'akraykipi qewakunam suq tyimpitulla kawsan. Qayandimbaqqam rupachinapaqna balin. Piru chay tuku mana duraqkunatam Dyusqa ancha shumaqta ruran. Chayshinam qamkunatapis ancha shumaqta rin rurachishuqllapa maski chay shumaq tuktukunamanda. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspiqa mana allitaqa yuyakungillapachu? ²⁹Chayri ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿Imataraq upyashaq? nishpaqa. ³⁰Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam tukuy imata munashpa, ancha llakinllapa: ¿Imashinataq chaytaqa atini kunsigiya? nishpa. Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi yach'an imam faltashungillapa, nishpa. ³¹Chayri Dyus munashqanda puntata rurayllapa, pay kamachikuqniki

kanambaq. Chayshina ruraptikillapaqam, tukuy ima faltashushqandapis rin qoshuqllapa.

Syilupim kan tukuy ima

(Mt. 6.19-21)

³²Kuyashqay wishitaykuna, ama nimata manchayllapachu. Chaqa ashrita kaptikipismi, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikushpa, suq mushuq bidata munan qoshuyllapata, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. ³³Chayri imaykita randikushpa, chay mana nimayuqkunata qoyllapa. Chayshina Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa shumaq primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Anaqpiqam chay primyuyki mana nunka rinchu ushyakaq. Manam ni ladrunguna rinchu yaykuq apaqqa, ni pulillakuna rinchu kush'kuq. ³⁴Kanan chay primyuyki syilupi kaptinqam, qamqa shunqoykipi ancha ringi yuyakuq Tayta Dyuspilla.

Listu kashun, Jisusta shumaqta ch'ayachinanchiq

³⁵⁻³⁶Listu kayllapa, noqa shamuptiy, shumaqta ch'ayachiwanayki. Manchu suq patrumba kriyadungunaqa, allita sigurakashpa, michata syindishpa, patrunninda shuyanllapa. Chaqa chay kriyadukunaqam patrunnin kasamyintu fyistapi kaptinqa, rikch'aykashpalla shuyan, ch'ayamuptin, das kich'anambaq punguta. ³⁷Chaymi chay shuyakuq kriyadukunaqa ancha kushikunqallapa, chay patrunnin kutimushpa, mana puñuykaqta tariptinqa. Alliptam niykillapa, chay patrunki, mandilninda rurakushpa, chay kriyadungunata mesaman tiyachishpa, rin qaraq. ³⁸Chaymi ch'awpi tutata ichu madrugadupi shamushpa, paykunata mana puñuykaqta tariptinqa, kushikunqallapa. ³⁹Kaytapis yach'ayllapa, suq wasi dwiñu yach'ashpa: Kay tutam ladrunga rin shamuy suwawaq,

nishpaqach'li, mana puñunmanchu. Ashwanmi allita rikch'ashpa, kwidakunman yuraqashtin, ama wasinman yaykunambaq. ⁴⁰Chayshinar qamkunapis allita kawsashpa, listu kayllapa, shumaqta ch'ayachiwanayki. Chaqa noqa *Dyusmanda Shamuq Runaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq, nishpa.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan allin kriyaduwan, mana baliq kriyaduwan
(Mt. 24.45-51)

⁴¹Pidruqam Jisusta tapurqan:
—Taytitu, ¿chay kumparasyunda-qachu noqaykunapaqla ruraraqayki ichu yumbay runakunapaq? nishpa.

⁴²Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, yuyayllapa, ¿pim chay allin kumplidu yach'ayniyuq kamachikuq *impliyaduqa? ¿Ima laya runatam patrunninqa numbran, paypa makimbi dijanan wasinda kwidanana, kriyadungunata urasnimbi qaranambaqqa? ⁴³Chay wasi kwidaqam ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqan-shina ruraykaqta tariptinqa. Chaymi chay wasi kwidaq kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqan-shina ruraykaqta tariptin.

⁴⁴Alliptam niykillapa, chay kriyadun allita kasushqanrayku, chay patrunninqa mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imandana paypa kwintan rin dijaq, payna rikanambaq. ⁴⁵Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunniyqa rinchu kutimuq, nishpa, maluyashpa, kriyadu masingunata maqashpa, payllana unda unda mikunman, upyanman, mach'anman. ⁴⁶Chayshina ruraykaptin, patrunninqa mana yuyashqan diyapi, qonqaylla shamushpa, ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq mana kriyiqkuna kashqanman.

⁴⁷Mayqan kriyadu yach'ashpa: Patrunniyki kayshina munan ruranaqpaq, nishpaqa, piru mana nima ruranaqta rurashpaqa, ancha kastigadu rin kaq, patrunninda mana kasushqanrayku. ⁴⁸Piru suq kriyadu mana yach'ashpa, patrunnin munashqanda mana rurashpaqam, ashla kastigadulla rin kaq. Chayshinallam suq kriyaduta achkata intrigashpa, suq tyimpumanda ancha rin mañaq kwintata qonambaq: ¿Maypim ganansyay? nishpa.

Jisuspi kriyiptinchiqqam, wakinguna noqanchiqkunamanda rinllapa akrakaq
(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Noqam kay mundumanqa shamushqa kani, ninata apamushpa. iChaymi ancha munani miranambaq! ⁵⁰Piru puntatam ancha padisishpa, mallipadu rini kaq. Chaymi ancha padisini Dyus munashqan-shina kumplinangaman. ⁵¹¿Ima qamkuna-qachu yuyangi: Siñurninchiq Jisuspi kriyiptinchiqmi, yumbay runakuna shumaqta rin kawsaq noqanchiqkunawan, nishpa? Manam chayshinachu. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapa, suqkunaqa qamkunamanda rinllapa akrakaq. ⁵²Chaqa suq ayllupi noqapi mana kriyiqkunaqam rin akrakaq noqapi kriyiq ayllungunamanda. Sinku kaptinqam, kimsa rin kuntraq ishkayta. ⁵³Kanan taytanmi ullqo wambranda rin kuntraq. Churimbismi taytanda rin kuntraq. Mamambismi warmi wawanda rin kuntraq. Warmi wawambismi mamanda rin kuntraq. Swigrambismi llumchunda rin kuntraq. Llumchumbismi swigranda rin kuntraq, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan kay pacha ushyakanan tyimpupaq
(Mt. 16.1-4; Mk. 8.11-13)

⁵⁴Chay achka runakunataqam Jisusqa kayshinapis yach'achirqan:
—Qamkunaqam waq rupay seqanamba ladumbi pukutayta

rikashpaqa ningillapa: “Rinnam tamyaq”, nishpa. Allibri chay nishqaykishina rin tamyaq. ⁵⁵Kay lugarpi *sur ladumanda wayraptinqam, ningillapa: “Biranum rinna shamuq”, nishpa. Kanan allibri chay nishqaykishina shamun. ⁵⁶Piru Dyus munashqandaqam mana munangillapachu yach'ayta. iA, qamkuna *shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunaqam syilupi ichu kay pachapi ima kaqta rikashpa yach'angillapana: Imam rin kaq, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, çimaraykutaq mana yach'angillapachu: Dyus nishqanqam kumplyikanna, nishpaqa?

Jisusmi nirqan: “Dimandashuqwanri das alliyay”, nishpa
(Mt. 5.25-26)

⁵⁷çImaraykutaq qamkuna kikiki mana yach'angillapachu: Imam alli, imam mana allichu, nishpaqa? ⁵⁸Chayri mayqan imapaq dimandashushpa, juyisman apashuykaptinqa, ñambilla alliyay chay mana allita rurashqaykipaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman, karsilman apashunambaqllapa. ⁵⁹Chaymi allipta niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu llushiq yumbay kubrashushqanda pagaranaykikaman. Chaqa manash! ni suq sintimuta rinchu pirdunashuq.

Uchaykikunata dijayllapa

13 ¹Chay tyimpupillam suq runakuna shamushpa, Jisusta nirqan:

—Suq disgrasyam kashqa. Chaqa wakin llaqta masiki galiliyanukunam *Dyuspa adurana wasimbi animalningunata wanchiykarqanllapa, Dyusta aduranambaq. Chayshina ruraykaptinllapam, gubyirnu Pilatupa suldadun-

guna qonqaylla paykunataqa wanchirqan. Chaymi chay runakunapa yawarnin chay animalningunapa yawarninwan taqllukarqan, nishpa.

²Chaymi Jisusqa nirqan:

—(Kwidawkish qamkunapis paykuna-shina wañungimanllapa.) Amar yuyayllapachu: Chay runakunaqam yumbay llaqta masin galiliyanukunamanda mas uchayuq kashqanrayku, wañurqanllapa, nishpaqa. ³Ashwanri allita yach'ayllapa, uchaykita mana dijaptikillapa Dyusta kasunaykipaqqam, qamkunapis ringillapa chingaq. ⁴Manchu Jirusalimbiqa chay Siluwi shutiq *altu turri bulakashpa, 18 jirusaliniruta pambashpa wanchirqan. Piru amar yuyayllapachu: Chay wañuqkunam yumbay llaqta masingunamanda mas uchayuq kashqanrayku, chayshina wañurqanllapa, nishpaqa. ⁵Ashwan alliptam niykillapa, uchaykita mana dijashpaqam, qamkunapis ringillapa chingaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus mana puqoqwan

⁶Suq kumparasyunda ruranambaqmi, Jisusqa kayshina nirqan:

—Suq runapa wirtambim suq yura *igus karqan. Chaymi chay dwiñunqa suq diya rirqan chay igusnimba puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. ⁷Chaymi piyunninda qayashpa nirqan: “Rikay, kimsa watanam achka bwiltasta yanqa shamushqa kani igusta pallaq. Piru rikay, kanangamanmi mana nima puqoyninda tarishqachu kani. Chayri kuchuyna. Yanqam arkakuykan wirtaypiqa”, nishpa. ⁸Piru chay piyunninqam nirqan: “Taytitu, dijayraq kay watitata. Mayá, tukuy rridurninda allashpa wanuta wichushaq. ⁹Talbisri chayshina ruraptiy, puqonman. Piru

mana puqoptinqam, chaypina kuchushpa wichukungi”, nishpa. [*Nuta: Chay yura igus mana puqoyniyuqqam chay runa Dyusta mana kasuqshina.*]

**Jisusmi samana diyapi suq warmi
nanaywan kumurashqata
kach'akachirqan**

¹⁰Suq kutinmi Jisusqa *samana diyapi *sinaguga wasipi yach'achikuykarqan.

¹¹Chaypim karqan suq qeshyaq warmi. Payqam 18 watas tukuyta kumurashpalla puriq. Chaqa suq *dyablum rurashqa karqan, ama nimatapis atinambaq dirichu shayayta. ¹²Chaymi Jisusqa chay qeshyaq warmita rikashpa, qayashpaqa nirqan:

—Warmisita, nanaynikimandam kach'akachiykina.

¹³Chayshina nishpaqam, Jisusqa makingunata sawanman rurashpa, chay uras das kach'akachirqan. Chaymi chay warmiqa, dirichuna shayashpa, Taytanchiq Dyusta ancha alabarqan. ¹⁴Chayta rikashpam, chay sinaguga wasipa kamachikuqninga Jisuspaq ancha piñakurqan. Chaqa Jisusqam chay warmitaqa kach'akachishqa karqan samana diyapi. Chaymi chay kamachikuqqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Sayis diyastallam atinchiqllapa trabajaytaqa. Chayri chay diyakunapilla shamuyllapa, kach'akachishunan nanaynikimanda. ¡Ama samana diyapiqa! nishpa.

¹⁵Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—¡A, *shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Ima qamkunaqachu mana trabajangillapa samana diyapiqa? Chaqa chay samana diyapiqam buyisnikita, burruykita takalninmanda paskashpa, apangillapa yakuta upyachiq, ¿manachu? ¹⁶Chayshinallam kay warmi

*Abrajamba karu willkan kaqta dyabluqa 18 watasta kay qeshyaywan watahqashina. Chayshina kaptinqa, ¿akasuchu mana balin samana diyapi kach'akachinayqa? Chaqa ancham balin kach'akachinaypaq, nishpa.

¹⁷Chayshina Jisus niptinqam, yumbay chay kuntraqkunaqa ancha penqakurqanllapa. Piru chay ancha achka rikaqkunaqam, Jisus yumbay chay shumaq rurashqangunata rikashpaqa, ancha kushikurqanllapa.

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan ñapushpa murunwan
(Mt. 13.31-32; Mk. 4.30-32)**

¹⁸Chaymandaqam Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Dyustana kasuqkunataqa ¿imawandaq atini kumparayta?

¹⁹Paykunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, chay ñapushpa murunqa uchulitamanda wiñashpa, atunda wiñan. Chaymi asta bwilaq pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). [*Nuta: Chay ñapushpa murunshinam Dyusta kasuqkunaqa. Chaqa ashliata kashpallapapismi, ancha rinllapa achkayaq.*]

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan libadurawan
(Mt. 13.33)**

²⁰Jisusqam nirqambis:

—Dyustana kasushpa kawsaqkunataqa ¿ima maswandaq atini kumparayta?

²¹Paykunaqam *libadurashina. Suq warmiqam midyu kustal mach'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayan. Chay ashla libaduraraqam chay achka mach'kataqa limpu saksachin, ¿manachu? [*Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqkunapis ashliatalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.*]

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan kich'ki punguwan**
(Mt. 7.13-14, 21-23)

²²Jisusqam Jirusalinman riqshinaqa, llaqtakunaman, kasiriyukunaman ch'ayarqan. Ch'ayashpaqam, chay llaqtakunapi tiyaqkunata yach'achishpa, yach'achishpa, pasarqan. ²³Chaypim Jisusta suq runa kayshina tapurqan:
—Taytitu, çashlitallachu rinllapa washadu kaqqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

²⁴—Chay kich'ki punguta imashinapis utqa yaykuyllapa. Kaykish niykillapa, ancha achka runa warmim rinllapa munaq yaykuyta. Piru tardina kaptinqam, manana rinllapachu atiq yaykuytaqa. ²⁵Chaqa wasi dwiñu atarishpa, pungunda kirpaptinqam, mayqanniki sawapi kidaqqa pungunda takashpa, ringillapa qayakuq: “Kamachikuq Siñursitu, kich'ayri punguykita”, nishpa. Piru payqam rin nishuqllapa: “Manam riqsiykillapachu. ¿Maymandach'i kangillapa?” nishpa. ²⁶Chaymandaqam qamkunaqa ringillapa niq: “Qamwanmi mikurqanchiq, upyarqanchiq. Manchur qamqa chay kalliykunapi yach'achikurqayki” nishpa. ²⁷Chayshina qamkuna niptikipismi, payqa rin nishuqllapa: “iNishushqallapanam kani: Manam riqsiykillapachu! ¿Maymandach'i kangillapa? iAshuyllapa kaymanda, qamkuna mana allikunata ruraqkunaqa!” nishpa. ²⁸Chaymi sawa pungupi kidashpa, ringillapa rikaq chay alma *Abrajanda, *Isakta, *Jakubuta, *Dyuspaq rimaqkunatapis syilupi Dyuspa ñawpambina kaqta. Chaymi qamkunaqa ancha ringillapa malayakuq. iLlalli qamkunata Dyuspa ñawpanmanda qatishuptinqam, ancha waqashpa, ancha llakishpa, kiruykillapata ringillapa qech'yachiq! ²⁹Chaqa chay diyapiqam kay pachapa yumbay kuchungunamanda rin tandakaq-

llapa Dyusman, paywan syilupi tiyashpa, pulla mikunambaqllapa. ³⁰Chay diyapim wakin mana kamachikuq kaqkunaqa ancha kamachikuqna puntapi rinllapa kaq. Piru wakin kamachikuq kaqkunaqam chay diyapiqa mana nimapaq balishpa, ancha ikipi rinllapa kaq.

**Jisusmi Jirusalimbi
tiyaqkunapaq waqarqan**
(Mt. 23.37-39)

³¹Chay diyallam wakin *farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayamushpa, Jisusta nirqanllapa:

—Riy kaymanda. Chaqa chay gubyirnu *Irudismi munan wanchishuyta, nishpa.

³²Chayshina willaptinllapam, Jisusqa nirqan:

—Riyllapa willay chay surrushina ingañakuq Irudista: “Kay diyakunam Jisusqa rin qatiq *dyablukunata. Rimbismi kach'akachiq qeshyaqkunata. Chaymandaqam yumbay trabajunda rinna ushyaq”, nishpa. ³³Piru kanan, qaya, qaya suq punchawpismi alli, kay ñanda rinaypaq. Chaqa *Dyuspaq yumbay rimaqkunataqam masta wanchinllapa Jirusalin llaqtapi.

³⁴iAy, Jirusalimbi tiyaqkuna! iQamkunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa! iKanan Dyus kach'amushqan runakuna ch'ayashuptinmi, sitashpa wanchingillapa! Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis kutin kutin ancha munashqa kani qamkunata tandashuyllapata. Piru manam munashqallapachu kangi. ³⁵Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kaq. Kanan mananam ringillapachu rikawaq, suq diya kutimunaykaman. Chaymi chay diyapi noqapaqqa ringillapa niq: “iAlabashqa kanqa, Tayta Dyuspa rrimplasun shamuqqa!” nishpa.”

**Jisusmi kach'akachirqan suq runa
saksaykaq kwirpuyuqta**

14 ¹Suq *samana diyapim Jisusqa rirqan mikuq suq kamachikuq *farisiyu duktrinayuppa wasinman. Chaypim wakín farisiyukunaqa Jisusta chapaykarqan. ²Chaypim karqambis suq runa ancha padisiyqaq saksaywan. ³Chaymi Jisusqa *Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunata, chay farisiyukunatapis tapurqan:

—Mayá, ¿qamkunaqa imatam ningillapa? ¿Dyusqachu dijawanchiq, runa masinchiqta kach'akachinanchiq samana diyapi ichu mana? nishpa.

⁴Chayshina tapuptinqam, chay farisiyukunaqa uyararqanlla. Chaymi Jisusqa chay uras chay qeshyaqpa sawanman makinda rurashpa, kach'akachishpa:

—Riyna, nirqan.

⁵Chaymandaqam chay farisiyukunata nirqan:

—Mayqannikipa suq burruyki ichu suq turuyki suq qoch'aman bulakaptin samana diyapiqa, ¿manachu chay uraslla qamkunapis trabajashpa, surqongimanllapa? nishpa.

⁶Chaymi chay farisiyukunaqa manana nimatapis atirqanllapachu kuntistayta.

Umildikuna kashunllapa

⁷Chaymandaqam Jisusqa chay kumbidadu runakunata rikarqan, mas allin iskañukunata akraptin, puntapi tiyanambaqllapa. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

⁸—Mayqan kumbidashuptin suq kasamyintu fyistamanqa, ama tiyaychu punta tiyanapiqa. Chaqa puntapi tiyaptikiqakish, ch'ayamunman suq kumbidashqan mas kamachikuq qamanda. ⁹Chaykish chay mayqan kumbidashuqqa nishungiman: “Qoyri

kay tiyanata kay suqta”, nishpa. Chaych'i ancha penqakushpa, ringiman tiyaq iki tiyanaman. ¹⁰Chayri mayqan kumbidashuptinqa, iki tiyanapi tiyay. Chaymi chay mayqan kumbidashuq shamushpa nishungiman: “Yanasita (Yanasitu), shamuy kay mas allin punta tiyanaman”, nishpa. Chaymi chay mesapi wakín kaqkunaqa qambaq ninqallapa: “Paymi ancha baliq runa”, nishpa. ¹¹Chaymi mayqan runa munashpa kamachikuq kaytaqa, suq diyaqa rin penqakuq. Piru chay umildi kaqqam suq diyaqa ancha rin kamachikuq, nishpa.

¹²Chaymandaqam chay kumbidakuq runata Jisusqa nirqan:

—Rurashpa fyistataqa, ama yuyaychu: Yanasaykunata (Yanasuykunata), masaykunata, aylluykunata ichu imayuq bisinuykunatallam rini kumbidaq, nishpaqa. Chaqa paykunaqam qam kumbidashqaykishina kumbidashushpa, rinllapa kutichishuq. Chayshinaqam mana pitapis yanapaykangichu.

¹³Ashwanri suq fyistata rurashpaqa, kumbiday chay mana imayuqkunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata.

¹⁴Chaymi chayshina chay mana imayuqkunata yanapashpaqa, ancha kushikushpa ringillapa tiyaq. Chaqa chay pubrikunaqam mana atinqachu pagarashuytaqa. Piru allin runakuna kawsamuptinmi, Dyusqa rin pagarashuq, nishpa.

**Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan
kasaraqkunapa fyistanwan
(Mt. 22.1-10)**

¹⁵Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, chay mesapi tiyaqkunamanda suqninqa Jisusta nirqan:

—iAncha kushikunqa chay runa Dyuswan syilupi tandata mikuqqa! nishpa.

¹⁶Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq runash ancha allin fyistata rurashpa, kumbidarqan ancha achka runakunata.

¹⁷Chayshi mikunan uras ch'ayaptinga, kriyadunda kach'arqan qayamunambaq chay kumbidashqangunata. Chayshi kriyadunqa rishpa nirqan: “Shamuyllapana mikunanchiq. Listunam mikunaqa”, nishpa.

¹⁸Chayshina qayaptingash, yumbay kumbidashqangunata nirqan: “Pirdunawayllapa. Manam atinillapachu riyta”, nishpa.

Chay punta runa kumbidashqaqash nirqan: “Randishqam kani ch'akrata. Riqmi rini rikaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki”, nishpa.

¹⁹Suqpiishi nirqan: “Randishqam kani sinku yuntas buyiskunata. Chaymi rini riq mallipaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki”, nishpa. ²⁰Suqpiishi nirqan: “Chayraqmi kasarashqa kani. Chayraykum mana atinichu riyta”, nishpa.

²¹Chayshi kriyadu kutimushpa, chayshina patrunninda niptingqa, chay patrunninqa piñakushpa, nirqan: “Riy kallikunamanda das apamuq waq mana nimayuy runakunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata”, nishpa.

²²Chayshi kriyaduqa rishpa, chaykunata apamushpaqa, nirqan: “Patrunsitu, apamushqanam kani chay niwashqaykishina. Piru kanraqmi tiyanakunaqa”, nishpa. ²³Chayshi patrunka kriyadundaqa nirqan: “Riy kallikunaman, ñangunaman. Ancha animachishpa, apamuy suq runakunatapis, kay wasiy undanan. ²⁴Piru manam ni mayqan waq punta kumbidashqayqa mikunqachu mikunaytaqa”, nishpa.

Ancha padisishpapis, Jisusta kasushun
(Mt. 10.37-38)

²⁵Chay tyimpupim ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. Chaymi payqa rishqanshina tikrakamushpa, yumbayta nirqan:

²⁶—Mayqan noqaman shamuyqa ancha kuyawanqa maski yumbay kuyashqan-
manda. Chayri mayqanniki noqata

kuyawanaykimanda taytaykita, mamaykita, warmikita, wambraykikunata, masaykikunata, panikikunata ichu kikin kwirpuykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykipaqqa.

²⁷Chayri noqapi kriyishqaykirayku padisishpa, ichu suq kruspi munaptingllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy ringi kaq; manaqa manam.

²⁸(Mayá, nishqaykillapa suq kumparasyunda:) Mayqanniki suq *altu turruta munashpa ruraytaqa, puntata allita yuyangiman: ¿Aykataraq gastayman ushyanayqa? ¿Aypanmanchuraq qellayniy ichu mana? nishpa. ²⁹Chaqa mana allita yuyashpa, simyintuta qallarishpaqam, mana atingimanchu ushayta, faltapting qellayniki. Chaymi yumbay rikashuqkuna asipashushpa ninmanllapa: ³⁰“Kay runam qallarishqa suq turruta ruraq; piru manam atishqachu ushayta”, nishpa.

³¹Ichu mayqan gubyirnu munashpa pilyayta suq gubyirnuwanqa, manachu puntata allita yuyanman: ¿Kay 10.000 suldaduykunawanqa atiymanchu binsiyta paypa 20.000 suldadungunataqa? nishpa.

³²Chaymi mana atishpa pilyaytaqa, karupillaraq kashpa, chay gubyirnuqa kach'anman rrimplasunda parlanambaq, ama pilyananllapa. ³³(Chayshinar mayqan-niki noqata munashpa kasuwaytaqa, puntata ancha allita yuyay: ¿Alliptachu munani kasuyta ichu mana? nishpa.) Chaqa mana dijashpa tukuy imaykitam, mana atingichu yach'akuqniy kaytaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarkan
ñañakashqa kach'iwan
(Mt. 5.13; Mk. 9.50)

³⁴Chaymandaqam Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, kayshinapis nirqan: —Kach'iqam ancha allin. Piru lambaqyaptingam, mana atinchiqchu allichayta kach'iyambaqqa.

³⁵Mananam balinchi nimapaq, ni wanupaq. Ashwanmi wichukunan-chiqna balinqa. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa, nishpa. [Nuta: Jisusta mana munaq kasuqqam chay mana baliq kach'ishina.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa wishawan
(Mt. 18.10-14)

15 ¹Achka *kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuqkunapismi qemikarqanllapa, Jisusta uyanambaq. ²Chayraykum *farisiyu duktrinayuqkuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis Jisusta penqashpa nirqanllapa:

—Rikay, Jisusqam uchayuq runakunata ch'ayachishpa, paykunawan mikun, nishpa.

³Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurarqan:

⁴—Mayá, qamkunamanda suqniki 100 wishayuq kashpa, suq wishayki chingaptinga, ¿manachuraq chay 99 wishaykita pastupi dijashpa, ringiman maskaq chay suq wishaykita tarinaykikaman? ⁵Chaymi chay wishaykita tarishpaqa, ancha kushikushpa umbrukushpana apamungiman. ⁶Kanan wasikiman ch'ayashpaqam, kumpañiruykikunata, bisinuykikunata tandashpa, ningiman: “iKay chingashqa wishaytam tarishqana kani! iChayri kushikushunllapa!” nishpa. ⁷Chaymi allipta niykillapa, chayshinallam syilupipis. Dyuspi chay 99 kriyiqkunapaq syilupiqa ancha kushikunllapa. Piru suq mana allin runa ichu warmi uchangunata dijashpa, Dyuspina allipta kriyiptingam, ashwan masta kushikunllapa syilupiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa qellaywan

⁸Mayá, suq warmi dyis ancha baliq yuraq qellayniyuq kashpa, suq

qellayninda wichushpaqa, ¿manachuraq michanda syindishpa, chay wasinda pichashpa, kuchun kuchun allita maskanman tarinangaman? ⁹Chaymandaqam chayshina tarishpaqa, tandashpa yanasangunata, bisinangunata ninman: “Yanasitakuna, kushikushunllapa, kay wichushqay qellayniyta tarishqarayku”, nishpa. ¹⁰Chayshinallam syilupi Dyuspa anjilningunapis ancha kushikunllapa suq mana allin runa uchangunata dijashpa, Dyustana kasuptingqa. (Chayraykum chay uchayuqkunawanqa tandakani, Dyuspaq yach'achinaypaq), nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan suq runapa churin qellayninda malgastaqwan

¹¹Jisusqam nirqambis:

—Suq runam ishkay churiyuq karqan.

¹²Chay shullka churinmi taytanda nirqan: “Taytitu, qowaynari noqapaq kaq irinsyayta”, nishpa. Chaymi taytanqa chay ishkay churingunata ch'akrangunata animalningunata partirqanna. ¹³Chaymandaqam wakin diyamandaqa, chay shullka churingqa irinsyanda limpu randikushpa, suq karu *nasyunmanna rirqan. Waqqiqam tukuy laya mana allikunata rurashpa, chay qellayninda malgastashpa, limpuna ushyarqan. ¹⁴Chaymandaqam yumbay qellayninda ushyaptinga, chay nasyumbiqa tukuy maypi ambrunana karqan. Chaymi payqa mallaqna purirqan. ¹⁵Chayraykum manana nimanayta atishpaqa, suq patronmanna rirqan, trabajuta maskaq. Chaymi chay patronqa trabajuta qoshpa, kach'arqan asyindanman, kuchingunata qaranambaq. ¹⁶Chaypi qaraqshinaqam anchana mallaqnarqan. Chaymi kuchikunapa mikunan algarrubuta anchana munarqan mikuyta. Piru manam dijarqanllapachu mikunam-

baqqa. [Nuta: *Chay algarrubugam suq plantapa puqoynin. Piru manam runakuna mikunanchu.*] ¹⁷Chaymi ancha yuyashpa nirqan: “Taytaya wasimbiqam achka trabajadurkuna kan. Paykunaqam ancha allita mikunllapa. iPiru noqaqam kaypi mallaqnashpa wañuqna rini! ¹⁸Kutirishaq taytayman. Ch'ayashpaqam nishaq: Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, ancha uchata rurashqa kani. ¹⁹Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa. Suq piyunnikita-shinar ch'ayachiway”, nishpa. ²⁰Chayshina yuyashpaqam, chay karu nasyun-mandaqa kutimurqanna taytanman.

¹Chaymandaqam ch'ayaykaptinqa, taytanqa karupilla rikashpa, ancha llakipashpa, kallparqan tinguc. Tingushpaqam abrasashpa, *mucharqan qaqlambi churindaqa. ²¹Churingam nirqan: “Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, uchata rurashqa kani. Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa”, nishpa. ²²Piru taytanqam qayashpa kriyadungunata kamachirqan: “Chay mas allin mudanata apamushpa, kay churiyta mudachiyllapa, surtijachiyllapa, sapatuchiyllapa. ²³Chay mas gurdu mishiruta apamushpa, wanchiyllapa, fyistata rurashpa mikunanchiqllapa. ²⁴Chaqa kay churiyqam chingashpa, wañushqashina karqan. Piru kanan kutimushpaqam, kawsamushqashina”, nishpa. Chaymi fyistata rurashpa kushikurqanllapa.

²⁵Piru chay kulaka churingam ch'akrambi kashqa karqan. Chayman-daqam wasinman ch'ayaykashpaqa, uyarqan kunyalla fyistata rurashpa dansaykaptinllapa. ²⁶Chaymi payqa suq kriyadunda qayashpa tapurqan: “¿Imam kan?” nishpa. ²⁷Chay kriyadunqam nirqan: “Masaykim ch'ayamushqana. Chaymi taytaykiqa allilla ch'ayamushqanrayku, chay mas gurdu

mishiruta wanchichishqa, fyistata ruranaqam”, nishpa. ²⁸Chayta yach'ashpaqam, chay kulaka churinga ancha piñakushpa, manana munarqanchu yaykuyta. Chaymi taytanqa llushishpa, ancha rrugarqan yaykunambaq. ²⁹Piru payqam piñakushpa, taytanda kayshina nirqan: “Noqaqam ancha achka watakunata kaypi sirbiyki, tukuy imapi kasushushpa. Piru chayshina allita sirbishuptiypismi, mana nunka ni suq chibituta qowashqachu kangi, kumpañi-ruykunawan fyistata rurashpa kushikunaypaqqa. ³⁰Piru rikay, chay churiki partin qoshqaykita bandulira warmikunawan limpu ushyashpa kutimuptinqam, paypaqqa chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa kangi”, nishpa. ³¹Chaymi taytanqa nirqan: “Ijitu, qamqam tukuy tyimpu pullay kangi. Chaymi tukuy imaykunaqa qamba. ³²Piru kananqam ancha alli, kay fyistata rurashpa kushikunanchiq. Chaqa kay masaykiqam wañushqashina kashqanmanda, kananqa kutimushqana. Chingashqa kashqanmandam, tarishqana kanchiq”, nishpa.

[Nuta: *Chayshinam Dyus ancha kushikun, suq uchayuc runa uchangunata dijaptin. Piru chay farisiyukunam chay kulaka churishina mana munarqanllapachu ch'ayachiya chay uchakunata dijaqkunataqa.*]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runa patrunninda ingañaqwan

16 ¹Jisusqam *yach'akuqningunata kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuc runam suq *impliyadumbi ancha yuyakushpa numbrarqan, payna tukuy imanda randinambaq randikunambaq. Piru suq diyam wakin runakuna yach'arqan chay impliyadupaq: Patrunnimba kusasningunata,

qellaynindam yanqakunapi gastaykan, nishpa. Chaymi chay patrunnindaqa chayshina rurashqambaq willarqanllapa. ²Chaymi chay patrunka chay impliyadundaqa qayashpa, nirqan: “Qambaqmi yach'ani. ¿Imatam rurashqa kangi? Mayá, chay kusasniykunapaq, qellayniypaq kwintata qoway. Mananam ringichu trabajaq”, nishpa. ³Chaymi chay impliyaduqa yuyarqan: “Patrunniiy trabajuyumanda qatiwap-tinqa, ¿imanashaqraq? Chaqa ch'akrapí trabajanaypaqqam mana balinichu. Limush'nata mañakunaypaqqam penqakuni”, nishpa. ⁴Chaymandaqam yuyarqan: “¡A, ya yach'aninam! Kaypiraq kashpa, suqkunata yanapashaq, mana trabajuyuq kaptiy, paykunana wasinman tandawanambaq”, nishpa. ⁵Chaymi chayshina yuyashpaqa, patrunninda dibiraqkunata, suqninda suqninda qayachishpa, tapurqan: “¿Aykatataq dibirangi patrunkiyaq?” nishpa. ⁶Chaymi suq dibirakuqqa nirqan: “100 *barril asiytitam dibirani”, nishpa.

Chaymi chay impliyaduqa chay runata nirqan: “Kaypim kay tratukushqayki dukumintu. Tiyashpa, das suq mushuq dukumintuta ruray, 50 barril-tallana dibiranayki”, nishpa. ⁷Chaymandaqam suq dibirakuqtapis tapurqan: “¿Qamqa, aykatataq dibirangi?” nishpa. Chaymi chay dibirakuqqa nirqan: “100 midida trigutam dibirani”, nishpa. [Nuta: Kada mididach'i ch'usku kintal triguta piskaq.] Chaymi chay kriyaduqa paytapis nirqan: “Kaypi kay tratukushqayki dukumintu. Suq dukumintuta das allichay, 80 mididatallana dibiranayki”, nishpa. ⁸Chaymi patrunninqa chayta yach'ashpa, chay malu impliyadumbaqaqqa nirqan: “Ay, chay impliyaduyqam ancha yach'ayniyuq kashqa, chayta ruranambaqqa”, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa nirqan: —Kay mundupa kusasningunapi yuyakuqkunaqam Dyuspi yuyakuqkuna-manda mas yach'ayniyuqkuna. Chaqa paykunapuram masta yanapanakunllapa qellayninwan.

⁹Chaymi noqaqa kayshina niykillapa, kay mundupi imayki kaqwan suqkunata yanapay, yanasuyuq (yanasayuq) kanaykillapa. Chaymandaqam chay imaykillapaqa rin ushyakaq. Piru syilupiqam chay achka yanapashqayki-kuna kushikushpa, shumaqta rinllapa ch'ayachishuq.

¹⁰Chaqa mayqan ashlitata allita kwidaqqam, achkatapis allita rin kwidaq. Piru mayqan ashlitata mana allita kwidaqqam mas achkatapis mana allitachu rin kwidaq. ¹¹Chayshinam kay mundupa kusasningunata mana allikunapi qamkuna gastaptikiqa, Dyusqa mana rinchu qoshuqllapa chay mana ushyakaq imangunataqa. ¹²Kanam kay pachapi suqpa imangunata mana allita kwidaptikilla-paqam, Taytanchiq Dyusqa mana qoshunqallapachu partikitaqa.

¹³Manam pipis atinchu ishkey patrundaqa kasuyta. Chaqa suq patrunnindam masta rin ch'iqniq; suqtaqam masta rin kuyaq. Ichu suqtalla ancha rin kasuq, suqtaqa mana. Chayshinallam mana atingillapachu Dyusta, qellayta pullata kuyaytaqa.

¹⁴Chay *farisiyu duktrinayukunaqam qellayta ancha munarqanllapa. Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, ancha asiparqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

¹⁵—Qamkunaqam runakuna alabashu- nambaq, allin runa layapaq tukungillapa. Piru Tayta Dyusqam qamkunapa shunqoykitaqa allita riqsin: Qellaytallam munanllapa, nishpa. Chaymi Dyusqa qamkuna rurashqaykita millanashpa ch'iqnin.

**Jisusmi yach'achikurqan Muysis
kamachikushqambaq**

¹⁶Jisusmi kayshinapis nirqan:

—*Muysispa liyningunata, *Dyuspaq rimaqkuna iskiбриshqandapismi yach'akurqaykillapa *Jwan Shutichikuq shamushqan tyimpukaman. Chay shamushqan tyimpumandapacham *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuykani. Chaymi ancha achka munanllapa imashinapis syiluman yaykuyta. ¹⁷Piru Muysispa liyningunaqam kanangaman ancha balin. Chaymi syiluan kay pacha chingap-timbis, chay liykunaqa mana ni ashlita rinchu chingaq.

**Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda
ama akrakayllapachu”, nishpa
(Mt. 5. 31,32; 19.1-12; Mk. 10.1-12)**

¹⁸Dyuspaqqam mana balinchi suq runa akrakanambaq warminmandaqa. Chaymi suq runa warminmanda akrakashpa, suqta tandashpaqam, uchayuqna kidan. Chayshinallam chay warmi dijashqata mayqan tandaqpis uchayuqna.

**Jisusmi yach'achikurqan suq kapuq
runapaq, suq pubri runa Lasarupaq**

¹⁹Suq runam ancha kapuq qarqan. Chaymi ancha shumaq ch'aniyuq mudanayyuq puriq. Kanan tukuy diyam ancha allingunata mikuq. ²⁰Karqam-bismi suq pubri limush'niritu. Paymi Lasaru shutiq. Kanan ishqoyaykaq kwirpuyuqmi qarqan. Chaymi usuraykarqan chay kapuqpa pungumbi. ²¹Kanan chay Lasaruqam ancha munarqan chay kapuqpa mesanmanda ishkiq mikunata mikuyta undanambaq. Kanan allqokuna shamushpam, chay ishqoyinda lambiykarqan. ²²Chayman-daqam chay pubri limush'nirituqa

wañurqanna. Chaymi Dyuspa anjilnina-guna *ispiritunda aparqan syiluman, *Abrajamba ispiritunwan tiyanambaq. Chaymandaqam chay kapuqpis wañurqanna. Wañuptinqam paytapis pambarqanllapa. ²³Piru chay kapuqqam *wañushqakunapa lugarninman rishpa, ancha padisirqan. Chaymi chayshina padisiykashpaqa, karumanda rikarqan Lasaruta, Abrajamba ladumbi tiyaykaqta. ²⁴Chaymi payqa jwirtita qyakushpa, nirqan: “Taytitu Abrajan, llakipawashpa, kamachiy chay Lasaruta, shamunambaq didumba puntanda yakitupi nuyuchishpa, qallituyta chirichinambaq. iChaqa kay ninapim ancha padisiykani!” nishpa. ²⁵Abra-janqam nirqan: “Ijitu, yuyayri chay unay bidaykipi tukuy imayuq kashqay-kita. Piru Lasaruqam tukuy imapi padisirqan. Kananqam payqa kaypi ancha kushikushpana tiyaykan. Piru qamqam padisiykangina. ²⁶Suq ancha jundu kibradam qamkunata noqaykuna-manda akrawanchiq. Chaymi mana pipis atinchi kay chimbamanda chay chimbamanqa pasayta. Chay chimba-mandapismi mana pipis atinchi kaymanqa pasamuyta”, nishpa. ²⁷Chaymi chay kapuq runaqa ancha rrugashpa nirqan: “Taytitu Abrajan, yush'ayku Lasaruta kach'ay aylluyku-naman, ²⁸chay sinku masaykunata willanambaq, ama kay kastiguman shamunanllapa”, nishpa. ²⁹Chaymi Abrajanaq nirqan: “Masaykikunam atin liyiya *Muysis iskiбриshqanda, *Dyuspaq rimaqkuna iskiбриshqandapis. Chaykunata liyishpa, kasunqallapa, washadu kananllapa”, nishpa. ³⁰Chay-mandaqam chay kapuqqa nirqan: “iTaytitu, chaykunataqam mana rinllapachu kasuq! Piru suq alma kawsamushpa, paykunaman rikakup-tinqam, kriyishpa, uchanllapata rinllapa

dijaq”, nishpa. ³¹Piru Abrajanqam nirqan: “Paykuna mana kasushpa Muysis nishqanda, Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqam, mana rinllapachu kasuq wañushqanmanda kawsamuqtapis”, nishpa.

Kwidakashunllapa, suqkunata ama uchata rurachinanchiq

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mk. 9.42)

17 ¹Jisusmi kayshinapis *yach'akuqningunata nirqan: —Ancha trabajusmi rin kaq, shumaqta kawsanaykillapa. Chaqa suqkunam rinllapa animachishuq, uchata ruranaykillapa. Piru paykunaqam ancha kastigadu rin kaq. ²Chayri chay uchata rurachiqaqqa mas alli kanman kungambi suq atun mulinu rumita watahpa, *mar yakuman wichukunanllapa, ch'uwashpa wañunambaq, amaraq kay wambrituykunata uchata rurachiptin. ³Chayri qamkuna kikiki kwidakayllapa, ama ni pitapis animachinayki uchata ruranambaq. Ashwanri kriyiq masiki mana allita rurashuptinqa, anyay, amana mas uchata ruranambaq. Piru uchangunata dijashpa, pirdunda mañashuptinqa, pirdunay. ⁴Suq diyapi syiti bwiltasta mana allita rurashushpa, chaymanda chay syiti bwiltasta syintishpa, pirdunda mañashuptinqa, pirdunay, nishpa.

Apustulningunam munarqan mas allita Jisuspi yuyakuyta

⁵Yumbay chayta uyashpaqam, Jisuspa *apustulningunaqa nirqan:

—Yanapawayllapa, qambi mas allita yuyakunaypaq, nishpa.

⁶Chaymi Jisusqa paykunata nirqan: —Ashlitata noqapi kriyishpaqach'i, tukuy imata atingimanllapa rurayta. Chaqa kay ancha atun yura sikamuruta

qamkuna kamachiptiki: “Pilakashpa, riy *mar yakuman plantacaq”, niptikiqa, kasushushpa, allipta chayshina rin ruraq.

Ama palanganu kashpachu, Dyusta allita kasushunllapa

⁷—Amar palanganuqa kayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyuspaqam mana baliq *randishqa kriyadushinalla kani, nishpa. Mayá, yuyashunllapa: Suqniki kriyaduyuy kashpa, chay kriyaduyki yapukushpa, michikushpa, wasikiman ch'ayaptingachuraq, ñningiman: “Pasashpa mesaman tiyay mikunayki”, nishpa? ⁸Manam chayshinaqa ningimanachu. Ashwanmi kamachingiman: “Utqa yanukushpa, mandilnikita rurakushpa, mirindachiway. Chaymandaqa noqa mikuptiy upyaptiyraqmi, qambis atingi mikuyta, upyaytaqa”, nishpa. ⁹¿Akasuchu qamkunaqa chay randishqa kriyaduykita chay ima kamachishqaykita ruraptinqa, “Dyusilupagi” ningimanllapa? Manám. ¹⁰Chayshinallar qamkunapis Dyus kamachishushqanda rurashpa, yuyayllapa: “Mana baliq randishqa kriyadushinam kanchiqllapa. Chaqa Dyus niwashqanchiqtallam rurashqa kanchiq. Manam yuyashqachu kanchiq, masta rurananchiqpaqqa”, nishpa.

Jisukristum kach'akachirqan dyis runa ismuykaq kwirpuyuyta

¹¹Jisusmi Jirusalinman riqshinaqa, *prubinsya Galiliyapa, prubinsya

*Samaryapa lindirunda pasaykarqan.

¹²Suq kasiriyuman ch'ayaykaptinqam, dyis *ismuykaq kwirpuyuy runakuna shamurqan tinguq. Yaqqana tingushpaqam, karupilla shayashpa, ¹³ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Yach'achikuq Jisus, yush'ayku noqaykunatar llakipaway! nishpa.

¹⁴Chaymi Jisusqa paykunata rikashpa, nirqan:

—Mayá, riyllapa kurakunaman, paykuna rikashushpa: “Kach'akashqanam kangí”, ninambaq.

Chaymi chay runakunaqa kurakunaman riqshinaqa, limpu kach'akarqanllapa. ¹⁵Chaymi suqninga rikashpa: Kach'akashqanam kani, nishpaqa, Taytanchiq Dyusta ancha alabashpa, Jisusmanna kutirqan. ¹⁶Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, ñawpambi qonqorikushpa, pachakaman qaqllanda ch'ayachishpa, ancha pagikurqan. Chay runaqam prubinsya Samaryamanda karqan. (Chay samaryanukunam *isrraylinukunawan ancha ch'iqninakuqllapa.)

¹⁷Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay fiyu qeshyaymanda kach'akaqkunaqa ¿manachu dyis runakuna karqan? ¿Maypinataq chay nwibiq? ¹⁸¿Ima, kay furastirullachu kutimushqa, Dyusta alabanambaqqa? nishpa.

¹⁹Chaymandaqam Jisusqa chay runata nirqan:

—Atarishpana riy. Noqapi yuyakushpam, kach'akashqana kangí, nishpa.

Kayshinam Tayta Dyusqa rin kamachikuq
(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰*Farisiyukunaqam Jisusta tapurqan:

—¿Ima tyimputaq Dyusqa rin shamuy kamachikuqqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Dyus runakunapa shunqombi kamachikuptinqam, mana ringillapachu atiq rikayta. ²¹Manam pipis rinchu niq: “Kaypim, waq maypim Dyusqa kamachikuykan”, nishpaqa.

Chaqqa Dyusqam paypi yuyakuqkunapa shunqombi kamachikuykan, nishpa.

²²Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Suq diyakunam ancha ringillapa munaq rikawayta. Piru manaraqmi ringillapachu rikawaq. ²³Chay diyakunapiqam wakingunaqa rinllapa nishuq: “iKaypinam Jisukristuqa!” ichu rin nishuqllapa: “iWaqpim payqa!” nishpa. Piru chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni paykunawan riyllapachu. ²⁴Chaqqa noqa *Dyusmanda Shamuq Runam llipyaq rrilampagushina rini kutimuq. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyam kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqa *Dyusmanda Shamuq Runapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. ²⁵Piru puntatam ancha rini padisiq. Chaqqa kay tyimpupi runakunaqam mana baliqpaq rinllapa riqsiwaq.

²⁶*Nuwipa tyimpumbi kawsaqkunashinam, noqa kutimunay tyimpupipis rinllapa kawsaq. ²⁷Chaqqa chay Nuwipa tyimpumbiqam mikuykarqanllapa, upyaykarqanllapa. Wakinqam kasaraykarqan. Wakinqam chinangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi *wambuq wasinman yaykunan diyakaman. Chaymandaqam ancha jwirtita tamarqan. Chaymi runakuna warmikunaqa ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa. ²⁸Chay *Lutpa tyimpumbi pasashqanshinam rin kaq. Chaqqa chay tyimpupiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, tukuy imata randiykarqan, randikuykarqan, tarpukuykarqan, wasikuykarqanllapa. ²⁹Piru chay *Sudumamanda Lut llushishqan diyaqam syilumanda ninakuna *asufriwan ishkimushpa, chay runakunata, warmikunata limpu

wanchirqan.^p ³⁰Chayshinallam rin kaq, noqa *Dyusmanda Shamuq Runa syilumanda kutimuptiyipis.

³¹'Chayri chay diyapiqa mayqan *wasimba sawambi kaqqa amana yaykunqachu, imangunata surqonambaqqa. Chayshinallar ch'akrambi kaqkunapis amana wasinmanqa kutinqachu. ³²Lutpa warminda pasashqandar yuyayllapa. [Nuta: *Chaqa payqam Sudumamanda kallpaykashpa, ikiman tikrakashpa, chapakurqan. Chaymi chaypilla das wañurqan. Liyiy Génesis 19.26ta*]

³³Chayshinam mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykipaqqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

³⁴Alliptam niykillapa, chay tyimpupi suq kamapilla ishkey puñuykaptinqam, Tayta Dyusqa suqta rin apaq, suqta rin dijaq.

³⁵Chayshinam ishkey warmikuna pulla kutakuykaptinqa, suqta rin apaq, suqta rin dijaq. ³⁶Ishkey runa ch'akrambi kaykaptimbismi, suqta rin apaq, suqta rin dijaq.

³⁷Chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Taytitu, ¿maypitaq kay nishqaykiqa rin kaq? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq wañushqa kaptinqam, chaypi shingukuna shutilla tandakashpa muyuykan, ¿manachu? (Chayshinallam chay tyimpupipis tukuy ima pasashqanda rikashpalla, das ringillapa yach'aq: Waqpim, nishpa.)

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan juyiswan biyudawan

18 ¹Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan, ama disanimakashpachu, Dyusman mañakunanllapa. Chaymi nirqan:

²—Suq llaqtapim karqan suq juyis.

Chay juyismi mana rrispitaqchu ni Dyusta ni runa masingunata. ³Chay llaqtapiqam suq biyudapis karqan. Payqam chay juyisman rishpa, suq dimandata ruraraqan kuntrambaq. Chaymi kutin kutin juyisman rishpa nirqan: “Siñur juyis, kuntrawaqwan allin justisyata ruraway”, nishpa. ⁴Piru chay juyisqam achka tyimputa chay biyudataqa mana kasurqanachu.

Chaymandaqam kayshina yuyarqan: “Manam rrispitanichu ni Dyusta ni runa masiykunatapis. ⁵Piru kay biyudaqam kutin kutin shamun piñachiwaq, dimandanda allichanaypaq. Chaymi yanapashpa allichashaq. Chaqa achka bwiltasta shamushpaqach'i, mana dijawanqachu samanaypaq”, nishpa.

⁶Chayshina nishpaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Allita yuyayllapa chay malu juyis nishqambaq. ⁷Piru Taytanchiq Dyusqam ancha allin. Chaymi mana unayashpachu, akrashqangunata dasna rin washaq, payman punchawnindin, tutapnindin mañakuptinllapa. ⁸Chaqa Dyusqam chay akrashqangunata das rin washaq. Piru noqa *Dyusmanda Shamuq Runa kay pachaman kutimup-tiyqam, ¿kanqachuraq noqapi yuyakuqkuna ichu mana? nishpa.

Suq kumparasyundam ruraraqan farisiyuwan, kuntribusyunda kubrakuqwan

⁹Wakingunaqam yuyarqan: Noqam chay suqkunamanda Dyusta mas allita kasuni. Chaymi paykunaqa mana balinllapachu, nishpa. Chayraykum Jisusqa kay kumparasyunda ruraraqan:

¹⁰—Ishkey runakunam rirqanllapa *Dyuspa adurana wasinman, chaypi

Dyusman mañakunanllapa. Suqqam *farisiyu duktrinayuy karqan. Suqqam *kuntribusyunda kubraquq karqan. ¹¹Chay farisiyuqam shayashpa, nirqan: “Dyusitu, dyusilupagiri; manam chay uchayuy runakunashinachu kani. Chaqa wakingunaqam suwakunllapa, ichu rrispituyuy kashpapis, suqwan puñunllapa, ichu suq laya mana allikunata ruranllapa. Piru noqaqam mana paykunashinachu kani, ni kay runa kuntribusyunda kubraquqshinachu kani. ¹²Kanan kada simanam ishkay diyata ayunani. Tukuy ima ganashqaymandam *dyismuyta qoyki”, nishpa.

¹³Piru chay kuntribusyunda kubraquqam mana ni alli qemikashpachu, ni syiluman chapakushpachu, ashwan pichunda takashpa nirqan: “Dyusitu, llakipayayri. Chaqa noqaqam ancha uchayuy kani”, nishpa.

¹⁴Chaymi noqaqa niykillapa, chay kuntribusyunda kubraquqam uchangu namanda pirdunaduna, kutirqan wasinmanqa. Piru Tayta Dyusmi chay farisiyutaqa mana pirdunarqanchu. Chaqa Dyusqam chay palanganutaqa ultimupi rin ruraq penqakunambaq. Piru chay umildi kaqkunataqam ancha kamachikuqpaq rin ruraq.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan

(Mt. 19.13-15; Mk. 10.13-16)

¹⁵Wambritukunatam apamurqanllapa Jisusman, sawanllapapi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru *yach'akuqninguna chayta rikashpa, anyarqanllapa chay wambritukuna apamuqkunata (Jisusta ama piñachinanllapa). ¹⁶Piru Jisusqa chay wambritukunata qayashpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Ama arkayllapachu. Dijayllapa chay wambritukunata, noqaman

shamunambaq. Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq. ¹⁷Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam Dyusta kasushpa, rin kawsaq paywanqa. Piru palanganukunaqam mana Dyuswan rinllapachu kawsaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan

(Mt. 19.16-30; Mk. 10.17-31)

¹⁸Suq kamachikuq runam Jisusta kayshina tapurqan:

—Allin yach'achikuq Taytitu, ñimatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ñimaraykutaq niwangi: “Allin” nishpaqqa? Tayta Dyusllam allinqa. Manam masqa kanchu. ²⁰Qamqam yach'angi *Dyuspa Santu Librumbi kamachikushqambaq: “Warmiyuy kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama wanchikuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqaqa pipaqpis llullakuychu. Taytaykita, mamaykita rrispitay”, nishpa.⁹

²¹Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Tukuy kaykunatam wambraymandapacha kasushqa kani, nishpa.

²²Chayta uyashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kaysitullam faltashungi ruranayki-paqqa. Tukuy ima kaqnikita randikushpa, chay mana nimayuykunata qoy. Chayshina qoshpaqam, syilupi tukuy imayuy ringi kaq. Chayman-daqam shamuy, noqawan purinayki, nishpa.

²³Chayta niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan, ancha kapuq kashqanrayku. ²⁴Chaymi Jisusqa, ancha malaganayaqta rikashpaqa nirqan:

—Ancha trabajusraq, kapuq runakuna Dyusta kasunanllapa, paywan kawsananllapa. ²⁵Ancha trabajusraq kanman, chay atun animal *kamillu awjap rinrinda pasanambaq. Piru mas trabajusmi kanman, suq kapuq runa Dyuswan kawsanambaqqa, nishpa.

²⁶Chaymi chayta niptinqa, chay uyaqkunaqa tapurqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakayta? nishpa.

²⁷Chaymi paykunataqa nirqan:

—Runakunallaqam mana nimatapis atinmanllapachu washakayta. Piru Taytanchiq Dyusmi atin washaytaqa, nishpa.

²⁸Chaymandaqam Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapana kani, qamwanna purinaypaqllapa, nishpa.

²⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, taytanda, mamanda, masangunata, warminda, wambrangunata, Dyusta kasunambaq, ³⁰chay dijashqambaq mas achkata rin ch'askiq kay mundupiq. Piru manam chaytallachu rin ch'askiqqa. Ashwanmi syilupi tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswan, nishpa.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”

(Mt. 20.17-19; Mk. 10.32-34)

³¹Jisusmi yach'akuqningunata suq laduman apashpa, nirqan:

—Kananqam anaq Jirusalinmanna rinchiq riq. Chaqa *Dyuspaq rimaqkuna noqapaq yumbay nishqangunaqam Jirusalimbi rin kumpli. ³²Chaypiqam furastiru runakunamanna rinllapa intrigakuwaq. Kanan mana baliqkunata niwashpam, rinllapa asipawaq. Suq lastima rurawashpam, rinllapa tuqapawaq. ³³Asutiwashpam, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diyamandam rini kawsamuq, nishpa.

³⁴Piru chayshina Jisus niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana intyindirqanchu: ¿Imapaqraq chayshinaqa nirqan? nishpa. Chaqa yuyayninllapa tutayaqpishina karqan. Chaymi mana atirqanllapachu intyindiya.

Jisusmi suq sarku runata chapachirqan

(Mt. 20.29-34; Mk. 10.46-52)

³⁵Jisus ch'ayaykaptinna Jiriku llaqtamanmi, suq sarku runa ñambi tiyashpa, limush'nata mañakuykarqan.

³⁶Chaymi ancha achka runakuna chayta pasaykaqta uyashpaqa, tapurqan:

—¿Imataq kashqa? nishpa.

³⁷Chaymi paytaqa nirqanllapa:

—Jisus Nasaritmanda kaqmi kayta pasaykan, nishpa.

³⁸Chaymi payqa ancha jwirtita qayakurqan:

—iUnay *Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri! nishpa.

³⁹Chaymi Jisuspa ñawpanda riqkunaqa chay sarkutaqa anyarqanllapa uyanambaq. Piru payqam ashwamba mas jwirtita qayakurqan: —iUnay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri! nishpa.

[Nuta: “Unay Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “*Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

⁴⁰Chaymi Jisusqa riykashqanmanda shayashpa, kamachirqan:

—Riyllapa apamuy waq runata, nishpa.

Ch'ayachiptinqam, Jisusqa tapurqan:

⁴¹—¿Imatam munangi ruranaypaq qambaqqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Taytitu, munanim ñawiykunata kach'akachinayki chapakunaypaq, nishpa.

⁴²Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqapi allita kriyishqaykiraykum niyki, chapakuy, nishpa.

⁴³Chayta niptinllam, chay runaqa chay uras atirqanna rikakuyta. Chaymi Tayta Dyusta ancha alabashpa, Jisuspa ikindana rirqan. Kanan yumbay rikaqkunapismi Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

Jisusmi Sakiyuwan parlarqan

19 ¹Jisusmi Jiriku llaqtapa ch'awpinda pasaykarqan. ²Chay llaqtapim karqan suq ancha kapuq runa Sakiyu shuti. Payqam *kuntribusyunda kubraquqkunapa kamachikuqnin karqan. ³Chay Sakiyum ancha munarqan Jisusta rikayta. Lukismi ancha achka runa kaptin, takshita kashqanrayku, mana atirqanchu rikaytaqa. ⁴Chaymi payqa Jisuspa ñawpanda kallpashpa, suq yura sikamuru shutiqman llushirqan, chayta pasaykaptin, rikanambaq. ⁵Chayshina chay muntipi kaykaptinqam, Jisusqa chayta pasaqshina anaqman chapakushpa, paytaqa rikarqan. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Sakiyu, utqa ishkimuy, wasikipi pusadata qowanayki. Chaqa Taytay Dyusmi munan, qamwan kidanaypaq, nishpa.

⁶Chaymi Sakiyuqa utqaymaya ishkimushpa, kushikushpa aparqan wasinman. ⁷Chayshina apaptinqam, yumbay chay rikaqkunaqa kayshina ancha rimatikurqanllapa:

—Suq uchayuy runapa wasinmanmi Jisusqa rin kidaq, nishpa.

⁸Kanan Sakiyuqam shayashpa, Jisusta nirqan:

—Taytitu, tukuy imay kaqkunatam midya partita rini qoq chay mana nimayuqkunata. Mayqanda ingañashpa, imanda qoch'ishqa kashpapisti, ch'usku tantuta rini kutichiq, nishpa.

⁹Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Kananqam Tayta Dyusqa kay Sakiyuta wasimbi tiyaqkunata washashqana, chay unay *Abrajanshina kriyishqanllaparayku. ¹⁰Chaqa noqa *Dyusmanda Shamuq Runaqam shamushqa kani chay chingashqa kaqkunata maskashpa, washanaypaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan qellayta trabajachiqkunawan
(Mt. 25.14-30)

¹¹Jisusta chay uyaykaqkunaqam yuyarqanllapa: Jisusqam Jirusalinman ch'ayaykanna. Chaymi dasna rinchiq rikaq paytaqa, shumaqta kamachiwap-tinchiq, nishpa. Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

¹²—Suq kamachikuq runam suq karu kamachikuq *nasyunman rirqan gubyirnupaq numbrananllapa, kutimushpa nasyunninman, chaypi gubyirnun kanambaq. ¹³Piru manaraq rishpaqam, dyis kriyadungunata qayashpa, kadunuta qorqan suq qellay ancha baliqta. Chaymandaqam paykunata nirqan: “Kutimunaykaman kay qellayniyta trabajachiylapa”, nishpa. ¹⁴Piru llaqta masingunam ch'iqnirqan paytaqa. Chaymi wakin runakunata ikinda kach'arqanllapa chay karu nasyunman, paypa kuntran kayshina rimanambaq: “Noqaykunaqam mana munanillapachu chay runa gubyirnuy kanambaqqa”, nishpa.

¹⁵Piru chay kamachikuq runaqam kargunda ch'askirqan. Chaymanda kutimushpaqam, chay dyis kriyadun qellaynin qoshqandaqa qayachirqan tapunambaq: “¿Aykatam qellayniyta ganachishqallapa kangi?” nishpa.

¹⁶Chaymi chay punta kriyadunqa shamushpa nirqan: “Taytitu, kay qellaynikitaqam dyis tantus masta ganachishqa kani”, nishpa. ¹⁷Chaymi

chay kamachikuqninga kriyadunda nirqan: “Ancha allin kriyaduyumi kangi. Kay ashla qellayniyta allita trabajachiptikim, rini numbrashuq, dyis llaqtakunapa kamachikuqningan kaykipaq”, nishpa. ¹⁸Chaymendaqam suqpis shamushpa nirqan: “Taytitu, qellaynikitaqam ganachishqa kani sinku tantus masta”, nishpa. ¹⁹Chaymi chay patrunninga paytapis nirqan: “Qamqam sinku llaqtakunapa kamachikuqninga ringi kaq”, nishpa.

²⁰Chaymendaqam suqpis shamushpa nirqan: “Taytitu, kaypim qellayniki. Suq pañuyupi qepishpam waqaychashqa kani. ²¹Chaqa ancha wapu kashpam, suqkuna waqaychashqanda qamna tandangi. Suqkuna tarpukushqandam qamna kusichangi. Chaymi ancha manchashurqaq”, nishpa. ²²Chayshina chay kriyadun niptinmi, chay patrunninga kayshina nirqan: “Qamqam ancha malu kangi. Chay kikin shimikillam kundinashungi: ‘Uchayuyumi kangi’ nishpa. Qami niwaykangi wapu kashpa, suqkuna waqaychashqanda tandashqayta, suqkuna tarpukushqanda kusichashqayta. ²³Chayshina noqapaq yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq chay qellayniytaqa mana ruraraqykichu bankuman, kutimushpaqa wach'ayniyuqta surqonayta?” nishpa.

²⁴Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kamachirqa: “Chay malu kriyaduyta qellayta qoch'ishpa, chay dyis qellayniyuqta qoyllapa”, nishpa. ²⁵Chaymi paykunaqa nirqanllapa: “Taytitu, piru chay suq kriyaduykiqam dyis qellayniyuqna. ¿Imapaqnamiri qellayniyuq kaqtaqa masta qoshaqllapa?” nishpa. ²⁶Piru patrunningam nirqan: “Uyawayllapa, yumbay chay imayuqkunam masta rinllapa ch'askiq. Chay mana nimayuqqam chay ashlita kaqninda rin pyirdiq (mana allita

trabajachishqanrayku). ²⁷Waq kuntraykunapismi mana munanllapachu kamachikuqningan kaykipaqqa. Chayri paykunata kay ñawpayman apamushpa, wanchiyllapa”, nishpa.

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman

(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸Chaykunata yach'achikushpaqam, Jisusqa ñawpanllapata anaq Jirusalinmanna rirqan. ²⁹Chaymi riqshinaqa, yaqqana ch'ayashpa Bitfaji llaqtaman, Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman, chay *Ulibu lumapa sirkambi kashpaqa, ishkey *yach'akuqninga nirqan:

³⁰—Riyllapa waq chimba

kasiriyuman. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burritupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chayta paskashpa, apamuyllapa. ³¹Piru mayqan nishuptinllapa: “¿Imapaqmi paskangillapa?” nishpaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi nisitan kay burrituta”, nishpa.

³²Chayshina kamachiptinqam, chay yach'akuqninguna rishpa, Jisus nishqanishina burritutaqa tarirqanllapa.

³³Chaymi apamunanllapa paskaykaptinqa, dwiñungunaqa tarishpa tapurqan: —¿Imapaqmi burrituyta paskaykangillapa? nishpa.

³⁴Chaymi paykunaqa nirqan:

—Siñurninchiqmi nisitan. Chaymi apañillapa, nishpa.

³⁵Chayshina dwiñunda nishpam, burritutaqa apamurqanllapa Jisusman. Chaymendaqam chay burritupa sawanman kapangunata rurashpa, Jisus muntachirqanllapa. ³⁶Chaymendaqam yumbay paykunaqa Jisuspa ñawpanda rirqanllapa, kapangunata ñambi mandashpa, chay burritu sawanda rinambaq. ³⁷Kanan Jisuspi kriyiqkunam ancha achka paypa pullan riykarqanllapa. Chaymi paykunaqa chay Ulibu lumapa bajadanman ch'ayaykashpaqa,

ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa. Kanan paykunaqa yumbay chay milagrakunata rikashqanraykum, Dyusta ancha alabarqanllapa:

³⁸—iBiba biba! iTayta Dyus ancha yanapanqa kay gubyirnunchiqta, paypa rrimplasun shamuykaqta! iAnaq syilupipisri ancha kushikushpa, Taytanchiq Dyusta alabanqallapa! nishpa.^r

³⁹Chayshina Jisusta ancha alabaptinllapam, wakin *farisiyu duktrinayuku-naqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay yach'akuqnikipikunataqa anyashpa uyarachiy, nishpa.

⁴⁰Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kay runakuna uyaraptinqach'i, rumikunana rinllapa alabawaq, nishpa.

⁴¹Chayshina Jirusalinman yaqqana ch'ayaykashpaqam, Jisusqa chay atun llaqtata chapashpa, waqashpa, nirqan:

⁴²—iAy Jirusalimbi tiyaqkuna! Ancha allich'i kanman kay diyapi noqapaq intyindinaykillapa, çpim Jisukristu? nishpa. Chaqa noqam shamushqa kani yanapashuq, shumaqta kawsanaykillapa. Piru chaytaqam mana atingillapachu intyindiytaqa. ⁴³Suq diyam ancha ringillapa padisiq. Chay diyaqam kuntraykikunaqa rin kurralashuqllapa, murallata rurashpa. Chayshina kurralashushpam, ancha rin maqashuqllapa. ⁴⁴Kanan wasikillapatam pamba pamba bulashpa, rinllapa wanchishuqllapa. Chaymi llaqtaykipiqa mana nima rumi pirqashqataqa rinllapachu dijaq. Chaqa shamuptiy washashuqmi, qamkunaqa disprisyawashqa kangillapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt. 21.12-17; Mk. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵Jisukristu Tayta *Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqam, tarirqan

tukuy imata randikuykaqkunata, randiykaqkunata. Chaymi paykunataqa qatiqshina nirqan:

⁴⁶—Taytanchiq *Dyusmi Santu Librumbi nin: “Adurana wasiyqam noqaman mañakunanllapa”, nishpa.^s Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.^t

⁴⁷Chaymandaqam Jisusqa tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq. Piru kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam, chay llaqtapa awturidarningunawan kunanakurqanllapa, Jisusta wanchinanllapa. ⁴⁸Piru achka runakunam Jisustaqa ancha allita uyaykarqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa chay uyaqkunata manchashpa, mana nimatapis atirqanllapachu rurayta Jisustaqa.

Jisustam tapurqanllapa:
“¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”
(Mt. 21.23-27; Mk. 11.27-33)

20 ¹Jisusmi suq diyam *Dyuspa adurana wasimbi *shumaq nutisyanda yach'achikuykarqan. Chayshina ruraykaptinmi, ch'ayamurqanllapa kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, *kamachikuq ansyanukunapis. ²Paykunaqam Jisusta tapurqanllapa:

—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kashpa, kaykunata ruranayki?

³Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Puntata noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Mayá, niwayllapa:

^{4*}Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, runakunata shutichinanaq? ¿Dyuschu kamachirqan, ichu runakunalla? nishpa.

⁵Chaymi suqnin suqnin paykunapura parlarqanllapa:

—Niptinchiq: “Dyusmi numbrarqan Jwandaqa”, nishpaqach'i, niwashun: “Chayshina kaptinqa, qamkunaqa ¿imaraykutaq mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ⁶Piru niptinchiq: “Runakunallam paytaqa kamachirqan”, nishpaqach'i, yumbay kay runakuna rumikunawan sitawaqninchiq wanchiwanchiqman. Chaqa paykunaqam ancha kriyinnllapa: “Jwanqam *Dyuspaq rimaq karqan”, nishpa.

⁷Chaymi chayshina yuyashpaqa, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu: Pim Jwandaqa kamachirqan shutichikunanaq, nishpa.

⁸Chayshina Jisusta niptinllapaqam, paypis nirqan:

—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan saqra partidaryukunawan
(Mt. 21.33-44; Mk. 12.1-11)

⁹Chaymi Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, chay runakunata nirqan:

—Suq runash ch'akrambi *ubasta tarpushpa, partidaryukunata maskashpa, دچارqan chay tarpudunda rikanambaqllapa. Chaymandaqash payqa karuman rishpa, ancha unayarqan. ¹⁰Chayshi kusicha tyimpu ch'ayaptinga, suq kriyadunda kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qonambaq. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadundaqa mana nima ubasta qoshpachu, ashwan maqashpa, illaqtalla kach'arqanllapa.

¹¹Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadutapis musyashpa, maqashpa, mana nimatapis qoshpachu, illaqtalla kach'arqanllapa.

¹²Chayshina ruraptinllapaqash, chay dwiñuqa suq kriyadundana kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chaytapis suq lastima chuqri chuqri maqashpa, qatirqan chay ch'akramanda.

¹³Chaymandaqash chay wirta dwiñuqa nirqan: “¿Imataq kananqa atini rurayta? Mayá, kay ancha kuyashqay churiyta kach'ashaq, partiyta apamunambaq. Paqta paytaqa shumaqta ch'ayachinqallapa”, nishpa. Chayshi chayshina nishpaqa, churindana kach'arqan. ¹⁴Piru chay partidaryungunaqash seqamuqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: “Kay churingam irinsyuru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqpaqna kay ch'akra kidanambaq”, nishpa. ¹⁵Chayshina parlashpaqash, chay ch'akramanda sawaman surqoshpa, chay dwiñupa churinda wanchirqanllapa.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun kutimushpaqa, ¿imataraq ruranqa chay partidaryungunataqa? nishpa.

¹⁶Chaymandaqam pay kikin nirqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqam, chay partidaryungunata rin wanchiq. Wanchishpaqam, suqkunatana ch'akrandaqa rin qoq trabajanambaq, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akra dwiñuqam munan niyta Tayta Dyus. Chay malu partidaryukunaqam munan niyta isrraylinukunapa kamachikuqninguna.]

Chayshina Jisus niptinqam, chay uyaqkunaqa nirqanllapa:

—iAmar chayshinaqa kanqachu! nishpa.

¹⁷Piru Jisusqam chay runakunata chapashpa nirqan:

—Chayshina kanqa. Chaymi *Dyuspa Santu Librumbi suq ancha baliq rumipaq kayshina nin:

Albañilkuna wichukushqanllapa rumiqam kananqa simyintupa mas baliq rumin tikrakashqa, nishpa.^u

¹⁸Chaymi mayqan chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqqam piti piti rin kidaq; ichu chay rumi mayqamba sawan bulakashpaqa, limpu chankashpa, piti piti rin ruraq, nishpa. [Nuta: Chay wichukushqa rumiqam Jisukristu. Chay piti piti ushyakaqqam paypi mana kriyiqkuna.]

**Jisusmi kuntribusyunda
pagarakunapaq yach'achikurqan**
(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mk. 12.12-17)

¹⁹Chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunawanmi intyindirqanllapa: Jisusqam chay kumparasyundaqa rurashqa, noqanchiqkunata kuntrawaq-ninchiq, nishpa. Chaymi chay uras munarqanllapa prisuyta Jisustaqa. Piru yumbay chay uyakuq runakunata manchashpam, mana pipis almitikarqanchu prisuytaqa. ²⁰Chaymi Jisusta kuntraqkunaqa ancha chaparqanllapa, paqta imapi imashina pandanman, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, wakin runakunata pagarashpa nirqanllapa:

—Jisusman rishpa, ancha allin kasuqkunashina tukushpa, allita uyay, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa, gubyirnupi dimandananchiq, nishpa.

²¹Chaymi chay uyakuqkunaqa yanqa Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi.

Kanan qamqam mana ni pitapis sawachashpachu, allitalla rurangi.

²²Mayá, niwayllapa, ¿allichu *Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa ichu mana? nishpa.

²³Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam chayshinaqa tapuwaykanllapa prisuwananrayku, nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—¿Imaraykutaq chayshinaqa tapuwangi? ²⁴Mayá, rikachiwayllapa suq qellayta. ¿Pipa rrritratunda, shutindam rurashqallapa chay qellaypiqa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Chay qellayqam mas kamachikuq gubyirnu *Sesarpa rrritratunwan, shutinwan, nishpa.

²⁵Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chayshina kaptinqa, chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyusta qoyllapa, nishpa.

²⁶Chaymi chay uyakuqkunaqa, chay tapunakunawan tukuy runakunapa ñawpambi pandachiyta munashpaqa, mana nimatapis atirqanllapachu. Ashwanmi allita kuntistaptinqa, paykunaqa ancha ispantashqata, uyarapllana (uyarallana) kidarqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?

(Mt. 22.23-33; Mk. 12.18-27)

²⁷Chaymandaqam wakin *sadiusiyu duktrinayuqkuna Jisus kaykashqanman ch'ayarqanllapa. Chay sadusiyukunaqam kriyinnllapa: Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

²⁸—Yach'achikuq Taytitu, (unay tyimpupim) *Muysisqa librumbi iskibrishpa, kamachikurqan, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuc kashpa

wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranga, chay biyudapi wambrayuy kaptin, chay alma masamba wambran kanambaq. ²⁹Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuy kashpash wañurqan.

³⁰Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuy kashpa wañurqanna. ³¹Chaymandaqash chay mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuy kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannimbis chay warmipiq wambrakurqanchu. ³²Chaymandaqash warmipis wañurqanna. ³³Chayshina wañushqakuna allipta mushuqmanda kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminnaraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

³⁴⁻³⁵Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqannimba warmin kanqachu. Chaqa syilupiqam manana ni warmiyuy ni runayuy rinchu kaq. Kay mundupillam runakunaqa churingunata kasarachin. Paykunapismi kasarannllapa. Piru Dyusta kasuqkuna mushuqmanda kawsamushpaqam, syilupiqam manana ni runayuychu ni warmiyuychu rinllapa kaq; ni chinangunata rinllapachu kasarachiq. ³⁶Chaqa kawsamushpaqam, syilupiqam Dyuspa wambrangunana kashpa, chay anjilningunashina manana nunka rinllapachu wañuq. ³⁷Ari, rinllapam kawsamuq. Chaqa kikin Muysismi yach'achikurqan: Wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Payqam chay lumyaykaq sach'ata rikashpa, Dyus nishqanda kayshina uyarqan: “Kanangamanmi noqa *Abrajamba,

*Isakpa, *Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa.^v ³⁸Chayshina Taytanchiq Dyus chay almakunapaq niptinmi, yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaq kawsaykanraq, nishpa.

³⁹Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunaqa nirqan: —Yach'achikuq Taytitu, ancha allitam nishqa kang, nishpa.

⁴⁰Chaymi chay urasmandapacha manana pipis almitikarqanchu Jisusta tapuyta.

**¿Pipa karu willkandaq Dyus
Akrashqan Washadurqa?**
(Mt. 22.41-46; Mk. 12.35-37)

⁴¹Chaymandaqam Jisusqa paykunatapis tapurqan:

—Mayá, ¿pitaq *Dyus Akrashqan Washadurqa? ¿Imaraykutaq chay Washadurpaqqa ningillapa: “*Dabidpa karu willkanmi”, nishpaqa? ⁴²Chaqa kikin Dabidmi *Salmus librumi nin:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “*Allin laduypi tiyay,

⁴³kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.^w

⁴⁴Chayshina chay Akrashqan Washadur chay Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq kikin Dabid chay Washadurpaqqa nin: “Kamachikuqniy”, nishpaqa? Chayshinaqa ¿imashinataq Dabidpa karu willkanqa atin kayta, Kamachikuqnin niptinqa?

**Jisusmi Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunata anyarqan**
(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40; Lk. 11.37-54)

⁴⁵Yumbay uyakuqkunapa ñawpambim Jisusqa *yach'akuqningunata nirqan:

⁴⁶—Allita uyawayllapa, ama *Muysispa liyningunata

yach'achikuqkunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam ancha palanganu kashpa, gustanllapa rrastrakaykaq mudanangunata rurakuyta. Chayman-daqam plasakunaman rin, yumbay shumaqta napaykunanllapa. Kanan *sinaguga wasikunaman rishpismi, ancha gustanllapa ñawpaman pasashpa, kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. Wapantinllapa mikuqismi, ancha gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. ⁴⁷Chayshina allingunapaq tukushpam, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chayman-daqam ancha unayta Dyusman mañakunllapa, rikaqkuna ninambaq: "Paykunaqam Dyusta ancha aduranllapa", nishpa. Chaymi mas kastigadu rinllapa kaq.

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan

(Mk. 12.41-44)

21 ¹Dyuspa adurana wasimbim Jisus kapuqkunata rikarqan, ufrindanda kajungunaman wichuptinllapa.

²Chaypim rikarqambis suq ancha pubri biyudata, ishkay qellitay mana balurniyuqta wichuptin. ³Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. ⁴Chaqa yumbaymi ufrindataqa qonllapa subraq qellayninda. Piru chay pubri biyuditaqam mikunanda randinambaq kaqta limpulla qorqan, nishpa.

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq

(Mt. 24.1-2; Mk. 13.1-2)

⁵Wakingunaqam *Dyuspa adurana wasimbaq parlaykarqanllapa:

—Rikay, ancha shumaqmi kay rumingunaqa. Kanan ancha shumaq

rrigalukunatam qoshqallapa, shumaqya-chinanllapa kay atun wasita, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

⁶—Suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chay diyapiqam manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya yaqqana ch'ayamuptinqam, kayshina rin kaq

(Mt. 24.3-28; Mk. 13.3-23)

⁷Chaymi Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima tyimpum kay nishqaykiqa rin kaq? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?

⁸Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa. Amar dijakayllapachu pipis ingañashunambaq. Chaqa achka llullakuqkunam shutiywan shamushpa, rinllapa nishuq: "Noqaqam *Dyus Akrashqan Washadur kani.

Kananqam chay diyaqa ch'ayamushqana washashunayllapa", nishpa. Piru qamkunaqa amakish paykunataqa kasungillapachu. ⁹Kanan parlata uyashpa, chay maypish *nasyungunapura pilyaykanllapa, chay maypish suq nasyumba ukumbi llaqta masipura pilyaykanllapa, nishpaqa, amakish manchangillapachu. Puntatam chayshina rin kaq, piru manaraqmi kay munduqa rinchu ushyakaq.

¹⁰Chayshina nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Suq nasyumbi tiyaqkunaqam suq nasyumbi tiyaqkunawan rinllapa pilyaq.

¹¹Chay tyimpupiqam kay pachaqa ancha jwirtita rin kuyuq. Kanan ambruna, qeshyaykunam waqqi kaypi rin kaq. Syilupipismi manchaypaq siñakuna rin kaq.

¹²Piru kay nishushqaykuna manaraq pasaptinmi, qamkunataqa ancha

rinllapa qesachashuq. *Sinaguga wasikunaman apashushpam, rinllapa dimandashuq, noqapi kriyishqaykirayku. Kanan rinmi karsilashuqllapa. Dimandashushpam, rinllapa apashuq gubyirrukunapa, *prifiktukunapa ñawpanman. ¹³Piru chayshina apashup-tinllapaqam, ringillapa atiq noqapaq yach'achikuyta. ¹⁴Chaymi paykuna tapushuptinqa, ama llakiyllapachu: ¿Ima nishparaq kuntistashaq? nishpaqa. ¹⁵Chaqa noqam rini yanapashuqllapa, allita kuntistanayki, chay kuntrashuq-kuna ama atinanllapa ni binsishuyllapata ni kuntistashuyllapata. ¹⁶Piru qamkunataqam taytayki, mamayki, masaykikuna, aylluykikuna, yanasuykikunapis (yanasaykikunapis) rinllapa intrigakushuq kuntraykikunaman. Chaymi kuntraykikuna wakinnikitaqa rinllapa wanchishuq. ¹⁷Kanan achka runa, warmim rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. ¹⁸Piru kayta yach'ayllapa: Dyuspaqam aqchaykikunaqa mana ni suqsitu rinchu chinga. ¹⁹Chaymi maychika imanachishup-timbi, noqapi mana shaykuq yuyakup-tikiqa, suq bidapi rini washashuq, tukuy tyimpu kawsanaykillapa.

²⁰Piru rikaptikillapa furastiru suldadukuna kay Jirusalimbi tiyaqkunata kurralapinllapam, yach'ayllapa: Ch'ayamushqanam tyimpu kay Jirusalinda chingachinanllapa, nishpa. ²¹Chayri chayshina pasaptinqa, *prubinsya Judiypa kaqkunaga qaqakunaman mitikanqallapa. Kay Jirusalin llaqtapi kaqkunapisri mitikanqallapa. Chay chunchapi kaqkunapisri kay Jirusalinmanqa amana shamunqallapachu. ²²Chaqa chay diyakunapiqam ancha padisiqllapa rin, *Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina. ²³iChay diyapiqa akakawraq chay (ukuyuy) pach'ayuq warmisitakuna, chay iti

wambrituyuqkunaqa! Chaqa achka kastigukunam kay mundupiq rin kaq. Chayshinallam kay Jirusalimbipis achka llakikuna rin kaq. ²⁴Wakingunatam *atun kuchillukunawan rinllapa wanchiq. Wakingunataqam prisushpa, waqta, kayta karu nasyungunaman rinllapa apaq. Chay jwira runakuna binsishpam, kay Jirusalimbiqa ancha wapuyashpa rinllapa kamachikuq, Tayta Dyus qoshqan tyimpu ushyakanangaman.

Jisusmi syilumanda kayshina rin kutimuy
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mk. 13.24-37)

²⁵Rupaypi, killapi, lusirukunapim siñakuna rin kaq. Kanan kay mundupa tukuy nasyunningunapi tiyaqkunagaqam ancha llakishpa rinllapa niq: “¿Imanan-chiqtaq?” nishpa. Kanan *mar yaku ancha fiyuta kunyashpa maqchikap-tinmi, ancha manchashpa rinllapa niq: “¿Imaraq pasanqa?” nishpa. ²⁶Chayshina tukuy ima kaptinmi, wakin runaqa: ¿Imataq kay mundupi rin pasaq? nishpa, ancha manchaywan rinllapa dismayaq. Chaqa syilupi Tayta Dyus tukuy ima rurashqambismi rin kuyuy. ²⁷Chaymandaqam noqa *Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq, syilumanda pukutaypa ukumbi ancha pudirniyuq, ancha llipyashpa shamuykaqta. ²⁸Chayri yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, kushikushpa, shayashpa, syiluman chapakuyllapa. Chaqa washashunay diyaqam ancha utqana rin ch'ayamuq.

²⁹Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Yura *igusta ichu suq laya muntikunata chapayllapa. ³⁰Chay muntikunapa rapranguna pallpamuqta rikashpaqam, yach'angillapana: Tamyay tyimpunanmi yaykunchiqna, nishpa. ³¹Chayshina yumbay kay nishushqaykunata

rikashpaqa, yuyayllapa: Tayta Dyusqam utqana rin shamuy, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, nishpa.

³²Alliptam niykillapa, yumbay kay nishushqaykunaqam rin kumpliqa kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptin. ³³Chaqa syiluwan kay pachaqam rin chingaq. Piru kay nishushqayqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpliqa.

³⁴Shunqoykipi allita yuyashpa kwidakayllapa, ama kwirpuyki munashqandalla ruranaykillapa. Ama mach'ayllapachu. Amakish kay pachapa imangunapiqa yuyangillapachu. Chaykish noqa qonqaylla shamushpa, tarishuyma mana allikunata ruraykaptikillapa. ³⁵Chaqa chay diyaqam kay mundupi yumbay tiyaqkunapaqqa suq trampa qonqaylla piskakuqshina rin kaq. ³⁶Chayri qamkunaqa listu kashpa, tukuy tyimpu Dyusman mañakuyllapa, chay diyapi yumbay kay nishushqaymanda washashunayllapa. Chaqa chayshina qamkuna kwidakaptikiqam, Tayta Dyus rin yanapashuq, chay diyapi mana nimapaq penqakushpa, ñawpayman prisintakanaykillapa, nishpa.

³⁷Jisusqam chay diyakunapiqa punchawqa *Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq. Tutapqam *Ulibu lumaman riq puñuq. ³⁸Kada madrugadum achka runakuna Dyuspa adurana wasinman riqlapa, Jisusta uyaq.

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mk. 14.1-2, 10-11;

Jn. 11.45-53)

22 ¹Chay diyakunapim karqan chay *Paskwa fyista. Chay fyistataqam pasaqllapa kachangakunata, suq laya mikunata mikushpa. Chay

fyista yaqqana ch'ayaptinmi, ²chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa, uyaraplla (uyaralla) parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisustaqa wanchinchiqmanllapa? nishpa.

Lukismi chay fyistapi kaqkunata mancharqanllapa. (Jisusta wanchiptinchiqqach'i, achka runakuna kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.)

³Piru chay urasmi *dyabluqa yaykurqan *Judas Iskaryutiman. Chay Judasqam Jisuspa dusi *apustulnimananda suqnin karqan. ⁴Paymi rirqan parlaq kamachikuq *isrraylinu kurakunawan, adurana wasimba kamachikuq suldadungunawambis:

—¿Imashinataq atini intrigashuyta Jisustaqa? nishpa.

⁵Chaymi paykunata chayshina ufrisipitinqa, ancha kushikushpa, Judasta nirqanllapa:

—Qellaytam qoshqaykillapa, nishpa.

⁶Chaymi Judasqa ari, nishpa, yuyarqan: ¿Ima urasraq alli Jisusta intrigakunayqa, mana kaptin achka runakuna? nishpa.

Jisusmi *Santa Mikunata mikurqan

(Mt. 26.17-29; Mk. 14.12-25; Jn. 13.21-30;

1 Kur. 11.23-26)

⁷Chay *Paskwa fyistapa diyanqam ch'ayamurqanna. Chay qallarishqan diyapim suq uñitata wanchishpa, kachangakunawan mikurqanllapa, chay fyistata pasanambaqllapa. ⁸Chaymi Jisusqa Pidruta *Jwanda nirqan:

—Riyllapa allichaq mikunata, Paskwa fyistapi mikunanchiqlapa, nishpa.

⁹Chaymi paykunaqa tapurqan:

—¿Maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹⁰Chaymi Jisusqa nirqan:

—Waq Jirusalinman ch'ayaykashpam, ringillapa rikaq suq runa puyñumbi

yakuta apaykaqta. Chayri chay runapa ikinda riyllapa wasi yaykushqangaman.

¹¹Chaymandaqa chay wasipa dwiñunda tapuyllapa: “Yach'achikuqmi nin: ¿Mayqan kwartuykipish yach'akuqniykunawan mikushaqllapa Paskwa mikunata?” nishpa. ¹²Chayshina niptikillapaqam, payqa wasimba altumbi suq atun kwartunda rin rikachishuqllapa tukuy imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunan-chiqtaqa, nishpa.

¹³Chaymi Pidruwan Jwan rishpaqa, Jisus nishqanshina tarirqanllapa. Chaymi chay wasipina Paskwa mikunataqa allicharqanllapa.

¹⁴Chaymi chay uras ch'ayaptinga, Jisusqa *apustulningunawan mesapi tiyarqan. ¹⁵Chaymandaqam paykunata nirqan:

—iManaraq padisishpam, ancha munashqa kani mikuyta kay Paskwa fyista mikunata qamkunawan! ¹⁶Chaqa alliptam niykillapa, kay Paskwa mikunataqam kananllana qamkunanwanqa rini mikuq. Mananam mastaqa rinichu mikuq syilupi kananchiqkaman. Waqqiqam Taytay Dyuspa pullan kashpana, mikurishunllapa, nishpa.

¹⁷Chaymandaqam kupata piskashpa, Dyusman pagikushpa, nirqan:

—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. ¹⁸Chaqa alliptam niykillapa, mananam mastaqa rinichu upyaq *ubaskunapa yakundaqa, Taytay Dyuswan shamushpa, shumaqta kamachikunaykaman, nishpa.

¹⁹Chaymandaqam kachangata piskashpa, Dyusman pagikushpa, pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan:

—Kaymi kwirpuy. Chaqa intriganim wañunaypaq, qamkunata washashunaypaq. Chayri kayshina rurayllapa, noqata yuyawanaykillapa, nishpa.

²⁰Chay Paskwa mikunata mikuptinllapaqam, kupatapis piskashpa nirqan:

—Kay kupa *binuqam yawarniy. Chaqa ich'ashpa yawarniytam, suq mushuq *tratuta rini ruraq, qamkunata washashunaypaq.

²¹Piru rikayllapa, chay runa intrigakuwaqqam pullay kay mesapi. ²²Chaqa *Dyuspa Santu Librumbi nishqanshinam, noqa *Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. iPiru imananaqarari chay intrigakuwaqqa! Ancha kastigadum rin kaq, nishpa.

²³Chayshina Jisus niptinmi, *apustulningunaqa suqnin, suqnin tapunakurqan:

—¿Mayqanninchiqraq kanchiq chay intrigakuqqa? nishpa.

Jisuspa apustulningunam anyanakurqanllapa

²⁴Chaymandaqam chay dusi *yach'akuqninguna anyanakurqanllapa: —Noqam mas kamachikuqqa kani.

Suqqam bwilta nirqan:

—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

²⁵Chaypaqmi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chay suq *nasyungunapa gubyirningunam patrungunashina wapuyashpa, llaqta masingunata kamachinllapa. Chaymandaqam chay kamachikuqkunaqa alabakanllapa: “Llaqta masiykunatam ancha yanapani”, nishpa. ²⁶Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwanri qamkunananda chay mas kamachikuqqa suq umildi wambrashina ancha sirbikuq kanqa. Chayri chay kamachikuqqa suq kriadushina qamkunata sirbishunqa.

²⁷Mayá, yuyayllapa: ¿Pitaq mas kamachikuqqa, mesapi tiyaq ichu kriyadun? ¿Manachu mas kamachikuqqa mesapi tiyaq? Piru noqaqam

qamkunapa kamachikuqnikni kashpapis, suq kriyadushina tukuy imapi yanapaykillapa.

²⁸Qamkunaqam chay ñakashqaykunapi pullay kashqallapa kangi.

²⁹Chaymi Taytay Dyus awturidarta numbrawashqanshina, noqapis qamkunata numbrayki, kamachikuqkuna kanaykillapa. ³⁰Chayshinam numbraykillapa, kamachikunay tyimpupi noqawan pulla mesaypi mikunaykillapa, upyanaykillapa. Kanan kamachikunan *trunukunapi ringillapa tiyaq, *isrraylinukunapa dusi *atun ayllungunata allita kamachinaykillapa, nishpa.

**Jisusmi Pidruta nirqan:
"Ringim ñigawaq", nishpa**

(Mt. 26.31-35; Mk. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹Jisusqam Pidrutapis nirqan:

—Simun, Simun, *dyablum qamkunata ancha munan mallipashuyta, triguta ishanaqshina. Chaymi Taytanchiq Dyusta nishqa: "Chay *apustulkunata qoway mallipanaypaq, ¿qambichu allita kriyinnllapa ichu mana?" nishpa. ³²Chayshina kaptimbismi, Tayta Dyusta qambaq rrugashqa kani, ama tukuy tyimpu qonqawanayki. Chaymandaqar qamqa tukuy shunqoykiwan noqapi yuyakurishpa, yanapay kriyiq masakikunata, noqapi mas allita yuyakunanllapa.

³³Chayshina niptinqam, Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqam kaypi kani pullayki rinaypaq karsilman, ichu wanchishup-timbis, pullayki wañushaq, nishpa.

³⁴Piru Jisusqam nirqan:

—Uyaway Pidru, kaykish niyki, kay tutatam manaraq gallu kantaptin, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: "¿Pich'i Jisusqa? Noqaqam mana paytaqa riqsinichu", nishpa.

**Jisuspa padisinin urasmi
yaaqana ch'ayamurqan**

³⁵Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—Chay suq bwilta kach'ashuptiy rinaykillapa, alfurjaykita, qellaynikita, llanqekita dijashpaqa, ¿imaykichu faltashurqan? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Manam nimapis faltawarqanllapachu, nishpa.

³⁶Kanan paykunatam nirqan:

—Piru kananqam niykillapa, alfurjayuqqa alfurjanda apanqa. Qellayniyuqpis qellayninda apanqa. Chay mana *atun kuchilluyuqqa kapanda randikushpa, suq atun kuchillunda randinqa. ³⁷Chaqa kananqam rinllapana qesachawaq, suq runa ancha malu ruraqtashina. Chaymi *Dyuspa Santu Librumbi nishqanqa kumplinna. Chay librumbim noqapaq nin: "Mana allin runapaqshi rinllapa riqsiq", nishpa.^x

³⁸Chaymi chay *apustulningunaqa nirqan:

—Taytitu, kaypim kan ishkaq atun kuchillukuna, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chayshinalla kanqa, nishpa.

**Jisusmi Jitsimani
Dyusman mañakurqan**

(Mt. 26.36-46; Mk. 14.32-42)

³⁹Chay tutaqam Jisusqa chay wasimanda llugshishpa, *yach'akuqningunata apashpa, rirqan *Ulibu lumaman. Chaqa chay laya kustumbriyuqmi karqan. [Nuta: Jitsimani wirtam chay Ulibu lumapi kidaq.] ⁴⁰Chayman ch'ayashpaqam, paykunata nirqan:

—Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.

⁴¹Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqman rirqan 30 mitrustach'i.

Chaypim payqa qonqorikushpa, Tayta Dyusman ⁴²mañakushpa nirqan:

—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ayaq yakushina. Munashpaqar kay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴³Chay urasmi syilumanda suq anjil shamurqan Jisusta yanapanan, ama dismayanamba. ⁴⁴Kanan tukuy chay llakikunawan masta mañakuptinmi, Jisustaqa limpu umbi pambarqan. Chaqa chay umbishqangunaqam yawarshina shuturqan allpaman.

⁴⁵Chaymandaqam chay mañakushqan-manda atarishpa, rirqan *yach'akuqningunata rikaq. Chaymi ch'ayashpaqa, paykunata tarirqan puñuykaqta. Chaqa llakishpa, ancha shaykushqa kashpam, puñuykarqan-llapa. ⁴⁶Chaymi paykunataqa nirqan: —¿Imaraykutaq puñuykangillapa? Atarishpana, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Chayshina rimaykaptinmi, achka runakuna Jisus kaykashqanman ch'ayarqanllapa. Nawpanllapataqam ch'ayarqan *Judas. Chay Judasqam Jisuspa dusi *yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Paymi qemikashpa, Jisusta napaykurqan *muchashpa.

⁴⁸Chaymi Jisusqa nirqan:

—Judas, ¿ima chayshina muchawashpachu, noqa *Dyusmanda Shamuq Runataqa intrigakuwangi kuntrawaqkunaman? nishpa.

⁴⁹Chaymi Jisuspa *apustulninguna chaykunata rikashpaqa, tapurqanllapa:

—Taytitu, ¿*atun kuchilluwanchu puntiyashaqllapa kay runakunata? nishpa.

⁵⁰Kanan suq apustulningam atun kuchillunda surqoshpa, *mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriadumba allin ladu rinrinda pitirqan.

⁵¹Chaymi Jisusqa chayta rikashpaqa, nirqan:

—Chaytallana. Amana maqayllapachu.

Chayshina nishpaqam, chay kriadupa rinrinman makinda rurashpa, das ashychirqan (allinyachirqan).

⁵²Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq kurakunata, *Dyuspa adurana wasimba chay shamuq prisuq suldadungunata, tukuy chay *kamachikuq ansyanukunatapis nirqan: —¿Ima qamkunaqachu *atun

kuchillukunawan, qerukunawan shamushqallapa kangi suq ladrundashina prisuwaq? ⁵³Noqaqam pullayki-llapa kashqa kani tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi, ¿manachu? Chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichi. Piru *dyablucam tutayaqpi mana allikunataqa ruran. Chaymi kay tuta shamushqallapa kangi, mana allikunata rurawaqqa, nishpa.

Pidrum nirqan: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa

(Mt. 26.57-78, 69-75; Mk. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Chaymandaqam Jisusta piskashpa, aparqanllapa chay mas kamachikuq *isrraylinu kurapa wasinman. Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan.

⁵⁵Chay tutaqam chay wasipa uku patyumbi ninata lumyachishpa, rridurnimbi tiyashpa mashakuykarqan-llapa. Pidrupismi paykunapa pullan tiyashpa mashakuykarqan. ⁵⁶Suq kriyadam Pidruta chaypi rikashpa, ancha chapashpa nirqan:

—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.

⁵⁷Chayshina niptinqam, Pidruqam nirqan:

—Warmisita, noqaqam mana Jisustaqa riqsinichu, nishpa.

⁵⁸Suq rratitumandaqam suqpis chapashpa, Pidrutaqa nirqan:

—Qambismi paykunamanda suqnin kangi, nishpa.

Chaymi Pidruqa paytapis nirqan:

—Ay runa, noqaqam mana paykuna-mandachu kani, nishpa.

⁵⁹Chaymandaqam suq uramandach'i suq runa Pidrupaq nirqan:

—Alliptam kay runaqa Jisuswan puriq. Chaqa paypismi *prubinsya Galiliyamanda, nishpa.

⁶⁰Chaymi Pidruqa chay runatapis nirqan:

—Ay runa, ñimatataq rimaykangi? Chay runapaqqam mana nimatapis yach'anichu, nishpa.

Chayshina Pidru rimaykaptinmi, suq gallu kantarqan. ⁶¹Chay urasmi Jisusqa tikrakamushpa, Pidruta chaparqan. Chayshina chapaptinqam, Pidruqa das yuyarqan Jisukristu nishqanda: “Gallu manaraq kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq”, nishpa. ⁶²Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha waqarqan.

Jisusta burlata rurashpam maqarqanllapa

(Mt. 26.67-68; Mk. 14.65)

⁶³Kanan chay kwidakuqkunaqam ancha asipashpa, Jisusta maqarqanllapa. ⁶⁴Kanan ñawinda pambashpam, qaqlambi ancha maqashpa, nirqanllapa:

—iMayá, yach'aq kashpaqa, rimay pitaq maqashungi! nishpa.

⁶⁵Kanan suqnin suqnin tukuy ima mana allikunata rimashpa, paytaqa ancha musyarqanllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas

Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapi

(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶Achikyaptinqam, isrraylinukunapa *kamachikuq ansyanunguna,

kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis suq lugarpi tandakarqanllapa. Chaymi chay *Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapa ñawpanman Jisusta apamushpa, kayshina tapurqanllapa:

⁶⁷—Mayá, niwayllapa, ¿Qamchu kangi *Dyus Akrashqan Washadurqa? Chayshina tapuqtinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Ari niptiyqam, mana ringillapachu kriyiwraq. ⁶⁸Imata tapushuptiypismi, mana ringillapachu kuntistawaq, ni ringillapachu kach'awaq. ⁶⁹Piru noqa *Dyusmanda Shamuq Runa kashpaqam, kananmandapacha Tayta Dyuspa *allin ladumbi rini tiyaq.

⁷⁰Chayshina niptinmi, yumbay tapurqanllapa:

—¿Chayshinaqachu qamqa Dyuspa Churin kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, qamkuna nishqaykishinam kani, nishpa.

⁷¹Chayshina niptinmi, paykunaqa nirqan:

—¿Ima mastam munanchiq? Kananqam manana munanchiqchu mas tistigukunataqa. Chaqa uyanchiqna, pay kikin shiminwan chayta niwaptinchiq, nishpa.

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mk. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 ¹[Chay tyimpukunapim *Rruna laqtamanda kaqkuna achka *nasyun-napapi kamachikuqllapa. Chaymi *isrraylinukunatapis suq rrunanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Chayman-daqam yumbay juyiskuna Jisustaqa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman.

²Chay Pilatupa ñawpambim juyiskunaqa llullakushpa, Jisusta kuntrashpa, kayshina rimarqanllapa:

—Kay runataqam tarishqallapa kani llaqta masiy isrraylinukunata animachishpa, gubyirnunchiq *Sesarta kuntribusyunda ama pagarananllapa. Paysi *Dyus Akrashqan Washadur. Paysi suq gubyirnu, nishpa.

³Chaymi Pilatuqa Jisusta tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyir-nunqa kangiq? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

⁴Chayshina niptinqam, Pilatuqa chay kamachikuq *isrraylinu kurakunata, yumbay chaypi kaqkunatapis nirqan:

—Kay runapiqam noqaqa mana nima uchata tarinichu, nishpa.

⁵Piru Pilatu chayshina niptinqam, paykunaqa mana munashpachu, ashwamba sh'uqyashpa nirqanllapa:

—Tukuy kay *prubinsya Judiyapim kay runaqa ingañaykan yumbay llaqta masiy isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa. Waq prubinsya Galiliyapim qallarishqa karqan. Kananqa rikay, kaypipis ingañaku-riykan, nishpa.

Jisustam gubyirnu Irudisman aparqanllapa

⁶Chay runakuna chayshina Galiliyata myintaptinllapaqam, Pilatuqa paykunata tapurqan:

—¿Allipchu kay runaqa *prubinsya Galiliyamanda? nishpa.

⁷Chaymi chay runakunata niptin: “Ari, payqam Galiliyamanda”, nishpa, Pilatuqa kamachikurqan, Jisusta apanambaqllapa Galiliyapa gubyirnu *Irudisman. Chaqa chay diyakunapiqam Irudisqa Jirusalimbi kaykarqan.

⁸Chaymi Jisusta, ch'ayachiptinllapa, Irudisqa ancha kushikurqan. Chaqa payqam unaymandapacha Jisuspa famanda yach'ashpa, ancha yuyarqan:

Ay, rikaymanri Jisusta suq milagruta ruraptin, nishpa. ⁹Chaymi Jisusta payman apaptinllapaqa, tukuy ima munashqanda tapurqan. Lukismi tapuptinqa, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. ¹⁰Kanan chay Irudispa ñawpamiqam tandakashpa, chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis ancha kuntrarqan-llapa Jisustaqa. ¹¹Chaymi Irudisqa suldadungunawan Jisustaqa disprisyashpa, burrlarqanllapa. Kanan asipananraykum ancha shumaqta mudachirqanllapa suq gubyirnutashina. Chayshina mudachishpaqam, kach'arirqanna Pilatuman. ¹²Chay diyapim Pilatuwan Irudisqa alliyarqanna. Chaqa kuntram kashqa-llapa karqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa

(Mt. 27.15-26; Mk. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

¹³Chaymandaqam Pilatuqa kamachikuq *isrraylinu kurakunata, suq awturidarkunata, achka runakunatapis tandashpa, ¹⁴nirqan:

—Qamkunam kay runataqa noqaman apamushpa, niwashqallapa kangiq: “Ingañaykanmi isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa”, nishpa. Chaymi noqa kikiy, kay ñawpaykillapapi tapushqa kani yach'anaypaq: ¿Allipchu chayshina ichu mana? nishpa. Piru manam nima dilituta paypiqa tarinichu. ¹⁵Irudisman kach'aptiypismi, paypis mana nima dilituta tarishqachu. Chaymi kach'arimurqan noqaman. Rikayllapa, manam nima maluta rurashqachu wañunambaqqa. ¹⁶Chay-raykum asutichishpalla, rini kach'aq, nishpa.

¹⁷Kanan Pilatuqam chay *Paskwa fyistapiqa kada wata suq prisuta

kach'aq, isrraylinukuna rrugakuptin-llapa.»¹⁸Piru chay runakunaqam mana munarqanllapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi yumbaynin ancha jwirtita nirqanllapa:

—iChay Jisusta wanchiy! iBarrabasta kach'ayqa! nishpa.

¹⁹Chay Barrabasqam Jirusalimbi tiyaqkunata animachishqa karqan, awturidarkunapa kuntran alsakanan-llapa. Kanan wanchikushqapismi karqan. Chaykunapaqmi paytaqa karsilashqallapa karqan. ²⁰Chaymi Pilatuqa suq kutinda nirirqan, Jisusta kach'anambaq. ²¹Piru paykuna mana munashpa Jisusta kach'anambaqmi, masta sh'uqyarqanllapa:

—iKruspi klabay! iKruspi klabay! nishpa.

²²Chayshina niptinllapapismi, Pilatuqa suq kutindapis paykunata nirqan:

—Piru cima malutamiri rurashqa? Noqaqam mana nima dilituta paypiqa tarinichu wañunambaqqa. Chaymi kastigachishpa rini kach'aq, nishpa.

²³Piru paykunaqam mana munarqan-llapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi mas jwirtita qayach'akushpa nirqanllapa:

—iKruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.

Chayshinam rimarqanllapa, gustunllapata ruranangaman.

²⁴Chaymi Pilatuqa nish'karqanna:

—Qamkuna munashqaykishina, Jisusqa wañunqa, nishpa.

²⁵Chaymi Pilatuqa chay ancha wapu wanchikuq Barrabasta kach'ashpa, Jisusta intrigakurqan wanchinanllapa.

Jisustam kruspi wanchirqanllapa

(Mt. 27.32-44; Mk. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶Jisusta apaykashpa kruspi klabaqmi, tingunakurqanllapa suq runa Simun

shutiqwan. Chay Simunqam Sirini llaqtamanda karqan. Payqam chuncha lugarkunamanda shamuykarqan. Chay Simundaqam Jisus apaykashqan krusta umbruchachirqanllapa, Jisuspa ikinda apanambaq.

²⁷Jisuspa ikindam ancha achka runakuna, warmikunapis rirqanllapa. Kanan chay warmikunam paypaq ancha llakishpa, waqashpa rirqanllapa.

²⁸Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa, nirqan:

—Jirusalinira warmisitakuna, noqapaqqa ama waqayllapachu. Ashwanri qamkunapaq, wawaykikunapaq waqayllapaqa. ²⁹Chaqa rinmi ch'ayamuq waqana diyakuna. Chay diyakunapim wakinqa ancha padisishpa, rinllapa niq: “Ancha allirraq kashqa chay mana wach'aq warmikuna, chay mana nunka wawakushpa ñuñuchikuqkunapis. (Chaqa wambritunguna kashpach'i ancha padisiyanmanllapa)” nishpa. ³⁰Chay diyapiqam runakunaqa qaqakunata rinllapa niq: “Sawayllapaman ishkiyllapa”. Lumakunatam rinllapa niq: “Pambawayllapa, ama tariwananllapa”, nishpa. ³¹Chaqa noqa mana nima uchayuy kaptiypismi, ancha padisichiwanllapa. Chayshina noqata rurawashpaqa, ¿imataraq qamkunataqa rurashunqallapa? nishpa.

³²Aparqanllapapismi ishkey ancha uchayuy prisukunata, kruspi klabashpa, Jisuspa pullan wanchinanllapa. ³³Chay-mandaqam Kalabira shutiq lugarman ch'ayashpa, chaypina Jisusta kruspi klabarqanllapa. Chay ishkey prisutapismi pullan kruskunapi klabarqanllapa, suqta Jisuspa allin ladumbi, suqta ichuq ladumbi. ³⁴Kanan kruspina klabaykaptinllapam, Jisusqa mañakushpa, nirqan:

—Taytitu, pirdunayri kay runakunata. Chaqa paykunaqa mana yach'ashpa: (Dyuspa Churindam wanchiykanchiq,

nishpam,) kaykunata rurawaykanllapa, nishpa.

Kanan chay suldadukunaqam swirtita rurarkan, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. ³⁵Kanan chaypiqa achka runakuna Jisusta chapaykaptinmi, chay awturidarkuna ancha asipashpa nirqanllapa:

—Suqkunatam washarkan. Mayá,

*Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, kananqa pay kikin washakanqa, nishpa.

³⁶Chay suldadukunapismi Jisusta ancha asipashpa, qemikashpa, puchqo *binuta apashpa, nirqanllapa:

—Kayta upyay. ³⁷Mayá, *isrraylinukunapa gubyirnun kashpaqa, qam kikiki washakay, nishpa.

³⁸Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi rurashqallapa karqan suq tablitata, *grigu rimaypi, *latin rimaypi, *ibriyu rimaypi kayshina iskibrishqata: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun”, nishpa.

³⁹Chaymandaqam chay ishkey kruspi kaqkunamanda suqninqa Jisusta musyashpa, nirqan:

—Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, qam kikiki washakashpa, noqaykunatapis washawayllapa, nishpa.

⁴⁰Piru chay suq uchayuqqam payta anyashpa, nirqan:

—iUyaray! Kayshina padisiykashpa wañunanchiqqa, ¿ima, manachu Dyusta manchangi? ⁴¹Allita yuyay, noqanchiqqam uchanchiqkunarayku ñakaykanchiq. Piru kay runaqam mana nima uchayuqchu ñakanambaqqa, nishpa.

⁴²Chaymandaqam Jisusta nirqan:

—Shamushpa kamachikuqqar, yuyawashpa, washaway, nishpa.

⁴³Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, kay diyamandapacham qamqa Taytay Dyuspa ancha shumaq lugarnimbi noqawan pulla ringi kaq, nishpa.

Jisusmi wañurqan

(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴Chay diya larrdusina kaptinmi, limpu tutayarqan las tres di la tardikaman. ⁴⁵Chaqa rupaymi wañurqan. Kanan *Dyuspa adurana wasimba kurtinanqam anaqmanda ura manyakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. ⁴⁶Chay urasmi Jisusqa jwirtita rimashpa nirqan:

—Taytitu, *ispirituytar tandayna. Qamba makikipim mingayki, nishpa.

Chayta nishpaqam wañurqanna.

⁴⁷Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin yumbay chaykunata rikashpaqa, Dyusta kayshina alabarqan:

—Allibraq kay runaqa mana nima uchayuqchu kashqa, nishpa.

⁴⁸Chaypi kaqkunapismi chay pasashqanda rikashpa, yumbaynin ancha syintishpa, pichunda takashpa, wasinman kutirqanllapa. ⁴⁹Piru Jisuspa yumbay riqsishqanguna, chay warmikuna Galiliyamanda pullan shamuqkunapismi, karumanda rikarqanllapa tukuy ima chaypi pasashqanda.

Jisustam pambarqanllapa

(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰Karqanmi suq ancha allin runa *Jusi shutiq. Payqam *prubinsya Judiyapa Arimatiya llaqtanmanda karqan. Chay Jusim chay *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunamanda suqnin karqan. ⁵¹Piru paypaqqam mana allichu karqan Jisusta wanchinanllapaqa. Chay Jusiqam unaymandapacha ancha munarqan Tayta Dyusta rikayta, yumbayta shumaqta kamachiptin. ⁵²Chaymi Jusiqqa Pilatuman rishpa nirqan:

—Yush'ayku, qoway Jisuspa kwirpunda, apanaypaq pambaq, nishpa. Chayshina mañaptinqam, Pilatuqa “arí” nirqan. ⁵³Chaymi Jusiqqa krusmanda

ishkichimushpa, suq ancha shumaq trapuwan Jisuspa kwirpunda liyashpa, apashpa, suq *mach'ayshina sipulturapi pambarqan. Chay sipulturataqam suq luma qaqitapa pach'ambi kinraypa rurashqallapa karqan. Piru manaraqmi nima almata chaypiqa pambashqallapachu karqan. ⁵⁴Chayshinam Jisustaqa pambarqanllapa byirnis tardita, rupay yaqqana seqaptin, *samana diya qallarinamaq urasna kaptin.

⁵⁵Pambaptinllapaqam, chay Galiliyama Jisuspa pullan shamuy warmikunaqa rirqanllapa chay pambakashqanman. Kanan allita rikarqanllapa Jisuspa kwirpunda kamakachishqanda. ⁵⁶Chaymi wasinman kutirishpaqa, *mishki mutkinakunata allicharqanllapa, Jisuspa kwirpunda liyananllapa, ama ash'nanambaq. Chay samana diyapiqam samarqanllapa, Dyus kamachikushqanda kasushpa.

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt. 28.1-10; Mk. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 ¹Simanapa qallarinan diya dumingum chay warmikunaqa Jisusta pambashqanman madrugadu rirqanllapa, chay allichashqan *mishki mutkinata apashpa. Wakin warmikunapismi paykunawanqa rirqan. ²Chay pambashqan lugarman ch'ayashpam, chay *mach'ayshina sipulturataqa tarirqanllapa kich'ashqatana. Chay kirpashqan rumiqam suq ladumanna isqandaykarqan. ³Kanan kich'araqna kaptinqam, paykunaqa chay pambakashqanman yaykushpa, Jisuspa kwirpundaqa manana tarirqanllapachu. ⁴Chaymi ancha manchashqata yuyaykaptinllapa, ladunllapapi diskwidu rikakurqan ishkey anjil ancha lliyyaykaq mudanayukuna. ⁵Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, pambaman kumurarqanllapa. Kanan chay anjilkunaqam nirqan:
—¿Imaraykum maskaykangillapa chay kawsaqtaqa wañushqakunapa kay lugarmim-

biqa? ⁶Mananam kaypichu. Kawsashqanam. Yuyayllapa waq Galiliyapi kashpa, qamkunata nishushqanda. ⁷Manchu nishurqanllapa: “Noqa *Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa intrigakuwaq uchayuy runakunapa makinman, kruspi klabawashpa wanchiwananllapa. Chayshina rurawaptimbismi, kimsa diyamanqa rini kawsamuy”, nishpa.

⁸Chayshina niptinqam, chay warmikunaqa yuyarqanllapa Jisus nishqangunata.

⁹Chaymandaqam paykunaqa chay pambakashqanmanda kutimushpa, yumbay rikashqanda parlachirqanllapa chay unsi *apustulkunata, tukuy chay wakin kriyiq masingunatapis. ¹⁰Chay famata apustulkunaman apaqkunaraqam karqan: *Marya Magdalamanda kaq, Jwana, *Jakubupa maman Marya, suq warmikunapis.

¹¹Lukismi apustulkunaqa chay warmikuna nishqandaqa mana kriyishpachu yuyarqanllapa: Luka imach'i kay warmikunaqa kayshina niwananchiqqa, nishpa.

¹²Piru Pidruqam chay kashqanmanda lluqshishpa, kallpaylla rirqan chay pambashqanman. Chaymi ch'ayashpa, uku *mach'ayshina sipulturaman chapakushpa, chay trapukunataqa suq ladupina kaqta rikarqan. Chayraykum ancha ispantashqata kutirqan chay wasi kashqanmanqa.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkey yach'akuqninman rikakurqan
(Mk. 16.12-13)

¹³Chay dumingutallam Jisuspi ishkey kriyiqkuna Imawus llaqtaman riykarqan. Chay Jirusalinmandaqam unsi kilumitrusch'i karqan Imawuskamanqa.

¹⁴Chay kriyiqkunaqam riykarqanllapa Jisus padishqambaq parlashpa.

¹⁵Chayshina ancha parlashpa, tapunakushpa riykaptinllapam, Jisusqa paykunaman qemikashpa, pullanllapa chay ñanda rirqan. ¹⁶Piru paykunaqam pullan riqta rikashpapis, mana atirqanlla-

pachu riqsiyta, pim pullanchiq riykan, nishpaqa. ¹⁷Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imata parlaqshinam qamkunaqa riykangillapa? ¿Imapaqmi ancha llakingillapa? nishpa.

¹⁸Chaymi suqnin Kliyufas shutiqqa Jisusta nirqan:

—Yumbay runakunam yach'anllapa kay Jirusalimbi pasashqanda. ¿Ima qamqachu furastiru kangi, chaykunata mana yach'anaykiqa? nishpa.

¹⁹Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imamir kashqa? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jisus Nasaritmanda kaqpaqmi parlaqshina riykanillapa. Paymi Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis ancha pudirniyuq *rimaq karqan. Chaqa ancha ispanyapaq milagrukunatam rurarkan. Yach'achikurqambismi ancha shumaqkunata. ²⁰Paytamiri kamachikuq kurakuna, wakin awturidaminchiq kaqkunawan chay *rrumanukunaman intrigakuptin, kruspi klabashpa wanchir-qanllapa. ²¹Piru noqaykunaqam yuyarqay: Paynam noqanchiq *isrraylinukunataqa rin washawaqninchiq, nishpa. Manam yuyashqayllapachu kashqa. Chaqa kananwanqam kimsa diyana wañush-qanqa. ²²⁻²³Piru kanan madrugadum noqaykuna partiymanda wakin warmikuna rirqanllapa chay pambash-qanman chapakuq. Chaymandaqam kutimushpaqa, ispanyashqata diwashqa-llapa. Chaqa niwarqanllapam, mananash kanchu kwirpunqa. Anjilkunatash rikarqanllapa. Chay anjilkunash nishqallapa: “Jisusqam kawsamushqana”, nishpa. ²⁴Chaymi wakin kriyiq masiykuna rirqan chay pambashqanman chapakuq, yach'ananllapa: Allipchu kawsamushqa ichu mana, nishpa. Paykunapismi kutimushpaqa niwarqanllapa: “Mananash kanchu kwirpunqa”, nishpa. Chaqa

alliptam chay warmikunaqa rimarqanllapa. Piru Jisustaqam mana rikarqanllapachu.

²⁵Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—iA, mana jwisyuquykuna! ¿Ima manallachur qamkunaqa kriyingillapa Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqa?

²⁶Chaqa *Dyus Akrashqan Washadur syiluman rinambaqqam, puntata ñakanambaqraq karqan. ¿Manachu chayshina nirqan? nishpa.

²⁷Chayshina nishpaqam, paykunata intyindichirqan *Dyuspa Santu Librumbi paypaq yumbay nishqanda. Puntatam *Muysis iskibrishqanda intyindichirqan. Chaymandaqam Dyuspaq chay suq rimaqkunapis iskibrishqanda intyindichirqan.

²⁸Chay Imawus llaqtaman ch'ayashpaqam, Jisusqa pasaqla tukurqan. ²⁹Chaymi paykunaqa ancha rrugashpa, kayshina arkarqan:

—Kidashunna noqaykunawan.

Tardinám. Tutayaqnam rin, nishpa.

Chayshina arkaptinllapaqam, “Mayá” nishpa, paykunawanna kidarqan. Chaymi Jisusqa paykunapa pullanna wasinman yaykurqan. ³⁰Chaymandaqam paykunawan mesapi tiyashpa, tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chayman-daqam chay tandata pitishpa, paykunata qorqan. ³¹Chay urasmi paykunaqa atirqanllapana Jisusta riqsiyta. Piru Jisusqam paykunapa pullan kashqan-manda das chingarqan. ³²Chaymi paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Manchu ñanda shamushqina Dyuspa Santu Librunmanda parlachi-waptinchiqqa, shunqonchiqpi ancha kushikurqanchiq, nishpa.

³³Chayshina parlashpaqam, chay uraslla kutirqanllapa Jirusalinman. Chaymi ch'ayashpaqa, chay unsi *apustulkunata wakin kriyiq masingu-nata tarirqanllapa tandanakushqata.

³⁴Chay wasipi kaqkunaqam puntata chay shamuqkunata nirqan:

—Alliptam Siñurninchiq Jisusqa kawsamushqana. Chaqa Simun Pidrumanmi rikakushqa, nishpa.

³⁵Chayshina niptinllapam, chay ishkey shamuqkunapis kayshina parlachirqan:

—Ñandam pullayllapa riqshina noqaykunata parlachiwashqa. Tandata pitishqan urasmi paytaqa riqsishqallapa kani, nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunaman rikakurqan

(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Chayshina parlaykaptinllapam, Jisusqa qonqaylla ch'awpinllapapi rikakushpa, nirqan:

—Bwinas nuchis, Dyusri qamkunata yanapashunqa, nishpa.

³⁷Piru paykunaqam Jisusta rikashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: Almatash'i rikaykanchiqllapa, nishpa.

³⁸Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—¿Imaraykum manchangillapa? ¿Imaraykutaq noqapaqqa yuyangillapa, almach'i, nishpaqa? ³⁹Chapayllapa makiykunata, ch'akiykunata. Noqa kikiymi kani. Kwirpuyta malliyllapa. Rikay, aychayuy, tulluyuyumi kani. Suq almaqam mana chayshinachu, nishpa.

⁴⁰Chayshina nishpaqam, makingunata, ch'akingunata rikachirqan chapanambaqllapa. ⁴¹Piru paykunaqam ashla manchashpa, ashla kushikushpa, ispantashqata chapashpa, yaqqa mana atirqanllapachu kriyiyta. Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Kanchu imitaykillapa mikunaypaq? nishpa.

⁴²Chaymi paykunaqa suq pidasu piskadu kangashqata, abijapa suq panalnindapis qorqanllapa. ⁴³Chaymi Jisusqa ch'askishpa, ñawpanllapapi mikurqan. ⁴⁴Chaymandaqam paykunata nirqan:

—Manchu pullaykillapa kashpa, nishurqaqllapa: “Rinmi kumpli q noqapaq *Muysispa librumbi yumbay nishqanguna, *Dyuspaq chay suq rimaqkunapa librungunapi nishqanguna, *Salmus librupi nishqangunapis”, nishpa. Chay nishush-qayllapam kumplishqana.

⁴⁵Chaymandaqam Jisukristu paykunataqa ancha allita intyindichirqan *Dyuspa Santu Librumbi nishqanda.

⁴⁶Kanan paykunata nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam noqapaqqa nin: *Dyus Akrashqan Washadurqash wañushpa, kimsa diyamanda rin kawsamuy.

⁴⁷Chaymandaqam *yach'akuqninguna Jirusalimbi qallarishpa, yumbay *nasyungunaman rinllapa ch'ayaq, paypa shutimbi kayshina yach'achikushpa: “Chay mana allikunata rurashqaykipaq ancha syintishpa, Dyusmanna mañakuyllapa, pirdunashushpa, washashunanllapa”, nishpa. ⁴⁸Kananqam qamkuna tistiguykuna kangillapa, noqa rurashqaypaq parlanaykillapa. ⁴⁹Uyawayllapa, Taytay Dyus ufrisishushqandam rini kach'amuy qamkunamanqa. Piru shuyaylla-paraqri kay Jirusalimbi, syilumanda chay pudirinda kach'amunaykaman, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan

(Mk. 16.19-20; Ichnus 1.9-11)

⁵⁰Chaymandaqam Jisusqa chay *apustulningunata Jirusalinmanda aparqan Bitanillaman (Bitaniyaman). Chaypim payqa makingunata alsashpa, Tayta Dyusman mañakurqan, paykunata yanapanambaq. ⁵¹Chayshina mañakuy-kashpaqam, chay apustulningunapa ch'awpinmanda rirqanna syiluman. ⁵²Paykunaqam Jisusta adurashpa, ancha kushikushpa, chay kashqanllapamanda Jirusalinman kutirqanllapa. ⁵³Kanan paykunaqam *Dyuspa adurana wasinman rishpa, tukuy diya Dyusta alabaqllapa.

Chayshina kanqa.